CHOV OVIEC a KÔZ

Vydáva Zväz chovateľov oviec a kôz na Slovensku - družstvo pre priaznivcov chovu číslo 4 / 2007

www.zchok.sk

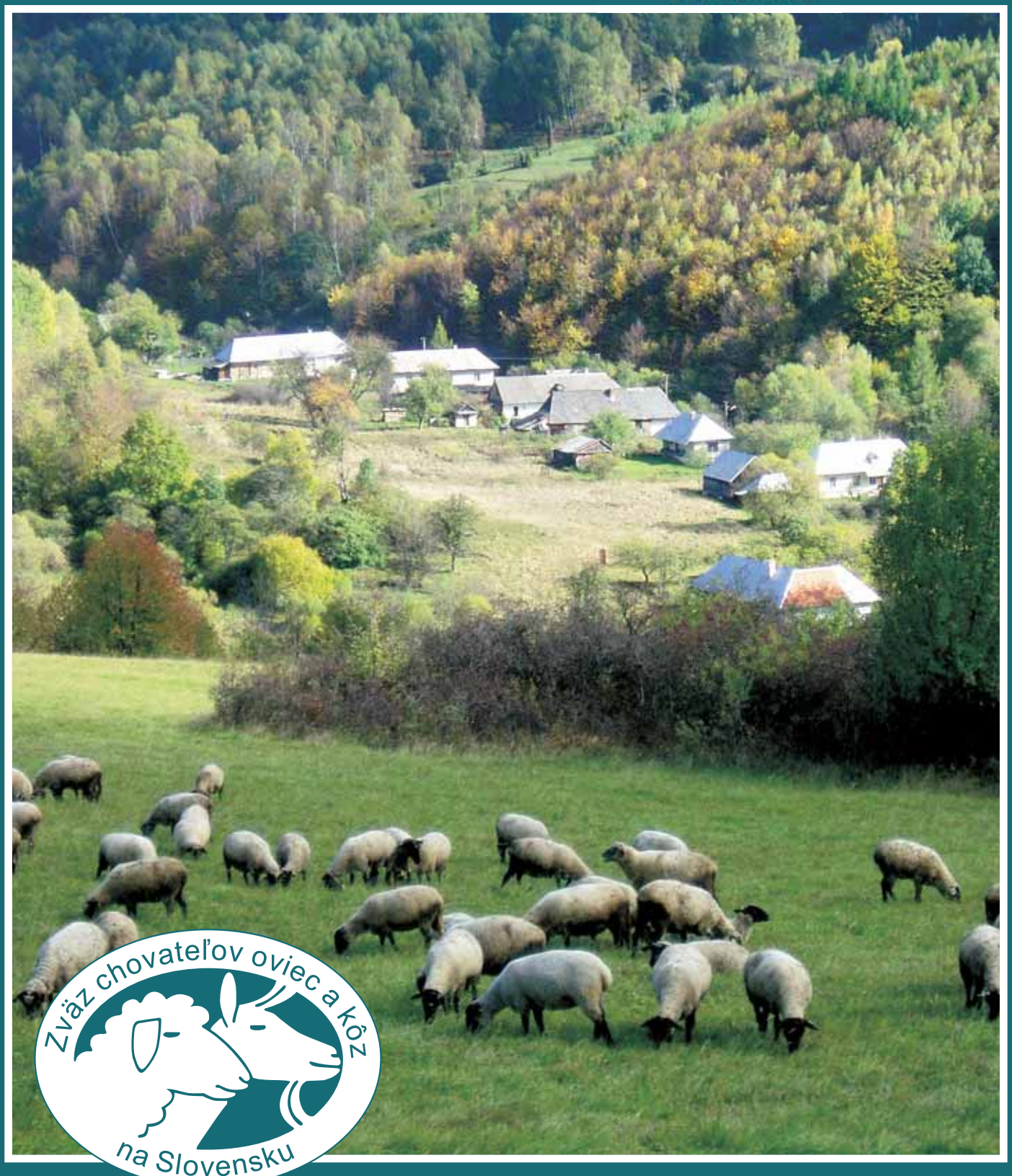

Súťažné fotografie

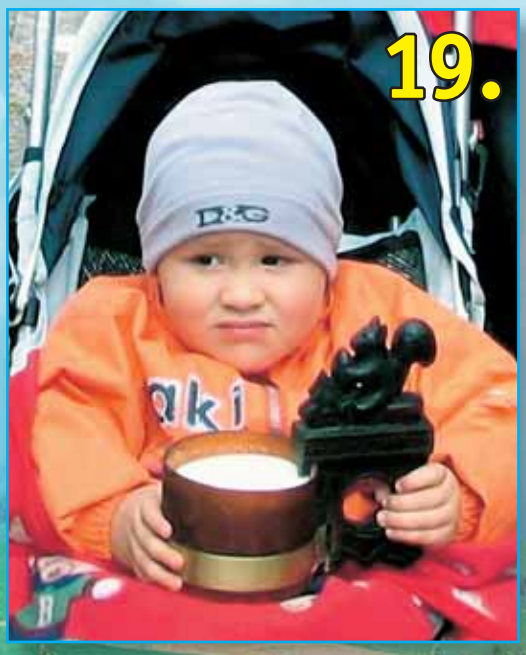

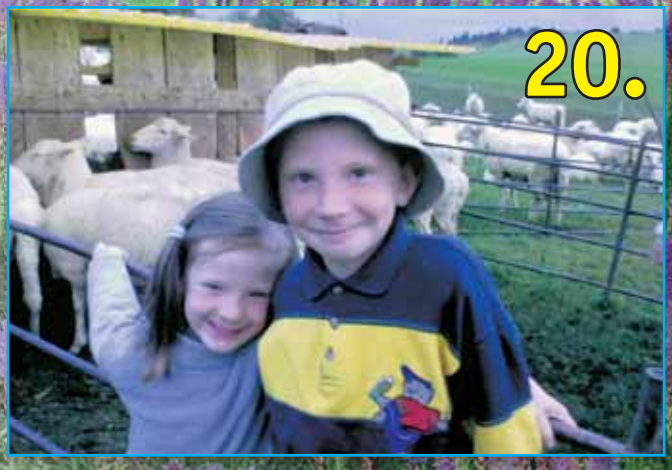

Obsah

4 Príhovor predsedu Predstavenstva ZCHOK na Slovensku-družstvo

4 Úvodné slovo – Ing. Pavel Srpoň

6 Predstavujeme členov Predstavenstva ZCHOK na Slovensku-družstvo

8 Tam na východe, AGRIFARM BS s.r.o.

10 Choroba modrého jazyka u oviec

13 Šľachtiteľská rada

14 Pár slov s chovateľom...Ing.Petrovič

15 Zvuky slovenských hôľ

17 Z histórie strihačských súťaží na Slovensku

20 Na návšteve pod Tatrami- NOFA Ing.Norbert Fassinger

22 Demeter 2007

24 Agrokomplex 2007

27 Pôvod a premena pojmu slova bryndza

29 Perspektívy spolupráce medzi Slovenským centrom poľnohospodárskeho výskumu a Zväzom chovateľov oviec a kôz na Slovensku

31 Rozdiely v hlásení zmien v CEHZ

32 Schvaľovanie salašov podľa zákona č. 39/ 2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti

33 Revúcke halušky

35 Začiatky bývajú ťažké-prechod na strojové dojenie

37 Majstrovstvá ČR v strihaní oviec 2007

39 Šľachtiteľsko – experimentálny chov oviec u pána Tibora Belányho, Balvany

40 Krívačka oviec z pohľadu zahraničných odborníkov

41 VII. ročník bačovských dní v Malatinej

O Z N A M

PRE VŠETKÝCH CHOVATEĽOV A ČLENOV ZCHOK

Zväz chovateľov oviec a kôz na Slovensku oznamuje všetkým chovateľom a členom, zmenu kontaktnej adresy s platnosťou

od 1. januára 2008

Naša nová adresa :

Zväz chovateľov oviec a kôz na Slovensku – družstvo

Skuteckého č.19

974 01 Banská Bystrica

Platia tie isté mobilné kontaktné telefónne čísla na jednotlivých pracovníkov ZCHOK.

v budove sídlia :
Regionálna veterinárna a potravinová správa
Regionálna poľnohospodárska a potravinárska komora
Obvodný pozemkový úrad
Obvodný úrad životného prostredia
Obvodný lesný úrad

NOVÁ ADRESA ZCHOK

Chov oviec a kôz - aktuálne informácie a údaje z PK pre chovateľov a priaznivcov chovu • ročník XXVII, č. 4/2007 • **Vydáva:** Zväz chovateľov oviec a kôz na Slovensku Banská Bystrica • **Šéfredaktor:** Ing.Slavomír Reľovský • **Redakčná rada:** Ing. Ľubomír Miček, PhD., Prof. MVDr. Jozef Bíreš, DrSc., Doc. RNDr. Milan Margetín, PhD., Ing. Jozef Eštočin, Ing. Pavel Srpoň • **Adresa redakcie:** Zväz chovateľov oviec a kôz na Slovensku- družstvo, Mládežnícka 36, 974 01 Banská Bystrica, tel. 0905406283, e-mail zchok.relovsky@orangemail.sk, **Pre-press a tlač:** ***KURIÉR plus REKLAMA***, tel./fax: 053/4414 058 Odborárov 49, 052 01 Spišská Nová Ves • Redakcia nezodpovedá za obsahovú a jazykovú správnosť príspevkov • **ISSN 1336-4715**

Vážení chovatelia!

Ing. Jozef Eštočin,
predseda predstavenstva ZCHOK
na Slovensku-družstvo

Máme za sebou ďalšiu ovčiarsku sezónu, ktorú sme symbolicky ukončili spoločne na Demetera v Liptovskom Hrádku. Bol by som veľmi rád, ak by som mohol pre všetkých chovateľov oviec a kôz vyhlásiť, že až do začiatku nového pastevného obdobia si môžu takpovediac „vydýchnuť". Lenže všetci vieme, že práca so zvieratami je jeden neustále sa točiaci kolotoč povinností. Určite poznáte ten pocit, keď si človek po dobre vykonanej práci unavene niekde sadne a povie, že teraz už ho na nohy nedostane nikto a nič. No v momente, keď zazvoní mobil (ktože ich len vymyslel!!!) ste pripravení riešiť ďalšie a ďalšie prekážky. V tomto čísle Vám prinášame aj pohľady do „kuchyne" mladých chovateľov, ktorí sa napriek odstrašujúcemu príkladu nás „skúsenejších" vybrali cestou poľnohospodára. Trošku načrieme aj do remesla súvisiaceho s chovom oviec- predstavíme Vám výrobcu zvoncov. Neustále bojujeme s verejnosťou a najmä s názorom niektorých novinárov o tom, že poľnohospodár je len zbytočný pojedač peňazí. Niekedy sa možno sami podceňujeme. Buďme preto zdravo sebavedomí a nebojme sa všade nahlas povedať čím sa živíme. Ako príklad nech nám slúžia práve tí mladí farmári, ktorí svojim moderným postojom k farmárčeniu menia celkový pohľad verejnosti na nás. Veď doba od nás vyžaduje schopnosť veľmi rýchlo sa prispôsobiť novým podmienkam. V tomto roku sme sa podieľali aj na niektorých kultúrno-spoločenských podujatiach, ktorých nepriamou úlohou je dostať do povedomia verejnosti obraz poľnohospodára v inom svetle ako ho prezentujú niektoré média. Ako príklad použijem strihačskú súťaž v Liptovskej Lužnej. Všetci návštevníci mali možnosť vidieť, že práca so zvieratami je namáhavá a vyžaduje si celého človeka. Na záver Vám všetkým želám aby ste boli hrdí na svoju prácu, robili ju s radosťou a aby Vám výsledky Vášho snaženia prinášali uspokojenie a radosť.

Vážení chovatelia !

Ing. Pavel Srpoň
riaditeľ ZCHOK na Slovensku- družstvo

Dovoľte mi na záver kalendárneho roka 2007 prehodnotiť aktivity a činnosť ZCHOK, ktoré sme organizovali pre Vás.

Plánované aktivity, ktoré sú zaradené v kalendári 2007 - školenie ku Hygienickej príručke, Nákupné trhy, AX 07, Demeter - musíte hodnotiť predovšetkým Vy- účastníci akcií.

Chcel by som na vysvetlenie pripomenúť hlavne negatíva, ktoré sa nám nevyhli ani v tomto roku .

Pretože v reťazci vydávania potvrdenia o pôvode (POP) pre plemenné zvieratá (ovce a kozy), ZCHOK vykonáva finálnu prácu – vystavenie POP a tu je potrebné, aby všetky náležitosti pre jeho vydanie boli splnené v zmysle platnej legislatívy.

Zaradenie plemenníkov do plemenitby sa riadi Chovateľským programom na rezistenciu oviec voči transmisívnym spongiformným encefalopátiam (TSE) v Slovenskej republike, ktorý schválilo MP SR na návrh hlavného veterinárneho lekára.

Ústredným príslušným orgánom zodpovedným za dozor a koordináciu orgánov zodpovedných za implementáciu programu je Štátna veterinárna a potravinová správa SR.

Príslušnými orgánmi zodpovednými za implementáciu programu sú okrem krajských a regionálnych veterinárnych a potravinových správ aj Štátny plemenársky podnik SR , Zväz chovateľov oviec a kôz na Slovensku a chovatelia oviec.

Tento program ukladá určiť testom genotyp zvieraťa, ako definíciu rezistencie – citlivosti voči scrapie.

Test genotypizácie určuje, či sú zvieratá citlivé/rezistentné voči scrapie a nie či majú scrapie.

Monitoring genotypov oviec v SR nás donútil na základe zaradenia zvýšeného počtu bahníc do tretej a štvrtej rizikovej skupiny u plemien východofrízske, bergshaf a romanovská požiadať Brusel o udelenie výnimky v SR pre rok 2005 u uvedených plemien. V mesiaci november prebehli intezívne rokovania na MP SR s riaditeľom odboru živočíšnych komodít Ing. Kožuchom, ohľadom poskytnutia finančných prostriedkov na genotypizáciu nie len samčej ale aj samičej populácie. Z rokovania vyplynul predpoklad pre uvoľnenie financií na tento účel.

V rámci Ozdravovacieho programu v chove oviec a kôz SR boli určené podmienky pri dovoze plemenných baranov z krajín EÚ, kde dovezený plemenník , ktorý vstupuje do plemenitby v SR musí mať genotyp 1. rizikovej skupiny frekvencia alel – ARR,ARR , čo musí potvrdiť písomným súhlasom ŠVPS SR v Bratislave .

Prečo taký úvod ?

Snažím sa Vás oboznámiť s prijatou legislatívou, ktorá stále platí, aj dnes. Takže musíme ju dodržiavať a keď Vám niekto pri nákupe plemenníkov zo zahraničia hovorí niečo iné, tak je neznalý platných predpisov, a svojou neznalosťou chce vyvolať zbytočné napätie v radoch chovateľov, keď sa snaží znevažovať prácu šľachtiteľov ZCHOK a Výberovej komisie pri Ministerstve pôdohospodárstva pre ovce a kozy (VK MPSR)!

Od júna 2007 európska legislatíva povoľuje používanie plemenníkov v plemenitbe aj v rizikových skupinách 1 a 2 , ale prijaté národné záujmy sa musia rešpektovať v danom štáte .

Počas pracovného stretnutia so zástupcami ŠVPS SR na najvyššej úrovni sme hovorili o tomto probléme a veríme , že bude prehodnotený monitoring genotypov za posledné obdobie v SR . Na základe výsledkov sa potvrdí, alebo prijme iné rozhodnutie zo strany ŠVPS SR .

Ako som na začiatku uvádzal, plánované podujatia boli riadne uvedené v kalendári a zahrnuté do rozpočtu.

Ostatné podujatia, ktoré sme museli riešiť operatívne na žiadosť chovateľa a trhu v priebehu roka - mám na mysli hodnotenie plemenných baránkov u chovateľov vo veku cca 6 mesiacov veku .

Vzniknuté náklady na tieto podujatia sme zabezpečovali ako obvykle inkasovaním poplatku 100.- Sk/ks -ako vstup na NT -(je pravda, že je to v tomto prípade zle definovaný výraz, nakoľko sa trh konal vo Vašich priestoroch). Ale sú to vlastne náklady zamestnancov ZCHOK a členov Výberovej komisie MP SR spojené s účasťou na NT – napr. doprava, kedy

používame naše autá na dopravu aj ostatných členov komisie .

Poplatok, ktorý sa pri týchto neplánovaných podujatiach inkasuje čiastočne zmierňuje náklady .

V budúcnosti budeme riešiť takéto podujatia na jednom mieste - NT, presne tak, ako sa to robí v sezóne.

NT , ktoré sú riadne naplánované v kalendári podujatí sa uskutočňujú na základe uzavretých dohôd podľa Smerníc ZCHOK na Slovensku, pre organizovanie nákupných trhov .

Dohoda presne pomenováva prenájom priestorov a organizačno -technické zabezpečenie medzi účastníkmi, kde prenajímateľ ZCHOK si písomne dohodne podmienky prenájmu priestorov od prenajímateľa na určený čas. Takto máme podchytené všetky NT pre plemenné barany.

NT pre capky organizuje Slovenský zväz chovateľov Bratislava

(SZCH), neviem či má uzavretú písomnú Dohodu s prenajímateľom priestorov na NT a neviem ako majú ošetrené finančné krytie na prevádzkovanie NT, ale napr. doprava a technické zabezpečenie je permanentne využívané zo ZCHOK.

Takto vzniknuté náklady sa platia aspoň symbolicky- uvedeným poplatkom 100.- Sk za ks predvedeného capka - kedy komisia napr. pre 3 ks precestuje aj 300 km a ten poplatok je len symbolický a zďaleka neuhradí náklady vzniknuté s vykonanými úkonmi.

A za túto službu , ktorú sme poskytli pre drobných chovateľov organizovaných v SZCH , sa nám tohto roku dostalo neprimeranej kritiky zo strany funkcionárov SZCH !

Toľko na zdôvodnenie činnosti ZCHOK čo sa týka dovozu plemenných baranov zo zahraničia a tiež poplatku, ktorý sa inkasuje pri „dohodnocovaní" plemenných baranov na žiadosť chovateľov a plemenných capkov na NT , ktoré organizuje SZCH.

Chcem Vás požiadať, aby ste od šľachtiteľov ZCHOK – podľa regiónov požadovali informácie a poradenstvo, pretože sú odborne zdatní a zodpovední .

Takto sa vyhneme dezinformáciám , ktoré sú v anonymite a nakoniec pripisované ZCHOK .

V januári, alebo vo februári 2008 pripravujeme školenie ku Hygienickej príručke ...podľa regiónov , kde by sme chceli rozšíriť výklad o problematiku získavania ovčieho mlieka (strojové dojenie) a tiež počítame so školením ku welfare v chove oviec a kôz, kde podľa rozhodnutia Predstavenstva ZCHOK bude vstupný poplatok obdobne diferencovaný ako vlani.

Chcem sa poďakovať všetkým našim členom a priaznivcom za spoluprácu, pomoc a pochopenie v roku 2007.

Očakávame Vaše nápady, návrhy, kritiku ako prostriedky, ktoré nám napomôžu zlepšovať spoločnú prácu.

Prajem nám spoločne všetko najlepšie a teším sa na spoluprácu v ďalšom období

Napísali

Prvého septembra tohto roku nadobudla účinnosť Vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva SR č.371/2007, ktorou sa stanovujú podrobnosti o identifikácii a registrácii oviec . a kôz. V nej sa okrem iného hovorí, že od 1. januára 2008 musí byť každé zviera, ktoré sa vyváža do zahraničia, označené plastovou ušnou značkou a zároveň aj elektronickým identifikátoromZbytočný predpis A čo na novú povinnosť hovoria samotní chovatelia? Podľa Jozefa Eštočina, predsedu Zväzu chovateľov oviec a kôz, ide o zbytočný predpis, ktorý zvýši chovateľom náklady a znepríjemní im život. „Ten, kto chová ovce na mlieko, jahňatá jednoducho bude musieť predať. A ak sa nedohodne s domácim spracovateľom, tak bude musieť investovať aj do elektronickej identifikácie. Ďalšou možnosťou je to, že chovatelia začnú produkovať viac ťažších jahniat. Podľa mňa sa tento spôsob odchovu už v blízkej dobe značne rozšíri," konštatoval J. Eštočin. Ako ďalej pripomenul, chovateľom by pri predaji jahniat mohlo výrazne pomôcť aj fungujúce odbytové družstvo, ktoré by eliminovalo z trhu „zbytočný" medzičlánok, teda nákupcov. „V súčasnosti je to len v štádiu debát. No musíme v tomto smere konečne niečo robiť. S fungovaním jestvujúceho Ovčiarskeho výrobno-odbytového družstva nie sme spokojní. To totiž svojou činnosťou nevytvorilo na trhu také konkurenčné prostredie, ako sme predpokladali," povedal J. Eštočin.

Zmena je vraj možná

Výmysel bruselských úradníkov teda zasa raz zbytočne poľnohospodárom komplikuje život a sťažuje podnikateľské prostredie. Ako nám však povedal Pavol Srpoň, riaditeľ ZCHOK, nakoniec možno pôjde o zbytočný poplach. Chovatelia oviec prakticky vo všetkých členských štátoch sú totiž s týmto nariadením nespokojní a prostredníctvom organizácie COPA/COGECA žiadajú, aby elektronická identifikácia nebola povinná, ale len dobrovoľná. O takejto zmene však môže rozhodnúť len Rada ministrov, ale v tejto chvíli nie je známe, kedy sa týmto návrhom bude zaoberať.

Roľnícke noviny,č.43, 26.10.2007

Po mlieku a syroch zdražie v obchodoch aj slovenská bryndza. Podľa niektorých výrobcov zvýšenie bude v rozmedzí 10 až 15 %, iní hovoria o 20 i viac percentnom zdražovaní.

„Cenu bryndze sme nezvyšovali už niekoľko rokov," povedal TASR šéf Brysyrtu, s. r. o., Tisovec, Ľuboš Manica. Náklady pritom najmä v uplynulých rokoch rástli rýchlym tempom. Spoločnosť Brysyrt predávala svoju nepasterizovanú bryndzu na jar ešte po 180 Sk za kilogram, jej cena sa však zvýši na viac ako 200 Sk. Firma vykupuje ovčí syr na jej výrobu asi od 40 prevádzkovateľov salašov. Výkupná cena je dnes v rozmedzí od 92 do 95 Sk za kilogram syra. Finálny výrobok bryndzu -dodávajú asi 200 stálym odberateľom. Patria medzi nich malé obchody v regióne Gemer a Novohrad, časť prevádzok Jednoty a reštaurácie, ktoré pripravujú tradičné slovenské jedlá. Brysyrt vyrobí tento rok zhruba 250 ton tejto typickej slovenskej pochúťky. Je to približne rovnaké množstvo ako vlani. Polovicu tvorí bryndza letná, výrobu ktorej skončia, len čo valasi prestanú vyháňať ovce na lúky. Potom nastúpi výroba zimnej bryndze zo syrových zásob. Cenu bryndze do konca roka zvýši o 20 % aj najväčší jej výrobca Bryndziareň a syráreň, s. r. o., Zvolenská Slatina. „Ceny kravského mlieka sa zvyšujú z mesiaca na mesiac. Musíme preto reagovať," povedal TASR riaditeľ slatinskej bryndziarne Sven Harman. Kým vlani vykupovali mlieko približne za 9,70 Sk za liter, dnes je to o korunu viac. „Počítam, že na začiatku roku presiahne cena 11 korún," uviedol Harman, pričom pripustil, že ďalšie zvyšovanie ceny nastane ešte po 1. januári 2008. „Odhadujem, že to môže byť asi ďalších 10 %," dodal. Bryndziareň vo Zvolenskej Slatine vyrobí tento rok približne 1 000 ton bryndze. Asi štvrtina putuje na export, najmä do Maďarska. Bryndzu dnes na Slovensku vyrába 6 tradičných prevádzkarní a 3 mliekarne. Celková ročná produkcia je asi 4 000 ton.

TASR, 2.10.2007

Predstavujeme nové Predstavenstvo ZCHOK na Slovensku - družstvo

Aj v tomto čísle časopisu Vám chceme predstaviť ďalších členov nového predstavenstva, najmä z hľadiska profesionálneho a tiež Vám chceme priniesť ich pohľad na dnešné postavenie ovčiarstva na Slovensku.

Doc. RNDr. Milan Margetín, PhD.

Aký je Váš profesný životopis?

Narodil som sa v r. 1954 v Trenčíne, ale vyrastal som sa v krásnej dedinke na Považí (Kostolná – Záriečie). To predurčilo môj pozitívny vzťah k prírode a k všetkému živému. Od malička som vypomáhal rodičom na poli, v záhrade i v sade. Po skončení Gymnázia v Trenčíne v r. 1973 som sa prihlásil na štúdium Prírodovedeckej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave (PrFUK), so zameraním na štúdium biológie a so špecializáciou na genetiku. Už počas štúdia som brigádoval počas prázdnin na Účelovom hospodárstve vtedajšieho Výskumného ústavu ovčiarskeho v Trenčianskej Teplej (VÚO). Keďže som sa okrem brigádovania zúčastňoval za VÚO Trenčín ako aktívny futbalista aj mnohých futbalových turnajov, spoznal som už v tom čase viacerých významných predstaviteľov ovčiarskeho výskumu (prof. Laurinčíka, Ing. Šveca, Ing. Mikuša, Ing. Malíka, V. Longauera a ďalších). Môj vzťah k chovu oviec sa začal formovať už v tomto období. Preto bolo logickým vyústením, že po skončení PrFUK v Bratislave v r. 1978 a jednoročnej ZVS som nastúpil v r. 1979 ako vedecký ašpirant na Výskumný ústav ovčiarsky v Trenčíne. Na tomto pracovisku, ktoré medzičasom prešlo mnohými organizačnými zmenami a v súčasnosti je začlenené ako Ústav chovu oviec Trenčianska Teplá v rámci SCPV - VÚŽV Nitra, pracujem doteraz. Za takmer 30 – ročnú dobu pôsobenia na tomto výskumnom pracovisku som zastával rozmanité funkcie, počnúc vedúcim oddelenia až po riaditeľa ústavu. Vo výskumnej oblasti som bol zodpovedným riešiteľom a koordinátorom viacerých výskumných úloh, domácich i zahraničných projektov, zaoberajúcich sa problematikou chovu oviec a kôz, najmä za oblasť genetiky, šľachtenia, reprodukcie a systémov chovu. Od roku 2001 sa venujem aj pedagogickej činnosti. Na Katedre špeciálnej zootechniky Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre zastávam funkciu gestora disciplíny „Chov oviec“, „Chov kôz“ a „Chov exotických párno a nepárnokopytníkov“. Keďže jednou z hlavných úloh vedecko-výskumného a pedagogického pracovníka je publikovať získané výsledky vo vedeckých a odborných časopisoch a tým propagovať a rozširovať najnovšie výsledky vedy a výskumu v praxi, za takmer 30-ročné obdobie sa mi podarilo byť autorom alebo spoluautorom 3 monografií, 82 pôvodných vedeckých prác, viacerých článkov v odborných časopisoch a na vedeckých a odborných konferenciách a sympóziách. Získané poznatky sa snažím využiť aj pri práci vo vedeckých radách, vo viacerých odborných komisiách (Výberová komisia pre chov oviec a kôz pri MPSR, Šľachtiteľská rada pri ZCHOK, Subkomisia ASD pre chov oviec a kôz pri ŠPÚ Bratislava) a tiež v redakčných radách vedeckých a odborných časopisov (Czech Journal of Animal Science, Slovenský chov, Chov oviec a kôz). Po roku 1989 som sa podieľal na príprave niekoľkých koncepcií rozvoja chovu oviec a kôz na Slovensku, ale najmä na príprave všetkých slovenských technických noriem a metodických pokynov (napr. Pokyny pre kontrolu úžitkovosti oviec a kôz) súvisiacich so šľachtením domácich plemien oviec, kontrolou úžitkovosti a hodnotením plemenných oviec.

Aké sú Vaše ciele v predstavenstve?

V predstavenstve zväzu chcem obhajovať a presadzovať všetko pokrokové a progresívne, predovšetkým v oblasti šľachtenia, genetiky, reprodukcie a optimalizácie systémov chovu. Všetko moje úsilie smeruje k tomu, aby chov malých prežúvavcov bol aj v rámci krajín EU konkurencieschopný a progresívne sa vyvíjajúci a aby chov oviec a kôz bol u nás primerane docenený a aj ekonomicky zaujímavý. Doteraz získané poznatky chcem v plnej miere využiť aj prostredníctvom aktívnej práci v ŠR pri Zväze chovateľov oviec a kôz a vo Výberovej komisii pre chov oviec a kôz pri MPSR. Ako jediný zástupca SCPV Nitra a SPU Nitra v predstavenstve zväzu by som chcel dosiahnuť, aby naše vzťahy boli korektné a obojstranne prospešné. Veľké možnosti vidím v užšej spolupráci pri organizovaní rôznych školení, odborných seminárov a sympózií pre zástupcov chovateľskej praxe i biologických služieb. Predstavenstvu zväzu chcem byť nápomocný aj ako člen nedávno vytvorenej legislatívnej komisie pri ZCHOK. Svoje skúsenosti a postrehy získané na zahraničných služobných cestách chcem využiť aj pri propagovaní progresívnych systémov chovu dojných a nedojných oviec, a to vo vzťahu k MPSR, SVPS SR i samotným chovateľom. Ako pracovník dlhoročne sa zaoberajúci šľachtiteľskou prácou, by som chcel aj prostredníctvom ZCHOK dosiahnuť, aby výsledkom šľachtenia neboli len ovce a kozy s dobrou plodnosťou a mliekovou úžitkovosťou, ale aj ovce a kozy zdravé, s dobrou adaptačnou schopnosťou a prežívateľnosťou, zaručujúcou chovateľovi čo najvyšší zisk.

Ako vidíte budúcnosť ovčiarstva na Slovensku?

Osobne som presvedčený, že predovšetkým chov dojných oviec má na Slovensku veľmi dobrú perspektívu. Základnou podmienkou úspešného rozvoja je ale adekvátna podpora, v intenciách ostatných krajín EÚ. Vychádzam z toho, že chov dojných oviec a ovčie mliekarstvo a syrárstvo má u nás tradíciu, bohatú históriu a tiež šikovných manažérov. Svoj názor opieram aj o fakt, že vo svete len 10% oviec sú ovce dojné a z tých len časť produkuje mlieko aj pre potreby trhu (najmä v mediteránnej oblasti Európy). Posledné výskumy v zahraničí, ale aj u nás, poukazujú na to, aké mimoriadne pozitívne účinky má na zdravie človeka konzumácia výrobkov z ovčieho mlieka (vrátane bryndze). Mnohé výrobky z ovčieho mlieka môžeme zaradiť medzi tzv. funkčné potraviny, ktoré okrem ich výživnej hodnoty plnia aj funkciu probiotickú, pričom upevňujú a posilňujú zdravie človeka. Platí to v značnej miere aj o kvalitnom jahňacom mäse, a preto aj chov nedojných oviec (mäsových a s kombinovanou úžitkovosťou) má na Slovensku svoje miesto, najmä v súvislosti s krajinotvornou funkciou a trvaloudržateľným prostredím. Určité obavy vzbudzujú vo mne niekedy neadekvátne, príliš rýchle a neracionálne tlaky na chovateľov, pod rúškom ochrany zdravia obyvateľstva a „nevyhnutnosťou“ plnenia nariadení EÚ, neberúc v dostatočnej miere do úvahy špecifiká chovu oviec na Slovensku.

MVDr. Peter Beličák

Aký je Váš profesný životopis?

Narodil som sa 19.5.1958 v Levoči. Základnú deväťročnú školu som absolvoval v obci Olšavica a gymnaziálne štúdia v blízkom meste Levoča. Vzhľadom na to, že som vyrastal v prostredí vidieka, vypestoval sa u mňa kladný vzťah k prírode, ku zvieratám resp. k poľnohospodárstvu. Táto skutočnosť mala vplyv na ďalšie moje profesionálne smerovanie. Vybral som si Vysokú školu veterinárnu v Košiciach, ktorú som úspešne ukončil v r. 1983. Už počas štúdia prejavil o moje služby záujem vtedajší predseda JRD Olšavica, ktorý má požiadal, aby som po absolvovaní štúdia prišiel na vtedajšie družstvo pomôcť riešiť problémy v oblasti reprodukcie a výživy HD, na ktorú činnosť som bol špecializovaný. A pracujem tu už 24. rok, teraz už na transformovanom PD Olšavica-Brutovce ako hlavný zootechnik PD. Som dlhoročným členom vedenia a predstavenstva družstva.

Okrem profesionálnej práce som bol niekoľko rokov členom predstavenstva ZCHPD na Slovensku družstvo / keďže sme chovateľom slovenského pinzgauského dobytka/ a v roku 2007 som bol zvolený za člena predstavenstva ZCHOK na Slovensku za región Spiša.

Aké sú Vaše ciele v predstavenstve?

Aj keď v predstavenstve ZCHOK iba začínam, členmi tohto zväzu sme od jeho prvopočiatku. Odkedy zväz prebral činnosť v oblasti plemenitby a šľachtenia, my chovatelia oviec najmä v šľachtiteľskom chove sme vo veľmi úzkom kontakte s výkonnými pracovníkmi zväzu. Ako nový člen predstavenstva chcem sa aktívnej podieľať na jeho činnosti, spolurozhodovať o dôležitých veciach v oblasti ovčiarstva na Slovensku. Keďže budem zastupovať región Spiša, chcem prenášať problémy ovčiarov z tejto oblastí na pôdu zväzu a informovať chovateľov o rozhodnutiach a výstupoch z tohto orgánu.

Ako vidíte budúcnosť ovčiarstva na Slovensku?

Slovensko je stáročia spojené s ovčiarstvom. Porevolučný pád v chove oviec prezentovaný prudkým znižovaním stavov sa zdá byť v súčasnom období pozastavený a situácia je stabilizovaná. Ovčiarstvo na Slovensku má perspektívu najmä vo vyššie položených oblastiach, ktoré sú priam predurčené na chov oviec. Ovcami sa dajú využívať pastevné porasty najmä pre poľnohospodársku techniku neprístupných plochách. Stále však nie sú docenené hlavné produkty ovčiarstva, či to už ovčí hrudkový syr, resp. mlieko, mäso, vlna. V poslednom období je snaha o finalizáciu ovčích produktov z mlieka a syra. V súčasnosti ako kardinálny problém v ovčiarstve sa javí absolútny nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily a tiež plnenie veterinárnych opatrení na prevádzku salašov. Tieto skutočnosti vedú chovateľov ku získavaniu ovčieho mlieka strojovým dojením priamo na farmách resp. na vysunutých salašoch s prívodom elektrického prúdu. Niektorí chovatelia aj na Spiši tieto problémy vyriešili likvidáciou chovu oviec, resp. ustúpili od získavania ovčieho mlieka a zahájili odchov jahniat s bahnicami na pastve. Niektorí chovatelia takto prišli o štatút šľachtiteľského chovu.

S nedostatkom pracovných síl a s kvalitou produkcie sme zápasili aj u nás na družstve. Kládli sme si vo vedení otázku, čo ďalej s chovom oviec. Keďže máme najmä v katastri obce Brutovce rozsiahle a menej dostupne plochy TTP, rozhodnutie padlo naďalej zachovať chov oviec. Uvedené problémy sme vyriešili rekonštrukciou kravína na dojáreň pre ovce /s naháňacími priestormi/ a zavedením strojového dojenia. V chove oviec máme zamestnaných 5 ľudí z domácich zdrojov, z toho dva manželské páry. Nie sme odkázaní na zháňanie málo kvalifikovaných resp. často pochybných ľudí do salašníckych podmienok. Podstatne sa zlepšila hygiena a kultúra práce a kvalita produkcie. Perspektívne rátame so zvýšením stavov oviec z terajších 750 na 1000 kusov.

Napísali

Program rozvoja vidieka SR 2007-2013 schválený v Bruseli

Podľa aktuálnych informácií bol strategický dokument Program rozvoja vidieka SR 2007-2013 oficiálne schválený a podpísaný v Bruseli. Tento dokument stanovuje pravidlá na rozdelenie cca 90 miliárd Sk počas sedemročného rozpočtového obdobia rokov pre účely rozvoja vidieka. Jeho poslednú verziu nájdete na úvodnej webovej stránke Ministerstva pôdohospodárstva SR www.mpsr.sk v pravom sĺpci. Teraz už nič nestojí v cestetomu, aby boli vyhlásené výzvy na podávanie projektov. Ako prvá, je na december tohto roka plánovaná výzva na opatrenie Modernizácia fariem, v rámci ktorej je plánované rozdelenie 6,3 mld. Sk. V priebehu nasledujúcich dní môže Minister pôdohospodárstva vymenovať členov nového monitorovacieho výboru, ktorí majú schváliť metodickú príručku. Prijímanie projektov je zatiaľ predbežne plánované do marca budúceho roka.

Aké sú podmienky súvisiace s predkladaním žiadostí podľa zverejnených informácií?

- bude možné podať 2 projekty v rámci jednej výzvy
- maximálna výška dotácie bude vo výške 3 mil. EUR
- poľnohospodári budú môcť požiadať o refundáciu nákladov na investície do strojov a technológií, ktoré nakúpili od 1.1.2007

AgroInfoCentrum, 25.11.2007

V tomto roku sa chová na Slovensku podľa odhadov približne 350 000 kusov oviec. Vlani ich počet dosiahol 332 000.

Tento pozitívny trend ocenil dnes aj minister pôdohospodárstva SR Miroslav Jureňa na celoslovenskom stretnutí chovateľov oviec, ktoré sa uskutočnilo v Liptovskom Hrádku.

Jureňa vyzdvihol význam ovčiarstva pri udržaní rázu krajiny a vidí v ňom prínos pre rozvoj vidieka a udržania zamestnanosti v podhorských a horských oblastiach. Podľa riaditeľa Zväzu chovateľov oviec a kôz na Slovensku v Banskej Bystrici Pavla Srpoňa Slováci by sa mali vrátiť ku konzumácii baranieho a jahňacieho mäsa. Jeho ročná spotreba asi 0,2 kg na osobu na Slovensku, je jedna z najnižších v krajinách Európskej únie. Napríklad Francúzi ju majú asi desaťkrát vyššiu, povedal Srpoň.

Celoslovenské stretnutie chovateľov oviec v L. Hrádku sa uskutočnilo pri príležitosti ukončenia pastierskeho roka. Účastníci stretnutia si prezreli aj tamojšiu expozíciu o histórii ovčiarstva, ktorá je jediná svojho druhu na Slovensku a ojedinelá v Európe. Je súčasťou Liptovského múzea v Ružomberku. V expozícii, ktorú vybudovali pred 2 rokmi, sú historické formy tradičných spôsobov chovu oviec a spracovania ich produktov podľa jednotlivých kultúrnohistorických regiónov Slovenska.

Ovčiarske zvyky sú podľa riaditeľky Liptovského múzea Ivety Zuskinovej jedinečným prejavom ľudovej kultúry na Slovensku. Pastiersky rok sa končí na Demetra, ktorý pripadá na 26. októbra.

Ekonomika, 26.10.2007

Na pasienku.

Tam na východe...

Na Slovensku v minulosti existovali oblasti, kde akoby sa zastavil čas. Tieto časti nášho územia boli a sú známe ako jeho najkrajšie kúty. Je však pravidlom, že práve v týchto „najkrajších kútoch" je aj najťažší život. Nachádzajú sa mimo veľkých aglomerácií, za prácou je potrebné dochádzať do vzdialených miest. Takže postupne sa menia na chatové oblasti, kde ľuďom z mesta mimo sezóny ich „hrady" strážia poslední vytrvalci. Práve v takejto oblasti podniká firma AGRIFARM BS spol.s.r.o. Jej konateľom je mladý farmár Rastislav Slivka.

Rastislav Slivka

Farma sa nachádza v obci Driečna, blízko hranice s Poľskom. Do okresného Stropkova je to asi 21 km. Fotografia Driečnej je na titulnej strane. V katastri obce je vyhlásený Chránený areál na zabezpečenie ochrany zriedkavého slatinného ostricovo-machového spoločenstva s výskytom vachty trojlistej (Menyanthes trifoliata), patriacej medzi chránené a ohrozené druhy rastlín. To predurčuje aj poľnohospodársku činnosť v tejto oblasti smerom k čo najnižšiemu zaťažovaniu prostredia. V tomto pre poľnohospodára náročnom prostredí sa pán Slivka rozhodol venovať chovu mäsových plemien oviec. Ako mladý farmár (narodil sa v roku 1977) predstavuje pre túto oblasť dlhodobú perspektívu. V našom časopise mu zaslúžene patrí tento priestor. Ku poľnohospodárstvu som mal už od mala kladný vzťah. Vyštudoval som Stredné odborné učilište poľnohospodárske v Stropkove. K ovciam a k farmárčeniu som sa dostal v roku 2002. Svokor vlastnil svoju farmu, ktorú mi po čase prenechal. V roku 2003 som sa stal konateľom spoločnosti a začal som viesť túto farmu, čo vykonávam dodnes. Na farme boli v tej dobe ovce plemena suffolk a kríženky plemena cigája. V roku 2005 som nakúpil základné stádo nového plemena- Nemecká čiernohlavá ovca. Bolo to 15 kusov oviec. Plemenný materiál som nakúpil v Českej republike. Ku tomuto plemenu som sa dostal pozorným študovaním informácií na webe. Vidieť ich sa mi podarilo v Maďarsku na pracovnej ceste. Veľmi sa mi zapáčil ich telesný rámec a celková konštitúcia. Pri výbere zavážil aj fakt, že na Slovensku to bolo nové plemeno. Záujemcovia o plemenných baranov plemena suffolk, ktorí prídu na farmu majú záujem aj o kúpu baranov Nemecká čiernohlavá. Takže v budúcnosti by o tieto zvieratá mal byť dostatočný záujem. U tohto plemena mi bol uznaný v uznávacom pokračovaní rozmnožovací chov na chov šľachtiteľský, takže začnem produkovať už aj plemenné barany. Keďže v našej oblasti je veľký problém s pracovnou silou na farme som vlastne pracoval sám. Preto som musel vyberať plemená s nízkou náročnosťou na ošetrovanie. Nosnou myšlienkou farmy je chov plemena Suffolk, ktoré choval aj svokor na úrovni Šľachtiteľského chovu. Pre mňa sú mäsové plemená chovateľsky zaujímavejšie a osobne sa mi viac „páčia" ako mliekové plemená. Chovať ich chcem na úrovni šľachtiteľského chovu, aby som mohol tento cenný plemenný materiál poskytnúť aj širokej chovateľskej verejnosti. Orientujem sa radšej na nižší počet oviec v stáde, aby som prácu zvládol aj sám a nebol by som závislý na pomoci. Pri nízkych počtoch dokážem dosiahnuť vyššiu kvalitu odchovaných zvierat. V konečnom dôsledku som musel nakúpiť aj hovädzí dobytok. Nútila ma k tomu situácia s vlkmi. Na neprístupných parcelách som nedokázal bez stáleho stráženia tieto využiť a obhospodáriť s ovcami. Vlci mi neustále robili veľké škody. Preto som na týchto miestach umiestnil hovädzí dobytok. Celková výmera, na ktorej hospodárim je 270 ha. Všetko sú to trvalé trávne porasty. A 90 % z týchto porastov sú chránené biotopy. To mi prináša náročnejšie podmienky pre chov hospodárskych zvierat. Prihnojovať môžem len v minimálnych dávkach 25kg N/ha na rok, nesmiem prisievať... Je to však kompenzované vyššími financiami pri dotáciách. Momentálne je pre mňa najdôležitejšia modernizácia farmy smerom ku zníženiu pracovnej náročnosti. Prvoradé je kŕmenie. Mojou snahou je vytvoriť podmienky pre používanie kŕmneho voza. Preto upravujem maštaľ na tento spôsob kŕmenia. Ovce budú mať aj viac životného priestoru, ošetrovateľ bude mať lepší pohľad do kotercov. Technicky je farma dobre zabezpečená. Všetka technika je nakúpená nová. Seno vyrábam do

Budúci plemenný baran.

Môže prísť zima.

Vianočné jahňa.

balíkov, reže sa na sečku. Senáž tiež balíme. Vďaka tomu sa podstatne uľahčila práca okolo prípravy krmiva a starostlivosti o pasienky. Pasenie oviec zabezpečujem oplôtkovým spôsobom ale viac menej sa ovce pasú samé. Na jeseň keď je už menej pastvy pasú sa na voľno. Na pasienku ich strážia dva čuvače. Veľmi dobre sa zžili so stádom. Nie je s nimi žiaden problém. Keď ovce pásol pastier tak sa mu podarilo ročne stratiť aj 30 kusov. Odkedy sú pri nich psi odpadol problém so „stratenými ovcami." Najlepší pohľad na ovce so psami je z diaľky, keď sú niekde pod lesom. Jeden pes sedí nad stádom a druhý pod stádom. Reagujú na akýkoľvek rušivý zvuk a ihneď spozornejú. Cudzieho človeka nepustia k stádu. Najlepšie na tom je, že ani na človeka, ktorý okolo len prechádza nezaútočia. Pekne ho odsledujú a vyprevadia od stáda na dostatočnú vzdialenosť a vrátia sa späť k ovciam. Plnia svoj účel a vytvárajú dojem strachu. Večer idú s ovcami dole k maštali, kde si ľahnú a čakajú až do rána. Na začiatku sa turisti sťažovali. Ale videli, že ak ovciam nič nerobia ja všetko v poriadku. Dokonca sa stalo, že ak sa okotila ovca a ostala na poli, my sme ju nenašli, pes ostal pri nej až do rána.

Z hľadiska odbytu produktov som časť stáda preorientoval na produkciu veľkonočných jahniat a časť stáda produkuje vianočné jahňatá. Najväčším problémom pre mňa je však neustála neistota na trhu. Ako chovateľ neviem nikdy konečnú cenu, ktorá veľmi kolíše. Tiež neviem pochopiť neseriózność niektorých veľkoodberateľov jahniat, ktorí chovateľov doslova zdierajú keď využívajú monopolné postavenie. Strihanie robím 2x za rok. Rozmýšľam však nad strihaním 1x ročne. Je dosť veľký problém z predajom krátkej vlny. A strihanie je stratová záležitosť. To, že vlna nemá cenu nikto z chovateľov neovplyvní ale ovca má vyzerať tak ako má vyzerať a vlna má mnoho ďalších dôležitých úloh. S plemenom suffolk aj s plemenom nemecká čiernohlavá sa pravidelne zúčastňujem na výstave Agrokomplex. Mojim plánom do budúcnosti je zamerať sa na produkciu kvalitného plemenného materiálu, rozmnožiť chov suffolkov, rozmnožiť chov nemeckej čiernohlavej ovce. Nepôjdem do vysokých koncentrácií zvierat. Som obmedzený podmienkami, mojim stropom je počet asi 400 zvierat. Ďalej ma nepustia priestory a pasienky. Takže podstatná bude kvalita. Pri dostatočnom stupni mechanizácie farmu zvládnu traja až štyria ľudia.

Autor fotografií: Ing.Slavomír Reľovský

Psi sú súčasť stáda.

Votrelca okamžite zaregistrovali.

Pekná nádielka.

Choroba modrého jazyka u oviec

Prof.MVDr.Jozef Bíreš,DrSc.,
Univerzita veterinárskeho lekárstva, Košice

Výskyt a rozšírenie

Katarálna horúčka oviec (Febris catarrhalis ovium, Blue tongue) je transmisívna nekontagiózna orbivírusová infekcia domácich a voľne žijúcich prežúvavcov. Vnímavými k nákaze sú predovšetkým ovce, potom hovädzí dobytok a kozy. U voľne žijúcich zvierat bola choroba diagnostikovaná u jeleňov, muflónov, antilop, a ZOO zvierat (ťavy, žirafy). Z hľadiska prežívania vektora majú pri prenose nákazy význam aj kone.

Historicky modrý jazyk (MoJ) bol považovaný za chorobu afrického kontinentu (prvý výskyt v roku 1876 v Juhoafrickej republike). V roku 1943 bola nákaza prvý krát potvrdená mimo územia Afriky (Cyprus). V súčasnosti MoJ sa vyskytuje endemicky vo všetkých svetadieloch s výnimkou Antarktídy. Geograficky je nákaza v závislosti na prežívaní vektora ohraničená zemepisnou šírkou 50° severne do 34° južne (posledné sledovania zistili rozšírenie do 66° severnej zemepisnej šírky). Endemicky sa MoJ vyskytuje v európskych štátoch ako je Taliansko, Španielsko a Portugalsko. Nové prípady katarálnej horúčky u hovädzieho dobytka a oviec sa od augusta 2006 okrem uvedených krajín diagnostikovali v Belgicku, Holandsku, Nemecku, Francúzsku, Luxembursku, Veľkej Británii, Bulharsku, atď . Hlavné dôvody rozšírenia MoJ do severozápadných štátov Európy sú spájané s bioklimatickými zmenami (postupné otepľovania a následná adaptácia a prežívanie vektora v severnejších oblastiach) a priamym a nepriamym prenosom vektora resp. vírusu (ilegálny obchod s voľne žijúcimi a domácimi prežúvavcami, zárodočnými produktmi – embryá, vajíčka, semeno; ZOO zvieratami, koňmi, cestou dopravných prostriedkov, atď.)

Etiológia a prenos nákazy

Pôvodcom katarálnej horúčky oviec je vírus modrého jazyka (Blue tongue virus – BTV) z čeľade Reoviradae, rodu Orbivirus. Génom vírus je tvorený dvojvláknovou RNK. Vírus MoJ je antigénovo príbuzný ochoreniam ako je hemorargická choroba jeleňov, africký mor koní, rotavírusové choroby mláďat, atď. S vírusom hemorargickej choroby jeleňov dáva skrížené serologické reakcie. Vírus MoJ je charakteristický antigénovou pluralitou , doposiaľ bolo identifikovaných 24 sérotypov. Polypeptid P7 je druhovo špecifický pre rozlíšenie jednotlivých séroskupín rodu Orbivirus. V Európe je najčastejší sérotyp 8. Z ostatných sérotypov sa v menšej miere diagnostikuje sérotyp 1, 2, 4, 9, 10 a 16. Vírus najlepšie prežíva v krvi (pri izbovej teplote niekoľko rokov). Pri teplote 60°C sa inaktivuje za 15 minút. Niekoľko dní prežíva vo svalových tkanivách, orgánoch a rozkladajúcom sa biologickom materiáli. Bežné dezinfekčné prostriedky (lúh sodný, kyselina peroctová) inaktivujú vírus spoľahlivo.

Epizootológia MoJ je podmienená interakciami vnímaného hostiteľa, vektora, prítomnosťou vírusu a klimatickými podmienkami. Je to typické sezónne ochorenie. Populačná denzita a aktivita vektorov začína na jar a kulminuje koncom leta a v jesení (najvyšší výskyt MoJ v Belgicku, Holandsku a Nemecku sa zistil v roku 2006 v októbri). Nákazu šíria pakomárikovia rodu Culicoides (obr. 1, 2) . V jednotlivých geografických zónach sú rozšírené rozdielne druhy pakomárikov. V južnej Európe je najviac rozšírený C. imicola. Prípady MoJ v severnej Európe sú podmienené výskytom C. obsoletus. Kulikoidy preferujú teplé, vlhké a močaristé biotopy. Ich rozšírenie do štátov severnej Európy umožnili priaznivé klimatické podmienky pre rozmnožovanie počas posledných siedmych rokov. Infikované pakomáre sú prenášané aj vetrom na veľké vzdialenosti. Pakomárikovia vykazujú najvyššiu životnú aktivitu v priebehu noci, pričom sú najviac ohrozené zvieratá na pastve (napr. ovce v priebehu salašovania). Samičky kulikoidov cicajú krv každé 3 až 4 dni po celý ich životný cyklus, ktorý trvá 60 až 80 dní.

Obr.1: Culicoides sp.

Klinické symptómy a diagnostika choroby

Forma a klinický priebeh ochorenia záleží u oviec od veku, kondičného stavu a vnímavosti jedinca, virulencie epizootického kmeňa, klimatických podmienok (horúčavy, intenzita slnečného žiarenia), spôsobu chovu zvierat (uzatvorený alebo otvorený systém chovu), atď., , Rovnako i inkubačná doba je variabilná a kolíše v rozmedzí 5 až 20 dní, obyčajne však trvá 6 až 10 dní. Väčšina prípadov katarálnej horúčky v štátoch severnej Európy mala subklinický priebeh a mortalita dosahovala menej ako 5%. Úhyn oviec je niekedy rozdielny a všeobecne sa pohybuje od 0 do 20%, u vnímavých jedincov v akútnych prípadoch môže dosiahnúť 70%. Subklinický priebeh nákazy bol častejší u hovädzieho dobytka. U zvierat s klinickými príznakmi choroby prebehla rekonvalescencia v krátkom období, čo uniklo pozornosti veterinárneho lekára, resp. farmára. Vzhľadom na rýchly klinický priebeh ochorenia sa u zvierat chovaných na pastve MoJ klinicky nediagnostikoval. Podozrenie na katarálnu horúčku bolo najčastejšie vyslovené na

Obr.2: Culicoides imicola

Obr.3: Vývoj klinických príznakov katarálnej horúčky u hovädzieho dobytka a oviec

základe serologického vyšetrenia resp. anamnestických údajov majiteľa zvieraťa (pokles produkcie, znížený príjem krmiva, apatia, zmena farby slizníc do červena alebo modra, opuch hlavy a uší, aborty, atď.)

Prvým klinickým symptómom je náhle zvýšenie telesnej teploty (41 - 42°C), celková depresia, inapetencia a pokles úžitkovosti. Za 4 až 6 hodín sa objaví hypersalivácia, výtok z nosa a očí, konjunktivitída, hyperémia mulca, sliznice nosa a dutiny ústnej (obr.3).V priebehu nasledujúcich dní výtok z nosa má charakter mukopurulentného s prímesou krvi. Po 6 až 8 dňoch od začiatku choroby nastupuje deskvamácia epitelu slizníc, nekrózy, erózie sprevádzané sekundárnym zápalom (obr.3). Po zaschnutí výtoku sa v miestach nosných otvorov tvoria nálepy a krusty, ktoré sťažujú dýchanie. Charakteristický je opuch hlavy (medvedia hlava), jazyka a cyanóza (obr.3). Niekedy sa pozoruje generalizovaná hyperémia slizníc a kože vrátane zápalových a nekrotických zmien na vemene a ceckoch (obr. 3). Veľmi časté sú edémy distálnych častí panvových a hrudníkových končatín a pododermatídy (obr.3).Patologické zmeny vo forme hyperémie až petechiálnych krvácanín sa na korunkovom okraji jednej alebo postupne na všetkých končatinách objavujú ku koncu febrilného stavu. Zápalové zmeny na končatinách vyvolávajú bolesť, následne krívanie a neochotu zvierat sa pohybovať. Ataxia a nekoordinovaný pohyb je v dôsledku celkovej vyčerpanosti spôsobený i nekrózou hladkého svalstva a bolestivosťou pri príjme a prehltávaní krmiva. Postihnuté zvieratá rýchlo strácajú na hmotnosti. Choroba je doprevádzaná hnačkami, pneumóniou s pľúcnym edémom a abortami. U oslabených zvierat je rekonvalescencia dlhodobá a jedince väčšinou ochorejú na sekundárne choroby. Niekedy sa pozoruje vypadávanie vlny, slepota a exungulácia. Subakútne formy ochorenia sa zisťujú u zvierat v dobrej kondícii a v endemicky zamorených oblastiach.

Pri pitve zvierat hlavné patologické zmeny na gastrointestinálnom trakte sú lokalizované na sliznici dutiny ústnej a mulci. Mu-

kóza je edematózna, hyperemická, niekedy cyanotická. Prítomné môžu byť petéchie alabo ecchymózy. Exkoriácie, ktoré môžu pokrývať nekrotické sliznice pyskov, ďasien, jazyka a lícnej steny. Pravidelne sa zisťuje hyperémia sliznice bachora a čepca. Katarálna enteritída tenkého a hrubého čreva s petechiálnymi krvácaninami je charakteristická v distálnych častiach tráviaceho traktu. Hyperémia, edém a krvácaniny sa diagnostikujú v rôznom stupni aj v ostatných orgánoch. Lymfatické uzliny a slezina sú zväčšené a hemorargické. Petechie a bledé nekrotické ložiská sú nepravidelne roztrúsené v kostrovej svalovine a myokarde. Katarálny zápal horných dýchacích ciest a edém pľúc taktiež doprevádzajú toto ochorenie. Charakteristické pre modrý jazyk je pri patologicko - anatomickej pitve nález krvácanín veľkosti 2 až 15mm v tunice media pulmonárnej artérie.

Diagnóza choroby modrého jazyka sa stanovuje na základe klinických príznakov, patologicko-anatomickej pitvy a laboratórneho vyšetrenia (analýza vírusu a jeho špecifikácia a protilátok v organizme zvierat a vektora). Dôležitou súčasťou monitoringu nákazy katarálnej horúčky sú entomologické sledovania zamerané na výskyt vektora – jednotlivých druhov pakomárikov v prírode, ustajňovacích priestoroch a na zvieratách.

Diferenciálne diagnosticky je potrebné vylúčiť mušec oviec a kôz, kiahne oviec a kôz, mor malých prežúvavcov, slintačku a krivačku, oestrózu, akútnu haemonchózu, veziku-lárnu stomatitídu, epizootickú hemorargickú chorobu jeleňov, pneumónie, pododermatitídy, fotosenzibilizáciu, atď.

Surveillance a kontrola katarálnej horúčky

Vzhľadom k tomu, že na Slovensku sa doposiaľ nevykonával surveillance choroby modrého jazyka u domácich a voľne žijúcich prežúvavcov (klinické sledovania u zvierat, serologické vyšetrenia a detekcia vírusu u zvierat a vektora, entomologické sledovania na prítomnosť vektora – pakomárikov), nebola táto nebezpečná nákaza u nás ani zistená. V prípade prvého výskytu nákazy na území štátu (Slovensko nepochybne ku krajinám bez výskytu MoJ doteraz patrí) sa pristupuje v súlade so Zákonníkom zdravia suchozemských zvierat Svetovej organizácie pre nákazy zvierat (OIE) v Paríži, príslušnou legislatívou Európskej únie a zákonom o veterinárnej starostlivosti č.39/2007 Z. z. k usmrteniu chorých zvierat a aplikácii ochranných opatrení na danom území. Katarálna horúčka patrí medzi nebezpečné nákazy , ktoré podliehajú povinnosti hláseniu na Európsku komisiu a OIE v Paríži. V oblastiach , kde sa choroba MoJ vyskytuje endemicky (niektoré územia Španielska, Portugalska, Talianska, atď.) sa na jej kontrolu využíva vakcinácia zvierat a na ochranu zvierat pred vektorom – pakomárikmi aplikácia insekticídov. Pred zavlečením nákazy na Slovensko má hlavný význam kontrola prenášačov choroby – pakomárikov a ochrana zvierat pred ich napadnutím (aplikácia účinných insekticídov).

Legislatívny základ týkajúci sa surveillance a kontroly katarálnej horúčky je v štátoch Európskej únie daný Smernicou Rady 2000/75/ES (v našom právnom systéme nariadenie vlády SR č. 275/2003 Z. z., ktorým sa ustanovujú opatrenia na kontrolu a eradikáciu zhubnej katarálnej horúčky oviec) a Rozhodnutí Komisie 2005/393/ES. Smernica 2000/75/ES ukladá základné opatrenia, ktoré musia byť vykonané v prípade podozrenia na výskyt MoJ: izolácia zvierat vnímavých druhov tak, aby sa zabránilo kontaktu s vektormi, ošetrenie insekticídmi, obmedzenia presunu zvierat do alebo z infikovaných chovov alebo zón kde vírus cirkuluje. Okrem toho musia členské štáty rozšíriť tieto opatrenia na chovy umiestnené v okruhu 20 kilometrov okolo infikovaného chovu. Takisto musia byť zriadené zóna ochrany (okruh 100 km) a zóna pozorovania (aspoň 50 km prevyšujúca hranicu ochranného pásma) okolo infikovaných chovov. Kompetentná autorita daného štátu môže adaptovať alebo prijať ďalšie opatrenia v závislosti od epidemiologických, geografických, ekologických alebo meteorologických okolností. Zvieratá môžu byť premiestnené z reštrikčných zón na základe podmienok, pri ktorých sa uplatňuje hodnotenie rizika od prípadu k prípadu, vakcinácia, izolácia pred presunom, ochrana pred napadnutím hmyzom z čeľade *Culicoides* a laboratórne testovanie. Podobné podmienky môžu byť aplikované na presun semena, vajíčok a embryí.

Napísali

Bluetongue, neboli katatrální horečka ovcí, zatím na území ČR není. Šíří se však Evropou od západu a v sousedním Německu se objevila v blízkosti našich hranic. Tím 150kilometrové pásmo dozoru vytyčené veterináři se dostalo i hlouběji do ČR. Jak vysvětlil mluvčí Státní veterinární správy Josef Duben, v Karlovarském kraji zasáhlo celé okresy Sokolov, Cheb a Karlovy Vary, v Plzeňském kraji okresy Tachov, Domažlice, Klatovy, Plzeň – město, Plzeň – jih, Plzeň sever a Rokycany, ve Středočeském kraji okres Rakovník a v Ústeckém kraji okresy Chomutov, Louny, Most a Teplice. Místně příslušné krajské veterinární správy vydaly v souladu s platnou legislativou mimořádná veterinární opatření platná pro pásmo dozoru. Jde zejména o zákaz přesunu na chorobu vnímavých zvířat. Jak Duben zopakoval onemocnění postihuje především malé přežvýkavce, ovce a kozy, ale i skot a přenáší jej krev sající hmyz – tiplíci. Katarální horečka ovcí nezpůsobuje hromadné úhyny, u malých přežvýkavců lze hovořit o jednotlivých případech, u skotu jsou projevy mírnější, často i bez zjevných příznaků. „Při jakékoli podezřelé změně zdravotního stavu zvířat by chovatelé by měli kontaktovat své soukromé veterinární lékaře, popřípadě přímo místně příslušnou krajskou veterinární správu," upozornil Duben s tím, že nelze vyloučit, že se nákaza nevyskytne i u nás. „Chovy by se nelikvidovaly," uklidňuje mluvčí farmáře. ***www.agroweb.cz, 11.9.2007***

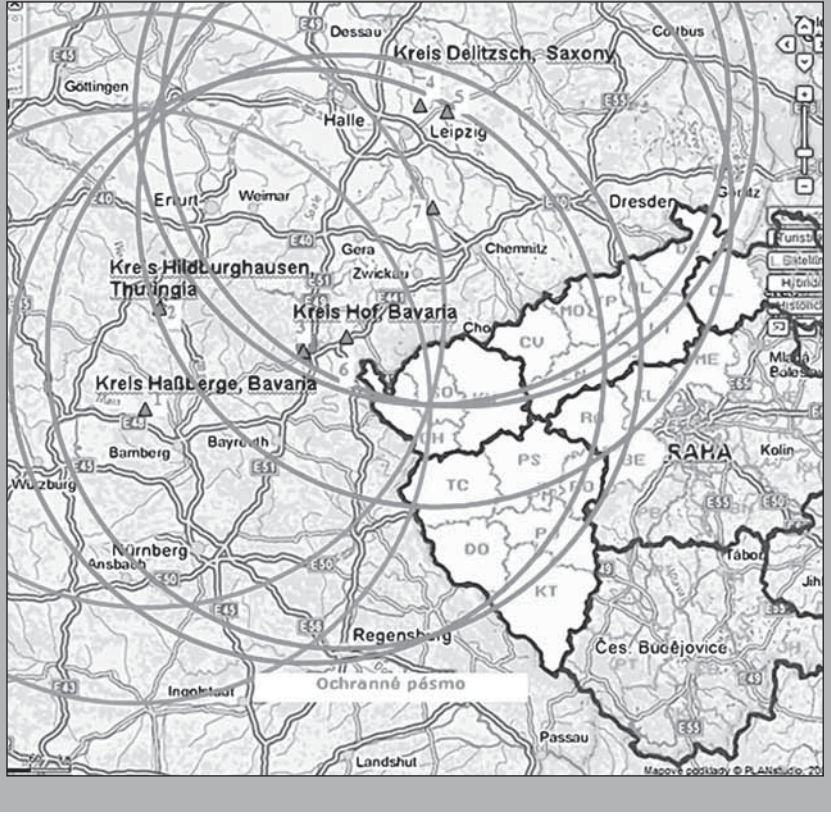

Šľachtiteľská rada

Ing.Július Šutý
predseda ŠR

Jedným z odborných orgánov Zväzu chovateľov oviec a kôz na Slovensku- družstvo je šľachtiteľská rada. Dňa 30.10.2007 sa uskutočnilo zasadnutie Šľachtiteľskej rady (ŠR). Dôležitým bodom programu bolo odovzdanie predsedníctva ŠR novému predsedovi. Na základe uznesenia predstavenstva ZCHOK sa novým predsedom ŠR stal Ing. Július Šutý. Predsedníctvo prebral z rúk doterajšieho predsedu Ing. Pavla Srpoňa. Zasadnutie ŠR pod vedením nového predsedu sa uskutočnilo v údolí turistickej dediny Kokava Línia, na strednom Slovensku v regióne Gemer. Konkrétne sa konalo v Chate Háj, ktorú vlastní člen ZCHOK Ing. Norbert Keľo. Zasadnutie ŠR otvoril jej doterajší predseda Ing. Srpoň. Oznámil prítomným, že zo zasadnutia sa ospravedlnili Ing. Franc, Ing. Dúbravská, PhD a p. Grandtner. Potom Ing. Srpoň urobil kontrolu plnenia opatrení prijatých na minulom zasadnutí, skonštatoval, že všetky opatrenia boli splnené. Následne odovzdal predsednístvo Ing. Šutému. Pre priblíženie činnosti ŠR máte k dispozícii jej štatút. Štatút je základným dokumentom Šľachtiteľskej rady pre ovce a kozy , ktorý vychádza zo Stanov zväzu, článok II.odst. 3 a čl. VIII.

Článok 1.
Základné ustanovenie

1. Šľachtiteľská rada (ŠR) pre ovce a kozy je odborným orgánom Zväzu chovateľov oviec a kôz na Slovensku – družstvo (ZCHOK) .

2. ŠR pre ovce a kozy zriaďuje ZCHOK na Slovensku – družstvo. Členov a predsedu menuje a odvoláva predseda Predstavenstva po schválení Predstavenstvom ZCHOK.

Článok 2.
Činnosť ŠR pre ovce a kozy

Činnosť ŠR pre ovce a kozy vychádza z priznania postavenia Uznanej chovateľskej organizácie pre Zväz chovateľov oviec a kôz – družstvo na Slovensku , ktoré vydalo MP SR s účinnosťou od 1.1.1999 , podľa ustanovenia § 6 Zákona NR SR č.194/98 Z.z. o šľachtení a plemenitbe hospodárskych zvierat. ZCHOK je oprávnený vykonávať úlohy starostlivosti o rozvoj šľachtenia a plemenitby oviec a kôz uvedené v § 3 , odst. 1, písmeno e,i,j,k.

Rozsah a náplň činností ŠR pre ovce a kozy je nasledovný :

Navrhuje koncepciu a stratégiu šľachtenia oviec a kôz na Slovensku a usmerňuje jeho realizáciu.

Doporučuje import a export požadovaných plemien a línií oviec a kôz.

Metodicky usmerňuje hybridizačný program v zmysle Koncepcie chovu v Slovenskej republike .

Schvaľuje a uznáva Rozmnožovacie chovy a na požiadanie MP SR pripravuje podklady na uznávanie Šľachtitelsko -experimentálnych chovov oviec a kôz , podľa vypracovaných individuálnych šľachtiteľských programov.

Vyjadruje sa podľa požiadaviek MP SR v rámci šľachtiteľského programu k smerniciam na dotácie pre chov oviec a kôz na Slovensku.

Hodnotí jedenkrát do roka svoju činnosť a podáva správu Predstavenstvu ZCHOK o stave šľachtenia oviec a kôz v Slovenskej republike.

Plní ďalšie úlohy dané Predstavenstvom a členskou schôdzou ZCHOK.

ŠR vyhodnotí do troch rokov importovaný biologický materiál a jeho ďalšie využitie v podmienkach na Slovensku.

Článok 3.
Zvolávanie ŠR

ŠR zvoláva jej predseda písomnou pozvánkou podľa potreby, najmenej však 2x do roka. Ďalej ju zvoláva v prípade, ak o to požiada viac ako polovica jej členov.

Členstvo v rade je nezastupiteľné.

Ak sa nemôže člen zúčastniť zasadnutia rady , je povinný svoju neúčasť ospravedlniť predsedovi. Pripomienky k prerokovávaným bodom programu má právo poslať písomne.

Predseda ŠR má právo prizvať na zasadnutie ŠR aj nečlenov, ak si to program vyžaduje.

Z každého zasadnutia sa vykoná zápis a prezenčná listina. Zápis obdržia všetci členovia ŠR.

Článok 4 .
Rokovanie ŠR

Program rokovania ŠR pripravuje predseda, prípadne ním poverení členovia. Uznesenia ŠR sú záväzné pre všetkých jej členov a doporučujúce pre ZCHOK , ako aj ďalšie orgány a organizácie.

Nový predseda prevzal vedenie.

Článok 5.
Záverečné ustanovenie

Štatút je záväzný pre všetkých členov ŠR. Zmeny a doplnky možno urobiť písomnou formou , iba po schválení Predstavenstvom ZCHOK. Ak člen ŠR nemôže vykonávať funkciu dlhodobo, je povinný túto skutočnosť nahlásiť predsedovi ŠR, ktorý rozhodne o ďalšom postupe do 30 dní od oznámenia tejto skutočnosti. Štatút bol prejednaný a schválený v Predstavenstve ZCHOK dňa 21.5.1999. Dňom schválenia nadobúda platnosť.

Veríme, že šľachtiteľská rada bude plniť svoje poslanie a nadviaže na predchádzajúcu činorodú činnosť. O jej činnosti budete informovaní aj na www.zchok.sk v sekcii Naša činnosť- Šľachtiteľská rada.

Autor fotografií: Ing.Slavomír Reľovský

Členovia šľachtiteľskej rady.

Pasenie

Stádo

Zvedavosť

Pár slov s chovateľom...

V tomto článku by sme Vám chceli priblížiť podnikateľa v poľnohospodárstve a dlhoročného chovateľa kôz Ing.Milana Petroviča. Teraz už necháme priestor jeho názorom a myšlienkam.

Ing. Milan Petrovič

Chovu kôz som sa začal venovať v roku 1994 a začal som chovať Bielu kozu krátkosrstú. Začínal som v podstate s nejakými dvomi až tromi kozami. V tom období začal v chove kôz veľký rozmach. Bolo to najmä vďaka dobrému odbytu kozieho mlieka. Vtedy sme sa každý druhý deň stretávali všetci väčší chovatelia kôz z okolia pri odovzdávaní mlieka v mliekarni.(Kováč, Nivín, Sklenár, Brhlovič) Vďaka tomu sme boli v úzkom kontakte a mohli si navzájom vymieňať skúsenosti. Postupne sa moje stádo zväčšilo až na 140 matiek. V roku 1996 vznikli problémy s odbytom mlieka. Bol som nútený stádo kôz predať. Potom som sa venoval chovu dojníc až do roku 2002. Tomuto môjmu podnikaniu však zase neprialo šťastie a po úpadku mliekarne v Nových Zámkoch som musel predať aj kravy. Ďalšie dva roky som vôbec nemal živočíšnu výrobu. V 1994 roku som nakúpil s dojnými kozami aj prvé búrske kozy z Nemecka. Založil som spoločnosť poskytujúcu služby pre poľnohospodárov v oblasti prípravy krmovín. Vďaka tomu mi však nezostali voľné finančné prostriedky na chov kôz. Takže dojné kozy som predal a ostali mi len búrske a kašmírske kozy. Obidve tieto plemená chovám v čistokrvnej forme. Pri búrskej koze mám uznaný rozmnožovací chov a u kašmírskej kozy mám tiež záujem o vypracovanie sa na rozmnožovací chov. Takže momentálne chovám z búrskej kozy chovám 14 matiek, 12 tohtoročných kozičiek a 4 plemenníkov. Z kašmírskej kozy mám 6 matiek, 6 tohtoročných kozičiek a 1 capa. Pôvodným mojim zámerom, kvôli ktorému som sa rozhodol pre chov búrskej a kašmírskej kozy, bolo to, že na Slovensku sa toto plemeno nechová. Ďalším podnetom bol aj problém odbytu kozieho mlieka. Ak niekto chová kozy a má problém s odbytom mlieka vidím to ako veľký odstrašujúci moment pre chov kôz. Alebo niekto chce chovať kozy ale o dojenie nemá záujem. Práve tu je alternatívou búrska koza alebo kašmírska koza. Sú veľmi vhodným zvieraťom na vypásanie plôch trvalých trávnych porastov zasiahnutých náletmi krovín a burín. Veľmi zaujímavé je aj mäso búrskych kôz, ktoré je svojimi vlastnosťami veľmi zaujímavé. Chuťou sa veľmi nepodobá klasickému koziemu mäsu ale je to niečo medzi srnčím a hovädzím mäsom. Tiež je u tohto plemena podstatne vyššia výťažnosť, zvieratá sú mohutnejšie a lepšie osvalené. Môžeme v tomto prípade hovoriť o nejakej kotlete, čo u bielej kozy nie je možné. Veľmi dobre sú osvalené aj predné partie. Plemeno je celkovo dosť neskoré. Veľkonočné kozľatá u búrskej kozy ani nerobím. Capkov nechávam dorastať do jesene, do veku 6-8 mesiacov, kedy dosahujú hmotnosť 60-80 kg. Vtedy je to mäso veľmi kvalitné. Zo začiatku je rast dosť pomalý. Prírastky dosahujú asi 250 gramov. Boli pod matkou s prikrmovaním do 4 mesiacov veku, od 4 mesiacov som kozľatá odstavil a sú kŕmené na maštali jadrom a kvalitným senom. V neskoršom veku sa podľa mojich skúseností prírastok zvyšuje. Mladé zvieratá po odstave teda nepasiem, pasú sa len matky po odstave kozliat aj po pripustení. V tomto období zvyšujem stavy a predávam len plemenný materiál väčšinou do zahraničia. Zvieratá nakupujem aj z Poľska, Česka, Maďarska. Najlepší materiál sa mi však darí nakupovať v Nemecku. Všetkým chovateľom toto plemeno odporúčam. Najlepšie by bolo pre nich začať nákupom čistokrvných zvierat ako prevodným krížením. Ide najmä o to, že po určitej dobe je chovateľ, ktorý začal s čistokrvným plemenom chovateľsky podstatne ďalej. Mojim cieľom je konečný počet búrskych matiek 100 kusov a kašmírskych okolo 40 kusov dvoch línií. Podľa mňa si aj kašmírska koza nájde na našom trhu svoje miesto, najmä kvôli vysoko kvalitnej vlne a svojej absolútnej nenáročnosti, vynikajúcim prírastkom a priaznivý pomer medzi svalovinou a kosťami.

Autor fotografií:
Ing. Milan Petrovič, Ing.Slavomír Reľovský

Búrska koza

Kolekcia na AX 2006

Na AX 2006

Celá sada

Ing. Martina Nemkyová

Zvuky slovenských hôľ

Hornatý kraj Slovenska neposkytuje práve ideálne podmienky na pestovanie plodín a tak sa na tomto území oddávna rozvíjal chov dobytka no predovšetkým oviec. A aby si pastieri uľahčili prácu so svojimi stádami, začali vyrábať zvonce. Podľa ich zvuku vedeli určiť, kde sa zvieratá nachádzajú. Zvonkárstvo je tradičné remeslo neodmysliteľne spájané s chovom oviec . Zvonce vyrábali nielen kováči ale aj pastieri a bačovia, hlavne v zime, keď bolo menej roboty okolo statku. V horskom teréne zvuk zvoncov pomáhal určovať smer pohybu pasúcich sa oviec, čím uľahčoval pastierom orientáciu. Dnes už je toto remeslo veľmi ojedinelé. Na tohtoročnom Agrokomplexe boli tí najlepší chovatelia odmenení zvoncami, vyrobenými Ing. Martinou Nemkyovou z Hronca. A teraz dáme slovo priamo Ing. Nemkyovej.

Ing. Martina Nemkyová

V našej rodine sa zlievaniu venuje už sedem generácií. Už keď som ako malá chodievala k starkému na prázdniny, tak ten bol väčšinou len v dielni. Trávil tam všetok voľný čas a venoval sa opracovávaniu sošiek. Takže aj u mňa to vzbudilo veľký záujem a ťahá sa to so mnou už od tých detských rokov. Výroba sošiek je však veľmi náročná a najväčším problémom je to, že na našom malom slovenskom trhu by si len ťažko hľadali kupcov. Ja som sa tak dala na výrobu zvoncov. Po skončení gymnázia som mala úplne iné plány, ktoré mi však nevyšli. Prijali ma na SPU do Nitry. Tam som však skončila dňom zápisu. Začala som pracovať v Hronci v zlievarňach. Neskôr som začala štúdium na hutníckej fakulte v Košiciach, kde som sa špecializovala na zlievarenstvo. Mojou diplomovou prácou bola 30 centimetrová soška. Na škole si ma chceli „nechať". Počas štúdia na vysokej škole (študovala som externe) nás s rodičmi zo zlievarní v Hronci prepustili. Vtedy sme sa spolu s otcom začali ešte intenzívnejšie venovať výrobe zvoncov. Vtedy to bolo vlastne východisko z núdze. Neskôr začali zlievarne opäť fungovať, my sme sa však už nevrátili. Oficiálne je dielňa otvorená asi 3 roky. Na začiatku sme museli najmä vytvoriť a postaviť dostatočné priestory na výrobu. Pôvodné, v ktorých pracoval otec nestačili, a tak sme boli nútení pristavať. Otec mal vytvorené dobré meno, pretože sa venoval výrobe zvoncov už skôr. Dnes už robíme tých zvoncov viac. Hlavného odberateľa máme z Nemecka, z Berlína. Je to starší pán, s ktorým sa poznáme ešte z osemdesiatich rokov. Chodil k nám na návštevy a úplne náhodou si od nás zobrali nejaké zvonce ako suvenír. Jeho synovi sa po nejakej dobe zapáčili. Neskôr sme sa dostali už ku tomu, že sme začali zvonce aj ladiť

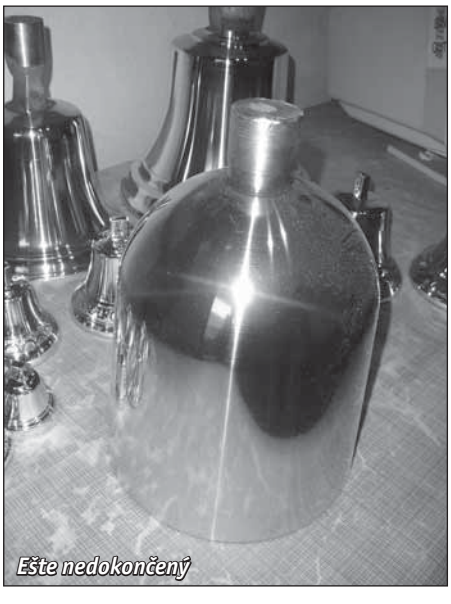

Ešte nedokončený

Hudobné zvonce

a vytvárať z nich celé zostavy. On potom otvoril obchod. Má bohaté kontakty, takže odtiaľ to ide ďalej do sveta. Vieme, že naše výrobky sú v Španielsku, Anglicku... Náš odberateľ v Nemecku je profesionálny hudobník, veľmi veľa cestuje. Živí sa stredovekou hudbou. Zvonce, ktoré mu vyrábame, sú hudobné zvonce. V stredoveku sa na nich hralo.

Takže vyrábame profesionálny hudobný nástroj, určený pre profesionálnych hudobníkov. Asi nikto by si nedovolil kúpiť hudobné zvonce len ako ozdobu na chatu, kde by si na nich len tak pre zábavu „zabrnkal". Podľa informácii od nášho predajcu v Nemecku tieto zvonce románskeho tvaru robí v Európe okrem nás už len jedna firma niekde v Anglicku. Takže ladené hudobné zvonce tohto tvaru robíme len my a anglická firma. Okrem toho sa venujeme aj výrobe iných produktov zlievačstva ako sú konzoly na zavesenie zvoncov, plakety a iné. Momentálne dokončujeme reštaurovanie zvonov na zvonici v Hronci. Tie budú oficiálne odovzdané po rekonštrukcii pri príležitosti 650. výročia Hronca. A rekonštrukcia zvonov bola už veľmi potrebná, pretože sa na nich prejavil nie len vek ale aj predchádzajúce neodborné zásahy. Stále však robíme aj zvonce pre ovečky ale aj na rôzne trhy alebo špeciálne príležitosti a výročia obcí.

Výroba každého zvonca je veľmi zložitý proces. Na každý zvonec musíme vyrobiť novú pieskovú formu. Potrebujeme model zvonca, rám a ďalšie dôležité súčasti. Okrem toho je potrebná veľká dávka trpezlivosti. Veľmi dôležitý je tiež materiál, z ktorého sa zvonec odlieva. My

Vyleštené nielen pre ovce

používame zvonovinu- zvonársky bronz. Takže je to najmä veľa ručnej práce, ktorá sa nedá ničím nahradiť. Veľa práce je tiež s konečným opracovaním zvonca. A konečným výsledkom sú krásne zvuky na slovenských holiach.

Autor fotografií: Ing.Slavomír Reľovský

Výberová komisia

Dňa 10.10.2007 sa uskutočnilo zasadnutie Výberovej komisie pre ovce a kozy pri Ministerstve pôdohospodárstva Slovenskej republiky. Výberová komisia sa stretla v novom zložení. Jednotliví členovia boli menovaní ministerstvom pôdohospodárstva SR na základe odporúčania Predstavenstva ZCHOK zo dňa 30.6.2007. Predsedom výberovej komisie sa stal Ing. Pavel Srpoň.

Členmi VK pre ovce sú:

Priezvisko, meno, titul	Delegovaný za
Srpoň Pavel , Ing. PREDSEDA VK	ZCHOK B.Bystrica
Apolen Dušan , Ing.	SCPV,ÚCHO T.Teplá
Bartošová Viera , MVDr.	RVPS Trenčín
Bobček Rudolf , Ing.	PD Sklabiňa
Čapistrák Anton , Ing.	SCPV,ÚCHO T.Teplá
Dvorjak Ján , Ing.	Agrodružstvo Bystré
Dubravská Jarmila , Ing.PhD.	SZCH Bratislava
Grandtner Tibor	PD Malatiná
Gúgľava Pavol , Ing.	ZCHOK B.Bystrica
Gyrmathy Egon , doc.Ing.,CSc.	SPU Nitra
Chladná Helena , MVDr.	ŠPÚ SR RS B.Bystrica
Kalman Ján , Ing.	PD Žemberovce
Margetín Milan , doc.RNDr.,PhD.	SCPV,ÚCHO T.Teplá, SPU Nitra
Rafajová Martina , Ing.,	ŠPÚ SR Bratislava
Novysedlák Ján	ŠPÚ SR RS L.Mikuláš
Reľovský Slavomír , Ing.	ZCHOK B.Bystrica
Roziak Jaroslav	SHR Zvolen
Šutý Július , Ing.	ZCHOK B.Bystrica
Záborský František , MVDr.	RVPS Martin
Záborský Ivan	ŠPÚ SR RS Martin
Zubrický Pavol , MVDr.	ŠVPÚ Prešov

Členmi VK pre kozy sú:

Priezvisko, meno, titul	Delegovaný za
Srpoň Pavel , Ing. **PREDSEDA VK**	ZCHOK B.Bystrica
Apolen Dušan , Ing.	SCPV,ÚCHO T.Teplá
Bartošová Viera , MVDr.	RVPS Trenčín
Bujňák František , Bc.	ŠPÚ SR RS Prešov
Čapistrák Anton , Ing.	SCPV,ÚCHO T.Teplá
Dubravská Jarmila , Ing.PhD.	SZCH Bratislava
Gúgľava Pavol , Ing.	ZCHOK B.Bystrica
Kecskés Ľudovít , Ing.	ŠPÚ SR RS Lužianky
Margetín Milan , doc.RNDr.,PhD.	SCPV,ÚCHO T.Teplá, SPU Nitra
Rafajová Martina , Ing.,	ŠPÚ SR Bratislava
Petrovič Milan , Ing.	SHR ,Kravany nad Dunajom
Reľovský Slavomír , Ing.	ZCHOK B.Bystrica
Šutý Július , Ing.	ZCHOK B.Bystrica
Teplická Zuzana , Ing.	PD Mestečko
Město Peter	ŠPÚ SR RS Žilina
Záborský František , MVDr.	RVPS Martin
Zubrický Pavol , MVDr.	ŠVPÚ Prešov

O činnosti VK pre ovce a kozy pri MP SR budete informovaní aj na www.zchok.sk v sekcii Naša činnosť- Výberová komisia.

Ing.Pavel Srpoň, predseda VK pre ovce a kozy pri MPSR
Autor fotografií: Ing.Slavomír Reľovský

Z histórie strihačských súťaží na Slovensku

Záujem o chov oviec je motivovaný produktmi, ktoré toto odvetvie živočíšnej výroby poskytuje. Ovce sa vyznačujú tým, že pri porovnaní s inými hospodárskymi zvieratami produkujú vlnu, ktorá v dejinách ľudstva zohrala významnú úlohu. Vlna je špecifický produkt z chovu oviec. Táto je stále nezameniteľnou surovinou pre textilný priemysel, aj keď v tejto oblasti zaznamenávame v posledných rokoch výraznú depresiu.

Ing. Anton Čapistrák
SCPV, VÚŽV, Ústav chovu oviec,
Trenčianska Teplá

Chov oviec na Slovensku z celej živočíšnej výroby prešiel v poslednom desaťročí najvýraznejšími zmenami. Zmenilo sa produkčné zameranie ale aj plemenná štruktúra a systém chovu. V súčasnosti je chov oviec zameraný na mäsovú a najmä mliekovú úžitkovosť. Možno predpokladať, že vlnová úžitkovosť, ktorá zohrávala v minulosti z hľadiska ekonomiky chovu u plemien chovaných na Slovensku veľmi výraznú, až prioritnú úlohu, sa už na pôvodné pozície nevráti. Do konca 80-ych rokov 20. storočia vlna predstavovala u našich chovateľov jeden z hlavných príjmov v chove oviec. Preto sa strihanie oviec považovalo za „žatvu" a každý chovateľ pristupoval zodpovedne k tomuto úkonu. Dobrí a vynikajúci strihači boli vyhľadávaní a na nedostatok práce sa nemuseli sťažovať. K propagácií ich práce slúžili aj strihačské súťaže, ktoré sa na Slovensku začali organizovať od roku 1977. Tento rok je zaujímavý aj tým, že sa konala V ZSSR prvá medzinárodná súťaž strihačov krajín RVHP a v Anglicku sa konali prvé Majstrovstvá sveta v strihaní oviec (Svetový šampionát o „zlaté nožnice"). História strihačských súťaží siaha v Anglicku do začiatkov 18. storočia, ktoré sa konali na roľníckych výstavách.

Súťaže na Slovensku a v rámci ČSSR sa až do r. 1988 organizovali podľa medzinárodných pravidiel RVHP, ktoré boli trochu odlišné od pravidiel Majstrovstiev sveta v strihaní oviec.

Podľa pravidiel RVHP sa hodnotilo 100 bodovým systémom a do úvahy sa bral:

- čas ostrihania 10 –ich oviec,
- kvalita ostrihanej vlny (body sa zrážali najmä za podstrižky)
- kvalita ostrihaných oviec (zrážka bodov za neostrihané ostrovčeky vlny)

Body sa zrážali aj za postrihanú kožu a za hrubé zaobchádzanie s ovcami počas strihania (strihač počas strihačskej súťaže si musí sám chytiť ovcu, ostrihať ju a vypustiť do koterca).

Od r. 1989 sa súťaže strihačov oviec začali hodnotiť podľa medzinárodných pravidiel Majstrovstiev sveta, ktoré sú prísnejšie. Bol zorganizovaný kurz rozhodcov strihačských súťaží a inštruktorov robili poprední odborníci z Poľska. Žiaľbohu v tomto roku a podľa týchto pravidiel sa konali posledné Majstrovstvá Slovenska v Liptovskej Osade.

Organizačné a finančné zabezpečenie týchto súťaží malo na starosti (robilo) Vedecko-výrobné združenie pre chov oviec SSR v Liptovskej Osade a neskôr Slovenské združenie chovateľov oviec a kôz v Žiline.

Veľkú úlohu pri organizovaní strihačských súťaží na Slovensku a aj v rámci ČSSR mal Ing. Ján Malík, CSc pracovník Výskumného ústavu ovčiarskeho v Trenčíne, ktorý bol na slovenských súťažiach hlavným rozhodcom a bol členom rozhodcovského zboru na medzinárodných súťažiach v ZSSR a Bulharsku. Okrem neho sa v posledných rokoch na týchto súťažiach v rozhodcovskom zbore podieľali šiesti pracovníci VÚO.

Okrem tejto pomoci sa pracovnici VÚO zúčastňovali pri organizovaní špeciálnych kurzov strihania oviec. Strojové strihanie oviec v praxi vykonávali pracovníci zaučení na túto činnosť, ale bez kvalifikačného osvedčenia . V rámci praxe na Odbornej poľnohospodárskej škole v Záblatí pracovníci VÚO zaradili tému „Strojové strihanie oviec", kde získali určité pedagogické, inštruktorské a organizačné skúsenosti. Po získaní praktických poznatkov vypracovali osnovy pre organizáciu strihačských kurzov a to v spolupráci s Inštitútom pre vzdelávanie pracovníkov v poľnohospodárstve Nitra, ktorý bol oprávnený vydávať kvalifikačné osvedčenia. Odbornú prípravu a vlastné strihanie nacvičovali pracovníci ústavu. Najvýznamnejšiu úlohu inštruktora pri kurzoch strihačov oviec zohral p. **Ľudovít Kráľ**, ktorému pomáhali Ing. D. Apolen a Ing. A. Čapistrák. Celkove prešlo takouto prípravou na strojové strihanie oviec:

342 absolventov Odbornej poľnohospodárskej školy, odbor ovčiarstvo v Záblatí

148 žiakov Poľnohospodárskeho odborného učilišťa v Záblatí

5 majstrov odbornej výchovy a učiteľov ŽV SOUP

208 absolventov v 11 kurzoch strihania oviec, ktoré boli 1 týždňové.

Celá príprava pracovníkov na strojové strihanie oviec sa zameriavala tak, aby pracovníci poznali zásady bezpečnosti pri práci, zásady triedenia vlny po ostrihaní a aby počas strihania nedochádzalo k znehodnocovaniu vlny.

V ďalšej časti príspevku uvádzame výsledky jednotlivých súťaží strihačov oviec poriadaných na Slovensku a majstrovstiev ČSSR (umiestnenie súťažiacich na prvých piatich miestach). Ďalej uvádzame výsledky medzinárodných súťaží, na ktorých sa zúčastnili zástupcovia Slovenska.

Výsledky súťaží strihačov oviec

A. Celoslovenské súťaže strihačov oviec

I. Celoslovenská súťaž strihačov oviec, Levice 30.3.1977 – počet účastníkov 13

1. Simoník Jozef, JRD Plavnica 88,50 bodov
2. Kopčák Ondrej, JRD Plavnica 87,55 bodov
3. Pazdera Štefan, JRD Plavnica 86,30 bodov
4. Debnár Emil, KPP Banská Bystrica 84,90 bodov
5. Slodičák Ján, JRD Spiš. Štiavnik 83,08 bodov

II. Celoslovenská súťaž strihačov oviec, Liptovská Osada 15.9.1978 – počet účastníkov 23

1. Lazík Stanislav, JRD Liptovská osada 97,87 bodov
2. Debnár Emil, KPP Banská Bystrica 97,80 bodov
3. Pazdera Štefan, JRD Plavnica 97,63 bodov
4. Slodičák Ján, JRD Spiš. Štiavnik 96,40 bodov
5. Bútor Pavol, JRD Tisovec 96,24 bodov

III. Celoslovenská súťaž strihačov oviec, Hodejov, 24.5.1980 – počet účastníkov 21

1. Debnár Emil, KPP Banská Bystrica 94,47 bodov
2. Starý Václav, JRD Gemer 94,10 bodov
3. Rajnoha Ján, KPP Banská Bystrica 92,45 bodov
4. Hankovský Andrej, JRD Maľcov 91,44 bodov
5. Plaj Peter, KPP Banská Bystrica 89,02 bodov

IV. Celoslovenská súťaž strihačov oviec, Družstevná pri Hornáde 22 – 23.3.1985 –počet účastníkov 29

1. Plaj Peter, KPP Banská Bystrica 92,71 bodov
2. Debnár Emil, KPP Banská Bystrica 91,27 bodov
3. Lazík Stanislav, JRD Liptovská Osada 91,22 bodov
4. Kopčák Ondrej, JRD Maľcov 90,00 bodov
5. Nebus Ján, JRD Štrba 88,34 bodov

V. Celoslovenská súťaž strihačov oviec, Liptovská Osada 26. – 27.6.1987 – počet účastníkov 15

1. Debnár Emil, KPP Banská Bystrica 98,46 bodov
2. Plaj Peter, KPP Banská Bystrica 98,45 bodov

3. Kopčák Ondrej, JRD Maľcov
97,89 bodov
4. Kubek Jozef, JRD Liptovská Osada
97,60 bodov
5. Hankovský Vladimír, JRD Maľcov
97,04 bodov

VI. Celoslovenská súťaž strihačov oviec, Liptovská Osada 23.6.1989 – počet účastníkov 15
1. Kúbek Jozef, AK Liptov, JRD Lipt. Osada
69,4 bodov
2. Simoník Jozef, JRD Veľký Lipnék
67,2 bodov
3. Kutaj Peter, AK Liptov, JRD Lipt.Osada
66,9 bodov
4. Hankovský Ján, JRD Maľcov
65,7 bodov
5. Hankovský Ondrej, JRD Maľcov
65,7 bodov

B. MAJSTROVSTVA ČSSR V STRIHANÍ OVIEC
I. Majstrovstvo ČSSR v strihaní oviec, Neštiny 7.4.1979 - počet účastníkov 15
1. Debnár Emil, KPP Banská Bystrica
85,66 bodov
2. Starý Václav, JRD Gemer
80,53 bodov
3. Lederer Ján, JZD Rouchovany
78,60 bodov
4. Slodičák Ján, JRD Spišský Štiavnik
78,53 bodov
5. Handl Jaroslav, JZD Rájec – Jestřábí
74,30 bodov

II. Výberová súťaž strihačov oviec ČSSR, Hodejov, 15. – 16.4.1982 - počet účastníkov 22
1. Plaj Peter, KPP Banská Bystrica
92,44 bodov
2. Debnár Emil, KPP Banská Bystrica
90,87 bodov
3. Simoník Jozef, JRD Maľcov
90,62 bodov
4. Starý Václav, JRD Gemer
90,37 bodov
5. Rajnoha Ján, KPP Banská Bystrica
89,21 bodov

III. Celoštátna výberová súťaž strihačov oviec, Nitra
26.8.1985 – počet účastníkov 15
1. Hankovský Vladimír, JRD Maľcov
92,58 bodov
2. Kopčák Ondrej, JRD Maľcov
92,10 bodov
3. Plaj Peter, KPP Banská Bystrica
90,55 bodov
4. Teplan Miroslav, JZD Bořitov
89,79 bodov
5. Simoník Jozef, JRD Maľcov
89,37 bodov

IV. Celoštátna výberová súťaž strihačov oviec, Biskoupky u Oslavan
16. – 17.9.1988 - počet účastníkov 15
1. Staněk Daniel, JZD Kunštát
94,08 bodov
2. Kopčák Ondrej, JRD Maľcov
91,59 bodov
3. Teplan Miroslav, JZD Bořitov
91,05 bodov
4. Adam Emil, JZD Opatov
89,81 bodov
5. Hankovský Ján, JRD Maľcov
87,93 bodov

C. MEDZINÁRODNÉ SÚŤAŽE V STRIHANÍ OVIEC
Na medzinárodných strihačských súťažiach sa umiestnili čs. družstvá takto :

I. Čerkessk, ZSSR, 2.- 7.7.1977 – 4. miesto (250,26 bodov)
Súťažiaci (reprezentanti za ČSSR):
1. Štefan Pazdera, JRD Plavnica
2. Jozef Simoník, JRD Plavnica
3. Emil Debnár, KPP Banská Bystrica
4. Václav Starý, Československý zväz družstevných roľníkov, Praha
5. Jaroslav Holčík, STS Strakonice

II. Tolbuchin, BĽR, 1. – 7.7.1979 – 6. miesto (257,42 bodov)
Súťažiaci (reprezentanti za ČSSR):
1. Emil Debnár, KPP Banská Bystrica
2. Václav Starý, JRD Gemer
3. Ján Lederer, JZD Rouchovany
4. Ján Slodičák, JRD Sp. Štiavnik

III. I. medzinárodné otvorené majstrovstva strihačov oviec v PĽR v Sopotoch
Konali sa v roku 1989 a naši súťažiaci obsadili 16. a 18. miesto (súťažilo 28 strihačov z 8 krajín).
Súťažiaci :
1. Vladimír Hankovský, JRD Maľcov
2. Peter Plaj, KPP Banská Bystrica

V. Otvorené majstrovstvá ČR, 23.6.1991, Přerov

Počet účastníkov 15, poradie na prvých miestach:
1. Longauer Milan, Liptovská Osada
78,70 bodov
2. Kúbek Jozef, Liptovská Osada
75,63 bodov
3. Stanek Daniel, JZD Kunštát
75,52 bodov
4. Fongus Igor, Liptovská Osada
75,34 bodov
5. Húšťava Rudolf, Liptovská Osada
74,87 bodov

V. 5. Svetový šampionát o zlaté nožnice v Shepton Mallet Anglicko 27 – 30 mája 1992.
Tento svetový šampionát sa konal v rámci kráľovskej výstavy Royal Bath and West of England Show a zúčastnili sa ho strihačské tímy z 22 krajín. Majstrovstvá sveta strihačov majú bohatú tradíciu, prvý krát sa konali v roku 1977 a odvtedy sa organizujú pravidelne v 4-ročných intervaloch. Na týchto majstrovstvách sveta sa konali aj iné súťaže ako napríklad súťaž pre pokročilých (seniorská súťaž), otvorené majstrovstva Spojeného kráľovstva, súťaž mladých farmárov a súťaž juniorov. Preto bol počet súťažiacich obrovský (cca 170 – 180) a počet ostrihaných oviec okolo 2500. Slovensko reprezentovali naši poprední profesionálni strihači oviec, a to **Andrej Hankovský** a **Milan Longauer**, ktorí v priamej konfrontácii so špičkovými strihačmi nepostúpili do semifinále.

Čo teda uviesť na záver? Posledná súťaž strihačov oviec sa konala na Slovensku v r. 1989. Odvtedy klesli ceny a význam vlny, klesli stavy oviec najmä merinských a znížil sa záujem o strihačov a strihačské súťaže. Slovenskí poprední strihači sa však nestratili a začali sa uplatňovať pri strihaní oviec v zahraničí.

V Českej republike sa prejavil nedostatok kvalitných strihačov, preto začali poriadať kurzy, na ktorých anglický inštruktor učil strihať ovce podľa novozélandského postupu. Pri rôznych ovčiarskych podujatiach sa v ČR začínajú organizovať strihačské súťaže a v tomto roku sa majú uskutočniť 10. Otvorené majstrovstvá ČR v strihaní oviec, na ktoré pozvali aj slovenských strihačov.

Na Slovensku sa začínajú tiež poriadať na rôznych oblastných ovčiarskych slávnostiach aj strihačské súťaže, o ktoré prejavuje verejnosť záujem (napr. v r. 2007 súťaž v strihaní oviec, Liptovská Lužná). Čoraz častejšie sa ozývajú hlasy prečo sa nekonajú aj Slovenské majstrovské strihačské podujatia. Veríme, že kompetentné organy sa chopia tejto myšlienky a že v budúcom roku obnovíme bohaté skúsenosti poriadania Slovenských strihačských súťaží.

Strihanie oviec T. Teplá 2006 *Snímka: Ing.J.Špánik*

Kozo-rozprávkové úvahy - alias KOZACINY

Motto: Ani jedna koza nie je obyčajná koza!

Kozy. Čo by to boli za kozy, keby nemali kozliatka. A to nie jedno, ale zaraz dve, ale najlepšie by boli tri., alebo rovno sedem... ako v tej rozprávke o siedmich kozliatkach.

To by bolo kôz u nás habadej...!

A nie hocijakých. Hovorím o štvornohých. Lebo sú kozy aj dvojnohé. Ba sú aj kozy beznohé. Hovorí sa: „Tá má pekné kozy!" Čiže kôz na Slovensku je náramne veľa.

Desať štvornohých kôz by teda mohlo mať po sedem rozprávkovokrásnych kozliatok, čo je spolu 49 kozliatok. Dvadsať kôz by malo 98 rozprávkových kozliatok a keby všetky kozy na Slovensku mali po sedem kozliatok, kde by sa potom na tých pár štvorcových kilometrov Slovenska zmestili chudáci kozací gazdovia či kozácki gazdovia alebo kozí gazdovia, úplne najjednoduchšie by bolo - gazdovia kôz čiže capy.

A koľkých gazdov-capov by bolo k tomu treba?

Ak na dvadsať štvornohých kôz pripadne jeden cap, tak na sto kôz je to 5 capov. Na tisíc kôz je to už 50 capov. Keby kôz u nás bolo 300 tisíc, tak k tomu treba 15 tisíc štvornohých capov. Pri neobmedzenom množstve chovu kôz pre Slovensko určené Európskou úniou, by sa z našej krajiny čoskoro stalo kozie kráľovstvo teda KOZOVISKO alebo ako ...inak?

A ktože by bol potom predsedom, kráľom, panovníkom alebo nedajboh premiérom? Cap? A prezident by bol tiež cap? Alebo pri uplatňovaní demokracie nemohla by to byť aj Koza? Bolo by to vyvážené. Kedy-tedy by si vymenili navzájom miesta. A keby sa k tomu prirátalo ešte jedenapolmilióna dvojnohých capov. Kam by šli potom tie ich prekrásne dietky - kozliatka? V ktorom domčeku by bývali? Museli by mať domčeky. Kde by inak zaklopkal vlk na dvere?

Dobre, že kozy majú do roka iba raz kozliatka. Keby ich mali tri -štyrikrát do roka - to by bola hotová katastrofa. Kozia invázia. To by tu z našej slovenskej zemičky neostal ani kameň na kameni..

Kozy sú nenáročné zvieratá. Kozy žerú všetko. Zjedli by nielen trávu a ďalších 600 rôznych iných rastlín, ale nenásytné pažravé kozy by zožrali aj celé lesy a hory, všetko drevo, lebo aj to kozy zožerú, ba aj mach a kôru z kameňov v našich veľhorách.

Neostalo by ani stebielko sienka, ba ani zrniečko obilia, či dáke zabudnuté semiačko v zemi, lebo aj to by kopýtkom vyhrabali a zožrali s barsjakými korienkami, ktoré ešte kde-tu by ostali živoriť utajené v prítmí podzemia pod skalami a holými bralami.

Keďže by mohlo aj skutočne a naozaj existovať na Slovensku toľko kôz, ktože by vlastne pil ich mliečko, keďže slovenskí biedni chudačikovia človiečikovia by tu už nemali miesto ani jeden jedinučký meter štvorcový pre seba samých, lebo aj na ten zostávajúci jediný posledný meter by sa tlačili ďalšie a ďalšie mliekotvorné a dojeniachtivé a množeniachtivé kozy.

Ľubica so svojimi miláčikmi

Je dobré, že kozy nedávajú mlieko, keď čakajú kozliatka cez zimu. Inak by sme sa všetci úplne utopili v kozom mlieku. Za ten čas piatich-šiestich mesiacov bez dojenia, sa môže slovenský národ aspoň zregenerovať a nabrať nových síl. To máme veľké šťastie!

Kozy sú mierumilovné a milujú slobodu, presne tak ako ja, ty a my.

Sú prítulné, radi sa maznajú, škrabkajú, obtierajú, tulkajú, poskakujú, hopkajú, cupkajú, drcajú, obúchavajú, sáču, milkujú, usmievajú, mekajú, pozerajú, obzerajú, obdivujú, obhrýzajú, poťahujú, dočahujú, načúvajú avšak najradšej sa pozerajú a spýtajú smutnými očami.

Čo sa vlastne stále vypytujú...?

PhDr. Ľubica Kozubová

Autor fotografie: PhDr. Ľubica Kozubová

farmtec s.r.o. Slovakia

Ponúkame na odpredaj chladiacu nerezovú nádrž 600 litrovú + kompresor

CENA NA SKLADE:

184.309 ,- Sk
(bez DPH a montáže)

Splátkový kalendár:
Akontácia 100.000 ,-Sk + 12 x 9944 ,-Sk

Záruka 24 mesiacov od dodávky!

Kontakt: Ing. Ivan Mlynek (0905 597 807) Ing. Jozef Smatana (0905 409 796); 037/7783101

FARMTEC Slovakia s.r.o. Hlohovská 2, 951 41 Lužianky, Email: farmtec@farmtec.sk
IČO 35756675 IČ DPH: 2020207156

farmtec® www.farmtec.sk

Na návšteve pod Tatrami

Poľnohospodárstvo patrí medzi tie odvetvia, v ktorých je úspech viazaný nielen na snahu a prácu farmára ale dosiahnutie pokroku ovplyvňuje aj veľké množstvo ďalších faktorov. V podtatranskom regióne vzhľadom na ťažké prírodné podmienky musí byť táto snaha ešte znásobená. Práve v tomto kraji blízko tatranských končiarov sa to darí mladému podnikateľovi Ing. Norbertovi Fassingerovi. Jeho firma s obchodným názvom NOFA Ing. Norbert Fassinger tu úspešne funguje od roku 1997. Konkrétne hospodári v obciach Vrbov a Huncovce. Nasledujúce riadky patria jeho slovám.

Ing. Norbert Fassinger

Začal som hospodáriť 1.12.1997 v oblasti výkrmu ošípaných v prenajatých priestoroch na kežmarskom družstve. Do roku 2000 som bol v prenájme a 15.6.2000 som prenajal priestory bývalého štátneho majetku Tatraosivo, hospodársky dvor Huncovce. Tým pádom som ukončil prenájom v Kežmarku a v Huncovciach k živočíšnej výrobe pribudli dojnice a výkrmový dobytok. Všetko som to začal popri štúdiu a zamestnaní. Stále som ešte študoval externe na SPU v Nitre a pracoval vo firme Tatrafat v Huncovciach. Porasty, budovy, stroje a dobytok sme prebrali v dezolátnom stave. Postupne sa všetko upravilo. Zvieratá dostali dobre nažrať a produkcia mlieka okamžite stúpla. Nakúpili sa vysokoteľné jalovice a dojnice. Pinzgauské jalovice zo Spišskej Teplice, kríženky pinzgau a holštín z Hranovnice, čistý holštín zo Žehry. V roku 2002 sme sa dostali v úžitkovosti na 4650 litrov. Jalovice nasadzovali po 28 litrov. Slabšie dojnice sa pripúšťali býkom plemena charolaise. Pori tom som ešte choval ošípané. V roku 2002 vznikli obrovské problémy s pracovníkmi v ŽV, ktorí zvieratá doslova týrali. Zvieratá boli kruto bité, výnimkou neboli ani zvieratá dopichané vidlami. Úhyny teliat boli vysoké a časté boli aj potraty. Bol som nútený na radikálny zásah. Bez toho aby pracovníci o niečom vedeli dohodol som si na zvieratá kupcov. Spravili sa výsledky krvných testov, z jedného dňa na druhý mliekar podľa dohody vzal všetko mlieko, v sobotu ráno už čakali na dobytok kamióny. Všetok dobytok som predal. Potom do roku 2004 pokračoval chov ošípaných. V roku 2003 v auguste už prebehla kúpa oviec z Nálepkova, kde bol šľachtiteľský chov zošľachtenej valašky. Vo februári 2003 bol kúpený cez exekúciu hospodársky dvor Vrbov. Tu bolo potrebné veľké množstvo práce na sprevádzkovanie. Všetko som prebral v dezolátnom stave- maštale, dobytok. Senáž mala vystačiť do novej úrody, skřmila sa však už v marci. Vďaka normálnym kŕmnym dávkam sme stúpli z 300 litrovej dennej dodávky na 1200 litrov. Podarilo sa to najmä vďaka nákupu kvalitných krmív. V septembri 2003 som napokon dobytok vymenil za ovce. Medzitým na hospodárskom dvore v Huncovciach dvakrát horelo. 6.decembra 2000 vyhorel senník, na ďalší rok v lete zhorela prípravovňa pri kravíne. Tá vyhorela vďaka kŕmičovi. Takže „dobré duše" sú aj pod Tatrami. Dokonca nedávno keď sme opravovali príjazdovú cestu na dvor v Huncovciach tak mi miestny Rómovia kradli ešte nevychladnutý afalt zo zalepených výtlkov. Keď mi zhorel senník musel som všetko seno kupovať po 240 Sk. Bolo to dosť drahé, a preto seno bolo podávané len teľatám. Strojový park bol v dezolátnom stave. Urobili sme síce generálne opravy, na pohľad vyzerali výborne ale poruchy sa neustále opakovali. V roku 2004 keď boli prvé výzvy na čerpanie financií z fondov EÚ sa nám podarilo získať peniaze na nákup nových strojov. Kúpili sme tri nové traktory, kosačky, zhrňovače a obracače sena, pluh, mulčovače. V druhej etape v roku 2005 sme pripravili projekt na rekonštrukcie maštalí na obidvoch dvoroch čo je 8 budov. Tiež sme žiadali o peniaze na ďalšie strojové vybavenie. Projekt bol úspešný. V súčasnosti máme strojový park na 100% obnovený a nemáme žiaden starý stroj. Vďaka tomu vykonávame okrem hnojenia a mlátenia všetky úkony sami. Hospodárim na výmere 1415 ha pôdy. Z toho orná pôda predstavuje 1100 ha.

Ing. Norbert Fassinger

Keďže sme od 1.1.2005 s celou výmerou v agroenviromente- ekológia, rozoraných je v súčasnej dobe 450 ha ornej pôdy, ostatná orná pôda je zatrávnená ďatelinotrávami, lúčnymi a pasienkovými zmesami. Produkujeme ekologické obilie s certifikátmi, všetko sa exportuje do zahraničia- Francúzsko,Rakúsko, Nemecko. Ekologický produkt z rastlinnej výroby je podstatne lepšie zaplatený. Je škoda, že takisto nie je lepšie zaplatený aj ekologický produkt zo živočíšnej výroby. Rok 2007 bol veľmi dobrý. Veľké škody však narobil na obilí ľadovec, ktorý nám štyri dni pred žatvou vymlátil 50% úrody. Škoda pri tohtoročných cenách 4-5 miliónov korún.

Takže po predchádzajúcich nie veľmi dobrých skúsenostiach s hovädzím dobytkom a s ošípanými svoje aktivity plne sústredím už len na chov oviec a čiastočne chov koní. V chove oviec mám šľachtiteľský chov zošľachtenej valašky, tiež úžitkový chov tohto plemena. Chceme napredovať ďalej. V roku 2005 sme získali prvé miesto v TOP 10 produkcie mlieka v rámci plemena. V súčasnosti mliekova úžitkovosť klesla, pravdepodobne kvôli prechodu na strojové dojenie. Vykonávame tvrdú selekciu na základe produkcie mlieka. Na začiatku roku 2007 sme vyradili 266 oviec nevyhovujúcich požiadavkám. Po bonitácii bolo vyradených ďalších sto oviec. Z roku 2007 na obnovu stáda sme nechali 370 jahničiek. V ďalšom roku uro-

Budova dojárne

Dojáreň

Klietky na pripúšťanie

Napriek počasiu pokračuje rekonštrukcia maštalí

Po rekonštrukcii

bíme opäť tvrdú selekciu aby ostali naozaj len tie najlepšie. Pre ovce som sa rozhodol najmä kvôli menším problémom s hnojnou koncovkou, ovce neničia pri ustajnení maštale tak ako HD, produkujú menej čpavku, je s nimi lepšia manipulácia. Dojáreň som kúpil v roku 2006, na jar 2007 sa už dojilo na dojárni. Je to kruhová dojáreň pre 36 kusov. Je umiestnená v novozrekonštruovaných objektoch. V úžitkovom chove ovce s najnižšou úžitkovosťou pripúšťame plemenom suffolk, niektoré aj plemenom lacaune. Pri tvorbe pripúšťacieho plánu spolu so šľachtiteľom ZCHOK veľmi prísne vyberáme pre najlepšie bahnice tie najlepšie barany, pričom postupujeme podľa údajov

Dvor v Huncovciach

z KÚ. Od budúceho roka od matiek plemenných baránkov nebudem baránky odstavovať ale ostanú pri matkách čo najdlhšie. Čakám od toho zlepšenie rastu baránkov a zvýšenie ich kvality. Som zatiaľ veľmi rád, že u mňa sa práca spája aj s koníčkom.

Hospodársky dvor Vrbov

Autor fotografií: Ing.Slavomír Reľovský

Zmena kŕmenia

Na túto techniku sa dá spoľahnúť

NA ZASMIATIE...ALEBO NA ZAMYSLENIE?

Bača pasie ovce na krásnej zelenej lúke. Odrazu čo nevidí. Po poľnej ceste sa k nemu blíži čierny bavorák a za ním mračná prachu. Za volantom sedí mladý muž v obleku od Broniho, v topánkach od Gucciho, kravata D+G a na očiach tmavé okuliare Ray Ban. Stlačením tlačidla otvorí okno na aute, vykloní sa a povie: „Hej bača, keď ti poviem koľko máš v stáde oviec, dáš mi jednu?" Bača sa pomaly pozrie na úspešného mladého muža a pokojne povie: „Áno, prečo nie." Úspešný mladý muž zaparkuje svoj bavorák, vyberie notebook Dell, pripojí ho k svojmu mobilu od AT&T. Pomocou GPS určí svoju polohu, potom sa pripojí n a satelit NASA. Tu zadá svoje súradnice a vyžiada si zhotovenie fotografií s vysokým rozlíšením. Následne pomocou Adobe Photoshop otvorí zhotovené digitálne fotografie a exportuje ich do spracovateľského strediska v Hamburgu. V priebehu niekoľkých sekúnd dostane na svoj Palm Pilot správu, že obrázky sú spracované a uložené v databáze SQL. Prepojí databázu s Excelom, kde má stovky zložitých vzorcov. Uploaduje všetky uložené dáta. Po niekoľkých minútach má údaje spracované. Vytlačí ich na miniatúrnej farebnej tlačiarni HP LaserJet ako stopäťdesiat stranovú správu a otočí sa k bačovi: „Máš presne 497 oviec." „To je pravda," povie bača. „ Takže podľa nášho dohovoru si môžete vybrať jednu ovcu." Bača pobavene pozoruje mladého muža ako sa snaží napchať jedno zviera do kufra auta a potom povie: „Keď vám poviem aké je vaše povolanie vrátite mi čo ste zobral?" Mladý muž sa na sekundu zamyslí a odpovie: „Samozrejme." „Ste konzultant EÚ," povie bača. Mladému mužovi spadne sánka: „To je pravda, ako ste to uhádli?" „Vôbec som nemusel hádať," hovorí bača. „Prišli ste bez toho aby vás niekto pozýval. Chceli ste si nechať zaplatiť za odpoveď, ktorú som už dávno vedel - naviac za otázku, na ktorú som sa ani nepýtal, a pritom o mojej práci neviete vôbec nič. A teraz mi vráťte môjho psa!"

Demeter 2007

Po roku sa všetci ovčiari stretli na slávnostnom ukončení sezóny Demeter 2007. Už tradičným miestom zhodnotenia sezóny bolo aj tento rok Mestské kultúrne stredisko v Liptovskom Hrádku. Toto ukončenie sezóny je len symbolický deň ukončenia ovčiarskej sezóny na Slovensku. Symbolický najmä kvôli tomu, že práce pri zvieratách sa týmto dňom nekončia. Je to už stáročia uznávaný sviatok, kedy sa končí pastevná sezóna a ovčiar sa vracia späť medzi ľudí. Záštitu nad tohtoročným Demeterom mal minister pôdohospodárstva Slovenskej republiky.

Bilancovanie uplynulej sezóny malo výnimočne slávnostný charakter aj vďaka priamej účasti ministra Miroslava Jureňu a ďalších vzácnych hostí. V slávnostne vyzdobenej sále kultúrneho strediska sa prví ovčiar začali zhromažďovať už od skorého rána. V jej priestoroch mali možnosť pozrieť si ukážku z expozície ovčiarskeho múze v Liptovskom Hrádku. Správnu atmosféru vytvárala ľudová hudba Zamiškovci. V porovnaní s minulým rokom bola účasť chovateľov podstatne vyššia a v sále bolo plno. Podľa plánovaného programu otvorenie bolo v rukách riaditeľa ZCHOK Ing. Pavla Srpoňa. Ten vo svojom príhovore vyjadril radosť z účasti ministra pôdohospodárstva. Tiež poďakoval ďalším hosťom, ktorí svojou prítomnosťou pridali na vážnosti a dôstojnosti tohtoročného ukončenia sezóny. Následne odovzdal slovo predsedovi predstavenstva Zväzu chovateľov oviec a kôz na Slovensku- Ing. Jozefovi Eštočinovi. Vo svojom príspevku priblížil všetkým účastníkom činnosť ZCHOK počas uplynulého roka. Postupne vymenoval všetky aktivity v priebehu roka. Upozornil na fakt, že v roku 2007 sa podstatne zlepšila komunikácia medzi zástupcami MP SR a ZCHOK. Ministerstvo vypočulo naše požiadavky, ochotne a trpezlivo ich s nami konzultovalo a analyzovalo. Svedčí o tom aj úspech pri jednaniach na MP SR, kde sa zástupcom ZCHOK podarilo okrem iného vyjednať pre chovateľov oviec a kôz zvýšenie výšky podpory od štátu (oproti predchádzajúcemu roku) formou platby na VDJ a štátnu podporu na uhradenie časti nákladov Agrokomplex 2007.

Po tomto príhovore sa ujal slova pán minister pôdohospodárstva Miroslav Jureňa. Pochvalne sa vyjadril k tomu, že ZCHOK funguje ako chovateľská organizácia vo forme družstva. Tiež spomenul ťažkosti, s ktorými sa stretávajú poľnohospodári, teda aj chovatelia oviec a kôz. Nevyhol sa ani proble-

Príhovor ministra

Ing.Geroč preberá ocenenie

Odpoveď chovateľom

matike neľahkého vyjednávania pri schvaľovaní balíka financií pre poľnohospodárov.

S výsledkami v chove oviec a kôz za rok 2006 prítomných oboznámil Ing. Pavel Srpoň. Venoval sa najmä sumárnym výsledkom bonitácií v rozmnožovacích a šľachtiteľských chovoch. Všetky výsledné informácie dostali aj hostia vo forme informačnej brožúry, ktorá obsahovala aj poradie v TOP 2006, fotografie z Agrokomplexu 2007 a fotografie z ďalších akcií, na ktorých sa ZCHOK podieľal. Potom nasledovalo slávnostné vyhodnotenie najúspešnejších chovateľov TOP 10 za rok 2006. S výsledkami a spôsobom vyhodnotenia oboznámil prítomných Ing. Július Šutý. Víťazov vyhlásil v týchto kategóriách:

- plemeno Zošľachtená valaška - **AGROSPOL Hradová, spol. s r.o. Tisovec**
- plemeno Cigája - **AGRO-LENT s.r.o.**
- mliekové plemená oviec - **ROZIAK Jaroslav**
- krížence s mliekovými plemenami - **PD Sklabiňa**
- plemeno Merino - **RIMAVA, s.r.o.**
- krížence s mäsovými plemenami - **RIMAVA, s.r.o.**
- mäsové plemená oviec - **KEĽO A SYNOVIA, s.r.o.**
- celkového víťaza TOP 2006 - **ROZIAK Jaroslav**.

Víťazom jednotlivých kategórií odovzdal ocenenie minister Miroslav Jureňa. Po tomto slávnostnom akte nasledovala diskusia. Chovatelia prejavili obrovský záujem a kládli otázky týkajúce sa problémov, ktoré ich trápia. Využili prítomnosť zástupcov jednotlivých inštitúcií pôsobiacich v poľnohospodárstve a načreli do širokej problematiky. Všetci dotknutí predstavitelia jednotlivých organizácií im na otázky odpovedali. Do živej diskusie sa aktívne zapojili aj predstavitelia Svazu chovatelů ovcí a koz v Českej republike- Ing. Vit Mareš a Ing. Antonín Vejčík, CSc. Prezentovali ich poznatky a skúsenosti. Sme určite radi, že naši členovia využili vytvorené fórum a prezentovali svoje názory.

Na záver chceme poďakovať predstaviteľom MP SR za ich účasť na stretnutí chovateľov oviec a kôz. Vďaku tiež vyjadrujeme všetkým hosťom a predovšetkým Vám vážení chovatelia a členovia ZCHOK na Slovensku- družstvo za to, že ste si napriek množstve povinností našli čas a zúčastnili ste sa slávnostného záveru ovčiarskej sezóny. Veríme, že stúpajúca úroveň a kvalita tohto stretnutia Vás presvedčila o jeho veľkom význame. Tešíme sa na ďalšie bilancovanie na Demetera 2008.

Autor: Ing.Slavomír Reľovský
Autor fotografií: Ing.Slavomír Reľovský

Ing.Pavelka(uprostred) s chovateľmi

Predseda ZCHOK

Víťaz TOP 2006 pán Jaroslav Roziak

AGROKOMPLEX 2007

Aj napriek časovému odstupu od konania sa výstavy Agrokomplex 2007 sa zhodnoteniu účasti chovateľov oviec a kôz združených pod strechou Zväzu chovateľov oviec a kôz

na Slovensku- družstvo budeme venovať v poslednom tohtoročnom čísle. Predchádzajúce, tretie číslo sa Vám dostalo do rúk práve tesne pred našou najväčšou poľnohospodárskou výstavou. Tento priestor si zaslúžia všetci chovatelia, najmä však tí, ktorí sa zúčastnili výstavy ako vystavovatelia a prezentovali výsledky svojej ťažkej práce verejnosti.

Tohtoročná výstava Agrokomplex 2007 trvala od 14.8. do 20.8. Bolo na nej vystavených spolu 104 zvierat, z toho 94 oviec a 10 kôz. Prvý a posledný deň boli určené na prísun a odsun zvierat. Dňa 15.8. sa uskutočnil II. ročník Národnej výstavy hospodárskych zvierat. Hneď ráno prebehlo v priestoroch expozície oviec a kôz hodnotenie. Zvieratá posudzovala komisia v tomto zložení:

Ing. Mareš Vít- Svaz chovatelů ovcí a koz v ČR
Ing. Horák František- Svaz chovatelů ovcí a koz v ČR
Ing. Vejčík Antonín- Svaz chovatelů ovcí a koz v ČR

Po podrobnej obhliadke a posúdení vystavených kolekcií zvierat dospela komisia k záverečnému vyhodnoteniu v tejto podobe.

ŠAMPIÓN VÝSTAVY - Agroosivo Úsvit s.r.o.
Plemenný baran plemena Zošľachtená valaška
I. miesto
Taurisovini spol.s.r.o
Plemenný baran plemena Cigája
II. miesto
Ing. Keľo a synovia s.r.o., Veľké Teriakovce za pl.barana plemena Ile de France
III. miesto
Ing. Keľo a synovia s.r.o., Veľké Teriakovce za pl.barana plemena Berrichone du Cher

Bahnice, jarky plemena cigája
I. miesto PD Jarovnice za kolekciu jariek plemena cigája
II. miesto Prvá družstevná a.s. Dačov Lom za kolekciu jariek plemena cigája

Bahnice, jarky plemena zošľachtená valaška
I. miesto RD Klenovec za kolekciu jariek plemena zošľachtená valaška
II. miesto PD Východná za kolekciu jariek plemena zošľachtená valaška

Bahnice, jarky plemena merino
I. miesto
Ing.Jozef Priam za kolekciu jariek plemena merino

Bahnice, jarky a jahničky mäsových plemien
I. miesto
Ing. Keľo a synovia s.r.o., Veľké Teriakovce za kolekciu plemenných jariek plemena Berrichone du Cher
II. miesto
Štefan Csank za kolekciu plemenných jariek plemena Charollaise

Návšteva ministra

Pochúťka...

Ceny pre víťazov

Bahnice, jarky a jahničky mliekových plemien
I. miesto
Jaroslav Roziak za kolekciu plemenných jariek plemena Lacaune

Plemenné kozičky
I. miesto
Farma kozí dvor, PhDr.Ľubica Kozubová

V rámci výstavy Agrokomplex 2007 získali v expozícii oviec a kôz chovatelia za svoje zvieratá ešte nasledovné ocenenie:

OCENENIE ZLATÝ KOSÁK

Kolekcia plemenných jariek plemena berrichone du cher ,majiteľ Keľo a synovia s.r.o.. Tieto predstaviteľky mäsového plemena sa vyznačujú pevnou kostrou, harmonickým utváraním tela a výborne vyvinutými mäsovými partiami.

Všetkým chovateľom srdečne blahoželáme.

Vo štvrtok pokračovala Národná výstava HZ. Každý deň prebiehalo aj predvádzanie jednotlivých kolekcií zvierat. Ovce a kozy mali vyhradený vždy polhodinový priestor. V piatok prebehol chovateľský deň ovčiarov a koziarov. Súčasne boli odovzdané ocenenia úspešným vystavovateľom. Ceny v podobe plakiet a zvoncov s logom ZCHOK odovzdával predseda ZCHOK Ing. Eštočin. Zároveň bol vyhlásený víťaz fotografickej súťaže v časopise Chov oviec a kôz. Malej víťazke Veronike Prošekovej odovzdal krásnu cenu riaditeľ ZCHOK Ing. Srpoň. Počas chovateľského dňa bola v nových priestoroch koliby zväzu obrovská návštevnosť. V krásnych priestoroch, ktoré boli pristavené k pôvodným sa vystriedalo veľmi veľa návštevníkov. Boli to predovšetkým členovia ZCHOK ale aj návštevníci zo širokej verejnosti. O typickú atmosféru sa postaral aj kolega zastupujúci partnerský český zväz. Pripravoval špecialitu srbský jahňací kotlík. Podávali sa aj jahňacie pečené klobásky. Taktiež tradične bol podávaný aj baraní guláš, ktorý pripravili pracovníci Agrokombinátu Sabinov. Priestory ovčiarov aj tento rok poctili svojou návštevou významní predstavitelia poľnohospodárskych inštitúcií na Slovensku. Bol medzi nimi aj minister pôdohospodárstva SR, pán Miroslav Jureňa. Strávil v našej kolibe dúfajme pár príjemných chvíľ.

Počas chovateľského dňa prebehla aj krátka ukážka strihania oviec v podaní strihača Ondreja Smoleňáka. O pohľad na túto prácu sa zaujímalo množstvo ľudí, ktorí si rozobrali ako suvenír aj nastrihanú vlnu.

Návštevnosť Agrokomplexu 2007 prekonala minuloročnú výstavu. Veríme, že aj expozícia oviec a kôz prispela k atraktívnosti výstavy. Verejnosť mala veľký záujem o problematiku chovu.

Veríme, že takéto vydarené prezentácie chovateľov prispejú k zvýšeniu ich spoločenského postavenia, a tým sa aj zmení aj celkový pohľad verejnosti na poľnohospodára.

Autor: Ing.Slavomír Reľovský, samostatný šľachtiteľ, ZCHOK na Slovensku-družstvo
Autor fotografií: Ing.Slavomír Reľovský

To podstatné pre rozvoj ovčiarstva...

Víťazka foto súťaže Veronika Prošeková

Ukážka strihania

Pôvod a premena pojmu slova bryndza

MVDr. Ján Selecký
Dobrá Niva

Slovenskému národu sa dlhodobo do mysli vštepoval náhľad, že slovo bryndza a jej spôsob výroby pochádza z Rumunska. Uvedené názory vymysleli a presadzovali pracovníci Slovenskej akadémie vied a profesori vyučujúci humanitné a spoločenské vedy na slovenských univerzitách. Spomenutá elita slovenskej inteligencie neuznávala slovenských, českých a maďarských autorov, ktorí mali odlišný názor a ktorí dokazovali, že slovo bryndza je slovanského pôvodu a bryndza vyrábaná na Slovensku je produktom myslenia a práce slovenského ľudu. Nebrali v úvahu ani historickú skutočnosť, že pred vznikom Rumunského štátu, pred Valašskou kolonizáciou na vtedajšom území kniežatstva Čierna Vlachia- Valašska žili už dávno pred tým početní Slovania a že oni presadili písanie kníh písmom Cyrilika a že používali liturgický a právny jazyk prevzatý od Slovanov v Bulharsku. Túto duchovnú kultúru do Bulharska priniesli vyhnanci odchovaní Metodom za panovania Rastislava a Svätopluka. Slovanský pôvod slova bryndza potvrdzuje vo svojich knihách český profesor mliekárenstva Karlovej univerzity v Prahe Dr. Otakar Laxa. Pravdu o slovanskom pôvode slova bryndza, dokazovanú Laxom, môže pochopiť a správne vysvetľovať len syrársky odborník, ktorý ovláda súdobú syrársku terminológiu a štylizáciu. Laxa medzi iným píše, že syr prastarého pôvodu, ktorí horskí Slovania-Severania vyrábali všade, kde prišli a sa zaoberali chovom dojných ruských cápovitých oviec, sa nazýva bryndza. Z toho je zrejmé, že vo vtedajších primitívnych podmienkach syrársky výrobok zvaný bryndza mohli vyrábať len priamo z mlieka a že bol mäkký ovčí syr. V tom období stupňa rozvoja výrobných síl v horských podmienkach nepoznali lisovanie syra a nemali k dispozícii vhodné plátno na scedzovanie srvátky z hrúd syra, nepoznali ani spôsoby konzervácie syra, lebo ich odborné vedomosti na ten čas boli nedostatočne rozvinuté.

Slovenským pôvodom bryndze vyrábanej na Slovensku sa dlhodobo zaoberal odborne zdatný a sveta znalý mliekarenský technológ MVDr. Ján Selecký, ktorý pôsobil na krajskom riaditeľstve Stredoslovenských mliekarní, národný podnik so sídlom vo Zvolene. Selecký na základe znalosti technológie a biochémie, za pomoci zistených pracovných úkonov používaných pri výrobe slovenskej bryndze dokázal, že slovenskú bryndzu vynašli občania slovenskej národnosti na území Slovenska. Zistenia a závery Seleckého boli konzultované aj s potomkami starých bryndziarenských rodín Ing. Štefanom Vagačom z Detvy, Alexandrom a Dominikom Galbavým z Detvy. Ku zmene pôvodného pojmu slova bryndza vo význame mäkkého ovčieho syra a vo význame ovčieho hrudkového syra došlo na tom stupni vývinu znalosti, keď sa začalo

Rozsídlenie Slovanov v 9. storočí

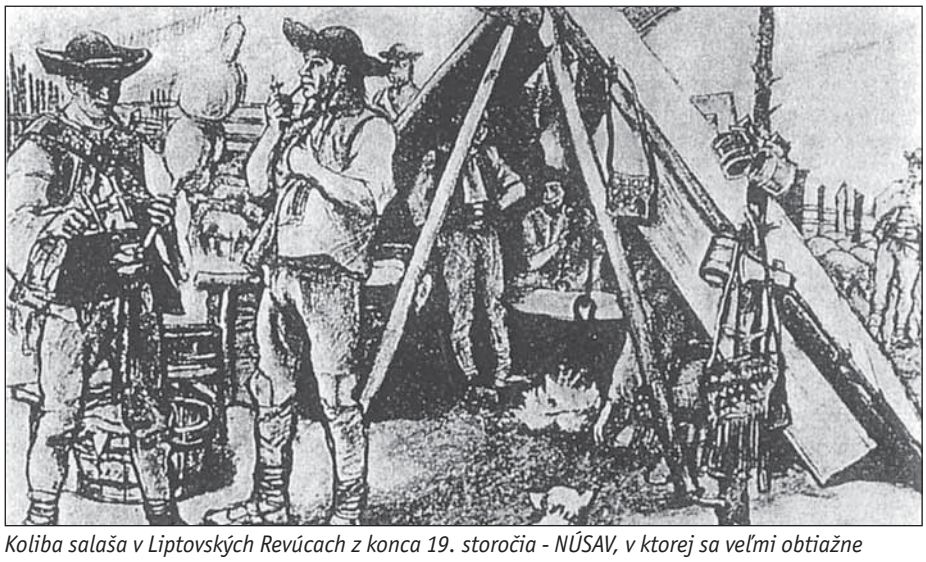

Koliba salaša v Liptovských Revúcach z konca 19. storočia - NÚSAV, v ktorej sa veľmi obtiažne vyrábal ovčí syr. V nej nebolo priestoru pre výrobu slovenskej bryndze.

s ich konzervovaním za účelom predlženia trvanlivosti. Spôsob konzervácie surovej bryndze je veľmi rozmanitý a tým vyvoláva rozmanité zmyslové vlastnosti u nových syrárskych výrobkov. V súčasnosti je možné konštatovať, že konzervácia surovej bryndze sa vykonávala zaúdením dymom, zasušením v prúde teplého dymu alebo na slnku, pozdejšie skladaním syra do slaného roztoku a chladom. Slovenský spôsob konzervácie surovej bryndze sa vykonáva tak, že po jej prepracovaní sa do nej vmieša suchá soľ.

Rozličné konzervácie surovej bryndze vytvorili širší sortiment bryndze s rozličnými pojmami Niektoré národy týmto novým syrárskym výrobkom dali aj nový názov. Iné národy ponechali pôvodný názov ale s novým pojmom-významom. V záujme rozlíšenia sortimentu bryndze je pre Európsku úniu dôležité rozlišovať národné bryndzi aj prívlastkom slovenská bryndza, ruská bryndza a podobne. Výnimku pojmu slova bryndza tvorí v rumunskom jazyku. Pri vzniku Rumunského štátu v 19. storočí slovo bryndza v rumunskom jazyku bolo kodifikované vo význame slovenského slova syr. Slovani zvaní Severiani žijúci na horských pastviskách v okolí Kyjeva a na severe Ruska chovali veľké stáda capovitých oviec. Túto skutočnosť potvrdzuje aj uctievanie bohyni Mokoš, ktorá bola ochrankyňa stád oviec, dobrého gazdovania a atd. Hlavný posvätný stánok s pozlátenou sochou mala postavení v Kyjeve. Severiani na strmiskách pastvín stavali božiská s modlou bohyni Mokoš, ktorej donášali obete a pri ktorej sa konávali pohanské posvätné rituálny s bujarou zábavou. Porozchádzaní Severiani z pôvodného rodiska z okolia Kyjeva na Ukrajine, prišli do nových krajín so sebou hanili kŕdle oviec a na nových horských pastviskách z ovčieho mlieka vyrábali mäkký, málo súdržný ovčí syr, ktorý nazývali bryndza. Jediná najstaršia písomná pamiatka napísaná cyrilikou sa zachovala v Bulharsku z 10-11. storočia. V tom období výrobne a materiálne podmienky, vedomostné a slabé skúsenosti dovoľovali vyrábať mäkký a nesolení ovčí syr zvaný bryndza. Opísaný primitívny spôsob výroby ovčieho mäkkého syra so sebou priniesli valasi z Čiernej Vlachii-Valašska a z Ukrajiny aj na územie Slovenska v rámci Valašskej kolonizácii Severiani usadení v Bulharsku, keď sa naučili robiť tuhší a súdržnejší mäkký ovčí syr a keď sa naučili ovčie mäso konzervovať uložením do rôsolu bryndzu konzervovať uložením do slaného roztoku. Historické pramene z Bulharska dokazujú, že tento nový syrársky výrobok sa z počiatku nazýval biela bryndza, syr salamare. Bulhari, keď začali týmto spôsobom konzervovať aj mäkký syr vyrobená z kravského mlieka, tak názov zjednotili menom biely syr. N trh sa dodával biely syr z ovčieho mlieka alebo z kravského mlieka alebo z miešanky ovčieho a kravského mlieka.

O vývine výroby bryndze a bieleho syra v Bulharsku podáva obšírne informácie Dr. Jozef Cersveň riaditeľ Výskumného ústavu mliekarenského v Bratislave, ktorý organizačne bol pričlenený k Združeniu mliekarenského priemyslu v Bratislave, v Študijnej práci zo služobnej cesty v Bulharsku roku 1959.Na území Ruska, Bieloruska, Ukrajiny priľahlých ázijských štátoch stužený ovčí syr konzervovaná v slanom roztoku naďalej nazývali a nazývajú staroslovanským slovom bryndza. Výrobu ruskej bryndze s odchýlkami od bieleho syra v Bulharsku a Rumunsku, obšírne opisuje M. K: Skvorcov v publikácii: Proizvodstvo bryndzi, ktorá vyšla v Moskve roku 1951.

Rumuni spôsob konzervácie stuženého ale mäkkého ovčieho syra s názvom biely syr prevzali od Bulharov. Pri kodifikovaní rumunského jazyka nemali vlastné slovo na vyjadrenie pojmu slovenského slova syr. Preto si vypomohli staroslovanským slovom bryndza, ktoré v tvare bryndza jednotného čísla sa rovná slovu syr a v tvare brinzeturi množného čísla vyjadruje pojem slovenského slova syry.

Najzložitejší vývin prekonal mäkký ovčí syr zvaný bryndza na území Slovenska, Matej Bel vo svojom neuverejnenom rukopise De re rustica Hungarae spomína, že niektorí hoci zriedkavo z jahňaťa stiahnu kožu, ostrihajú vlnu, veľmi jemne a dôkladne sa všetko vnútro vymyje, vypitve, potom nenasolená vyrobená bryndza natlačí do jednotlivých údov a tým sa konzervuje zaúdením a aj čiastočným zasušením. Mäkký ovčí syr zvaný surová bryndza sa na území Slovenska konzervoval zvláštnym spôsobom neznámym a nepoužívaným. V domácnostiach alebo v priestranných kolibách salašníckeho hospodárenia sa surová bryndza menej alebo viac vyzretá v rukách rozdrvila, premiešala s vysokou dávkou soli, natlačila do nádoby a proti kazeniu od povrchu sa posypala hrubou vrstvou soli alebo poliala roztopeným tukom. Vývinom tieto pracovné úkony sa zdokonaľovali, zaviedli sa ďalšie technologické úkony, ktoré bryndzu vylepšili po stránke chuti a konzistencie. Slovenská bryndza je preto slovenská lebo ju vynašli Slováci žijúci v horských pásmach na strednom Slovensku.

Bača so svojimi pomocníkmi, ovce na voľnom priestranstve. Na obrázku vidieť bačovskú palicu, ktorá slúži na chytanie oviec.

Dojenie v dojárničke

Perspektívy spolupráce medzi Slovenským centrom poľnohospodárskeho výskumu a Zväzom chovateľov oviec a kôz na Slovensku

Doc. RNDr. Milan Margetín, PhD.
SCPV – VÚŽV – Ústav chovu oviec Trenčianska Teplá

Ing. Pavol Srpoň
Zväz chovateľov oviec a kôz na Slovensku

Ďalší rozvoj slovenského ovčiarstva a udržanie jeho konkurencieschopnosti v náročných podmienkach Európskej Únie nie sú možné bez permanentného zavádzania najnovších poznatkov vedy a výskumu do chovateľskej praxe. Chovatelia oviec a kôz zastúpení na Slovensku Zväzom chovateľov oviec a kôz (ZCHOK), so sídlom v Banskej Bystrici, sú hlavnými odberateľmi realizačných výstupov rôznych výskumných prác riešených na jednotlivých pracoviskách Slovenského centra poľnohospodárskeho výskumu (SCPV), najmä však Výskumného ústavu živočíšnej výroby (VÚŽV) a Výskumného ústavu trávnych porastov a horského poľnohospodárstva (VÚTPHP). Aby rezortný výskum bol robený na kvalitatívne vysokej úrovni, zrovnateľnej s vyspelými krajinami EÚ, je potrebné, aby bol zo strany rezortu primerane materiálno-technicky zabezpečený. V tomto smere je potrebná aj adekvátna podpora zo strany chovateľských zväzov. Len v úzkej spolupráci a vzájomnej podpore budú mať prospech obe zainteresované strany a v konečnom dôsledku aj všetci chovatelia oviec a kôz i celá spoločnosť.

Z uvedeného dôvodu sa z iniciatívy generálneho riaditeľa SCPV prof. Ing. Š. Mihinu, CSc. konala dňa 19.6.2007 v priestoroch SCPV v Nitre pracovná porada výskumných pracovníkov SCPV a zástupcov ZCHOK Banská Bystrica. Hlavným cieľom porady bolo prekonzultovať možnosti užšej spolupráce medzi pracovníkmi SCPV a ZCHOK v rôznych oblastiach chovu a šľachtenia malých prežúvavcov. Súčasťou porady bola aj informácia o aktuálnych a perspektívnych výskumných úlohách súvisiacich s chovom oviec, ktoré sa riešia resp. mali by sa riešiť na VÚŽV Nitra, ktorú predniesol gestor za chov oviec na tomto pracovisku doc. RNDr. M. Margetín, PhD. Odznela aj správa o výskumných úlohách riešených na VUTPHP Banská Bystrica, ktoré úzko súvisia s chovom oviec a kôz a ktorú predniesol Ing. M. Kunský. Z úst predsedu ZCHOK Ing. J. Eštočina a riaditeľa ZCHOK Ing. P. Srpoňa boli v rámci schváleného programu pracovnej porady prezentované názory a predstavy zástupcov ZCHOK k jednotlivým problémovým oblastiam slovenského ovčiarstva. Odzneli tiež návrhy možných foriem účinnejšej spolupráce, a tak isto problémové oblasti, ktorými by sa mal výskum zaoberať v blízkej i vzdialenejšej dobe.

Riaditeľ ZCHOK Ing. P. Srpoň a jeho kolega

Prof. Ing. Š. Mihina, PhD. na Demeterovi 2007

Ing. J. Šutý navrhli nasledovné oblasti možnej spolupráce:

- V oblasti šľachtenia pokračovať v doterajšej spolupráci s tým, že patronát nad všetkými Šľachtiteľsko-experimentálnymi chovmi (ŠECH) by mali prebrať pracovníci VÚŽV.
- Rozvinúť spoluprácu na medzinárodných projektoch, ktoré sa vypracovávajú v rámci EÚ.
- Obnoviť činnosť Stanice výkrmnosti a jatočnej hodnoty oviec (SVJH).
- Podieľať sa na prepracovaní plemenných štandardov oviec a kôz.
- Vypracovať metodiky pre chovateľov súvisiacich s postupným prechodom na strojové dojenie oviec.
- Usporadúvanie spoločných seminárov a školení pre bačov a manažérov.
- Zhodnotiť doterajšie ŠECH a vypracovať postup šľachtenia na ďalšie obdobie.
- Dopracovať plemenné štandardy a vypracovať ich aj pre nové zakúpené plemená.
- Pokračovať v genetickom hodnotení oviec a začať s genetickým hodnotením kôz.

Veľmi bohatá a podnetná bola diskusia na pracovnej porade, ktorej sa zúčastnili viacerí vedecko-výskumní pracovníci VÚŽV, VÚTPHP, prizvaní hostia a samozrejme zástupcovia ZCHOK. V úvode **doc. RNDr. M. Margetín, PhD.** uviedol, že v súčasnosti sú výsledky riešení výskumných úloh odovzdávané prostredníctvom záverečných správ a správ za kontrahované úlohy ZCHOK. Pracovníci SCPV – VÚŽV sa podieľajú pri tvorbe materiálov pre MP SR (koncepcie, vyhlášky, legislatíva EÚ a pod.), aktívne sa zapájajú do práce rôznych komisií (Výberová komisia pre ovce a kozy, Šľachtiteľská rada, a pod.) a spolupracujú aj pri realizácii rôznych školení a seminárov. Ako reakciu na požiadavku ZCHOK uviedol, že sa pripravuje vypracovanie metodiky pre ďalší postup šľachtenia v ŠECH. Upozornil na to, že obnoviť činnosť SVJH bude veľmi náročná úloha. Odporučil zamerať sa na sonografické hodnotenie hrúbky MLT a podkožného tuku u mäsových plemien in vivo, tak ako sa to robí v iných krajinách. Za dôležité považuje, aby sa v rámci KMÚ začalo s lineárnym popisom vemena oviec, prípadne so sledovaním dojiteľnosti oviec, s perspektívnym využitím týchto ukazovateľov ako selekčných kritérií. Zavedenie genetického hodnotenia kôz pre ich pokles v KÚ je v súčasnosti problematické. **Prof. Ing. Š. Mihina, PhD.** zdôraznil potrebu venovať sa viac podporným programom EÚ. **Doc. Ing. V. Tančin, PhD.** uviedol, že bol vypracovaný projekt APVV ohľadom strojového dojenia oviec, ale nebol bohužiaľ schválený. Kladne prijal výzvu, aby sa vypracovala metodika pre strojové dojenie oviec, na podklade ktorej by bolo možné určiť, ktoré ovce sú vhodné na strojové dojenie. Poukázal na potrebu racionálne transformovať legislatívu a požiadavky EÚ do našej praxe. Podľa jeho názoru sú súčasné predpisy HACCP na salašoch ťažko splniteľné. **Ing. P. Srpoň** navrhol, aby sa robili semináre a najmä školenia so zameraním na strojové dojenie. Požadoval, aby sa v budúcnosti témy ako aj termíny seminárov a školení súvisiace s chovom oviec spoločne vopred prejednali a dohodli. **Doc. Ing. J. Juríček, PhD.** upozornil na to, že sa málo venujeme problematike mechanizácie, hlavne technológii ustajnenia a kŕmenia. Rekonštrukcie ovčínov sa nerobia tak dobre, ako u HD. V chove oviec by sa podľa jeho názoru malo začať s celoročným dojením oviec. **Ing. P. Srpoň** potvrdil nedostatok techniky najmä pre kŕmenie oviec. Uplatnenie celoročného dojenia oviec záleží podľa jeho názoru od ekonomiky, najmä predaja mlieka. **Ing. J. Šutý** poznamenal, že po stránke biologickej nie

sú problémy s uplatňovaním celoročného dojenia vo väčších stádach, ale sú problémy ekonomické. **Prof. Ing. Š. Mihina, PhD.** a **doc. RNDr. M. Margetín, PhD.** uviedli, že v chove oviec treba riešiť systémy chovu ako celok, treba ich optimalizovať a zhodnotiť. K problémom s odbytom produktov, najmä mlieka v súvislosti s ekonomikou chovu HZ sa vyjadril **doc. RNDr. J. Rafay, PhD.** Podľa riaditeľa ZCHOK **Ing. P. Srpoňa** sa pripravuje zjemnenie prísnych podmienok HACCP na salašoch, najmä v horských oblastiach. Predseda ZCHOK **Ing. J. Eštočin** uviedol, že v súčasnej dobe sa dá do chovu oviec pomerne dobre investovať. Banky ľahšie poskytujú úvery ako v minulosti. Upozornil na to, že dodržiavanie všetkých noriem a nariadení EÚ môže byť pre niektorých poľnohospodárov likvidačné. Najväčším problémom v súčasnom chove oviec je nedostatk pracovných síl. **Doc. Ing. Ľ. Gonda, CSc.** sa dotkol problematiky využívania biomasy. Uviedol, že na Slovensku máme 300 tis. ha TTP, ktoré sa využívajú nedostatočne, čo má negatívny vplyv na krajinotvorbu. Upozornil na perspektívy pri výrobe bioplynu.

Z pracovnej porady vyplynulo opatrenie, podľa ktorého jednotlivé oblasti výskumu, ktorých riešenie bude v ďalšom období podporovať ZCHOK Banská Bystrica, sa bližšie prejednajú, a to prostredníctvom doc. RNDr. M. Margetína, PhD., ktorý je garantom za chov oviec na VÚŽV Nitra a zároveň členom predstavenstva ZCHOK. Na základe tohto opatrenia bol spracovaný návrh výskumných úloh zo strany SCPV – VÚŽV a SCPV – VUTPHP, ktorý bol zaslaný vedeniu ZCHOK na pripomienkovanie a prípadné doplnenie možných výskumných tém. Veľmi pozitívne možno hodnotiť, že po vzájomných konzultáciách sa vedenie SCPV – VÚŽV Nitra a ZCHOK na Slovensku dohodlo na témach, ktoré by mali byť predmetom výskumu v ďalších rokoch. Výskum v oblasti malých prežúvavcov by mal byť v ďalšom období zameraný na nasledovné témy:

1. Kľúčové problémy aplikovaného výskumu

1.1. Populačná a kvantitatívna genetika:

1.1.1. Využitie nových poznatkov pre permanentné zlepšovanie genetického potenciálu oviec a kôz (zlepšovanie ekonomicky rozhodujúcich produkčných ukazovateľov), ochrana genofondu.

1.1.1.1. Optimalizácia metód genetického hodnotenia oviec v rámci čistokrvnej plemenitby, s postupným využívaním ekonomických váh v selekčných indexoch.

1.1.1.2. Analýza efektov kríženia pri vytváraní vysokoprodukčných bahníc pre intenzívnejšie systémy chovu v súvislosti s vytváraním syntetickej populácie mliekovej ovce.

1.1.2. Hodnotenie tzv. funkčných vlastností oviec a kôz (najmä vemena), ktoré výrazným spôsobom ovplyvňujú nielen prežívateľnosť oviec, ale aj kvalitu produktov a v konečnom dôsledku aj ekonomiku chovu.

1.1.2.1. Analýza genetických a negenetických faktorov ovplyvňujúcich morfológiu a funkčné vlastnosti vemena bahníc a kôz (dojiteľnosť, kinetika ejekcie mlieka, krivky spúšťania mlieka, lineárne hodnotenie vemena).

1.1.2.2. Analýza vplyvu morfologických a funkčných vlastností vemena bahníc v podmienkach strojového dojenia na výšku produkcie a kvalitu mlieka bahníc (somatické bunky a i.) pri rôznych plemenách a úžitkových typoch - zámer optimalizovať systém chovu, produkovať kvalitné produkty.

1.2. Výživa a kŕmenie malých prežúvavcov:

1.2.1. Optimalizácie výživy a kŕmenia oviec pri rôznom produkčnom zameraní (špecializované dojné ovce resp. mäsové plemená alebo s kombinovanou úžitkovosťou).

1.2.2. Optimalizácie výživy a kŕmenia pre rôzne kategórie oviec (bahnice, barany, jahňatá),

1.2.3. Optimalizácie využívania biomasy TTP - trvalo udržateľné prostredie, krajinotvorba, atď.

1.3. Systémy chovu:

1.3.1. Optimalizácia systémov chovu pri rôznom produkčnom zameraní a intenzite chovu.

1.3.2. Technicko – technologické aspekty chovu, etológia a welfare, životné podmienky zvierat.

1.3.2.1. Etológia jahniat a ich matiek pri rôznych spôsoboch odchovu jahniat (veľmi skorý, skorý odstav), produkčnej úrovni matiek a koncentrácii zvierat, so zámerom optimalizovať systém chovu dojných oviec.

1.3.2.2. Technika chovu nedojných (mäsových) oviec - behaviorálne aspekty, chov oviec rôznych kategórií, efektívne využívanie TTP, krajinotvorba).

1.3.3. Chov malých prežúvavcov v súvislosti s globálnym otepľovaním.

1.3.4. Optimalizácia systémov chovu vo vzťahu k reprodukcii malých prežúvavcov a využívaniu biotechnologických metód.

1.3.4.1. Analýza porúch plodnosti bahníc a baranov (genetické, fyziologické a behaviorálne aspekty), riadená reprodukcia a optimalizácia využívania biotechnologických metód v šľachtení (overovanie rôznych postupov prípravy inseminačných dávok a postupov inseminácie, oplodnenosť bahníc).

2. Kľúčové oblasti cieleného základného výskumu ústiaceho do aplikovaného výskumu.

2.1. Detekcia QTL a kandidátnych génov; analýza ich možného využitia v selekcii mliekových a mäsových oviec (MAS).

2.1.1. Analýza vplyvu PrP génu (scrapia) a iných majorgénov na produkčné, reprodukčné a tzv. funkčné vlastnosti oviec. Racionalizácia ozdravovacích programov v chove oviec.

2.1.2. Analýza vplyvu introdukcie booroola mutácie (Q249R, FecB) plemena booroola merino pre zlepšenie reprodukčných vlastností vybraných plemien a krížencov oviec.

2.2. Analýza faktorov ovplyvňujúcich variabilitu v niektorých esenciálnych mastných kyselinách (CLA, omega kyseliny, atď.) v ovčom mlieku - potenciálne antikarcinogénne, imunomodulačné a antisklerotické účinky.

2.3. Geneticko – fyziologické aspekty reprodukcie (faktory ovplyvňujúce ovuláciu, tvorbu a prežívateľnosť spermií, faktory ovplyvňujúce embryonálnu mortalitu).

Autor fotografií: Ing.Slavomír Reľovský

Potvrdený úspech pri rokovaniach s MP SR

V minulom čísle v rozhovore bývalému predsedovi ZCHOK Ing. Kurillovi bola položená otázka : **V závere funkčného obdobia sa Vám podarilo doslova „vydupať " pre chovateľov oviec a kôz zvýšenie výšky podpory od štátu formou platby VDJ. Aký bol proces celých jednaní?**

Odpovedal nasledovne:

Na začiatku našich jednaní sme hlavne oponovali prepočtovým koeficientom, ktorý bol daný 0,15 a všetci starší chovatelia vedia, že prepočtový koeficient na VDJ u oviec bol vždy 0,22. Najskôr sme požadovali vrátiť sa k starému prepočtovému koeficientu 0,22, no bolo nám vysvetlené, že celá EÚ používa prepočet oviec na VDJ 0,15 a my nemôžeme byť výnimkou. Tak v ústretových rokovaniach hlavne s poradcom pána ministra Ing. Kodatom sme našli spoločnú reč v prospech chovateľov oviec, a chovatelia oviec by aj pri kurze eura 33.50 mohli dostať 600,-- – 625 korún na jednu ovcu v prepočte na VDJ. Sme radi, že výška platby podľa zverejnených informácií bude na jednu ovcu ešte vyššia ako bol predpoklad.

Ministerstvo pôdohospodárstva SR uverejnilo výšky priamych platieb na rok 2007 poskytovaných formou jednotnej platby na plochu, osobitnej platby na cukor a doplnkových priamych platieb.

Jednotlivé platby sú stanovené nasledovne:

- Jednotná platba na plochu (SAPS): 2 553,19 Sk/ha
- Osobitná platba na cukor: 15 564, 28 Sk/ha
- Platba na pestovanie energetických plodín: 1524,46 Sk/ha

Doplnkové národné priame platby v rastlinnej výrobe sú stanovené nasledovne:

Platba na plodiny pestované na ornej pôde: 1938,57 Sk/ha,

- Platba na chmeľ: 9 000 Sk/ha,
- Platba na vybrané odrody tabaku (Burley): 53 000 Sk/t,
- Platba na vybrané odrody tabaku (Virginia): 66 000 Sk/t,

Doplnková národná priama platba v živočíšnej výrobe je stanovená nasledovne:

- **Platba na veľké dobytčie jednotky: 4300 Sk/ VDJ**

AgroInfoCentrum, 25.11.2007

Rozdiely v hlásení zmien v CEHZ

Narodenie zvieraťa a zaregistrovanie staršieho žijúceho zvieraťa: V starom spôsobe pri zaregistrovaní zvieraťa do databázy CEHZ je nevyhnutné uviesť príslušný kód plemena aj s príslušným kódom podielu krvi. V novom spôsobe príslušný kód plemena aj s príslušným kódom podielu krvi je nepovinný údaj. Zviera pri neuvedení plemena a podielu krvi zaregistruje ako neznáme plemeno.

Import zvieraťa z členskej krajiny EÚ:
Pri starom spôsobe hlásenia sa import zvieraťa z členskej krajiny EÚ hlási v jednom riadku tlačiva **„Hlásenie narodenia a presunov zvierat (nahlasovací lístok)“** nasledovným spôsobom:

Import zvieraťa z členskej krajiny EÚ	
Stĺpec	Popis záznamu
B	Identifikačné číslo zvieraťa s kódom krajiny pôvodu.
C	11-prísun barana, 12- prísun ovce, 13- prísun capa, 14- prísun kozy.
D	Dátum prísunu zvieraťa na farmu vo formáte DDMMRR (deň, mesiac, rok).
E	Číslo pôvodnej ušnej značky aj s kódom krajiny pôvodu (zopakuje sa stĺpec B).
F	Kód plemena.
G	Kód podielu krvi.
Poznámka	Dátum narodenia importovaného zvieraťa vo formáte DDMMRR (deň, mesiac, rok).

Pri novom spôsobe hlásenia sa import zvieraťa z členskej krajiny EÚ hlási v dvoch riadkoch tlačiva **„Hlásenie zmien oviec a kôz“** nasledovným spôsobom:

Prísun zvieraťa z členskej krajiny EÚ – hlási sa v dvoch riadkoch	
Stĺpec	Popis záznamu
Prvý riadok:	
B	Identifikačné číslo zvieraťa s kódom krajiny pôvodu.
C	11-prísun barana, 12- prísun ovce, 13- prísun capa, 14- prísun kozy.
D	Dátum prísunu zvieraťa do chovu vo formáte DDMMRR (deň, mesiac, rok).
E	Kód krajiny, odkiaľ sa zviera doviezlo.
Druhý riadok:	
D	Dátum narodenia prisunutého zvieraťa vo formáte DDMMRR (deň, mesiac, rok).
E	Identifikačné číslo matky – nepovinný údaj.
F	Identifikačné číslo otca – nepovinný údaj.
G	Kód plemena aj s uvedením kódu podielu krvi (nepovinný údaj).

Import zvieraťa z krajín mimo EÚ:
Pri starom spôsobe hlásenia sa import zvieraťa z krajín mimo EÚ hlási v jednom riadku tlačiva **„Hlásenie narodenia a presunov zvierat (nahlasovací lístok)“** nasledovným spôsobom:

Import zvieraťa z krajiny mimo EÚ – starý spôsob	
Stĺpec	Popis záznamu
B	Identifikačné číslo zvieraťa pridelené na území SR.
C	11-prísun barana, 12- prísun ovce, 13- prísun capa, 14- prísun kozy.
D	Dátum prísunu zvieraťa na farmu vo formáte DDMMRR (deň, mesiac, rok).
E	Číslo pôvodnej ušnej značky aj s kódom krajiny pôvodu .
F	Kód plemena.
G	Kód farby srsti.
Poznámka	Dátum narodenia importovaného zvieraťa vo formáte DDMMRR (deň, mesiac, rok).

Pri novom spôsobe hlásenia sa import zvieraťa z krajín mimo EÚ hlási v dvoch riadkoch tlačiva **„Hlásenie zmien oviec a kôz“** nasledovným spôsobom:

Import zvieraťa z krajiny mimo EÚ – hlási sa v dvoch riadkoch!	
Stĺpec	Popis záznamu
Prvý riadok:	
B	Identifikačné číslo zvieraťa – ušná značka, ktorá bola zvieraťu pridelená na území SR.
C	11-import barana, 12-import ovce, 13-import capa, 14-import kozy.
D	Dátum importu zvieraťa do chovu vo formáte DDMMRR (deň, mesiac, rok).
E	Kód krajiny, odkiaľ sa zviera doviezlo.
Druhý riadok:	
B	Identifikačné číslo pôvodnej ušnej značky aj s kódom krajiny pôvodu.
D	Dátum narodenia importovaného zvieraťa vo formáte DDMMRR (deň, mesiac, rok).
E	Identifikačné číslo matky – nepovinný údaj.
F	Identifikačné číslo otca – nepovinný údaj.
G	Kód plemena aj s uvedením kódu podielu krvi (nepovinný údaj).

Import a zabitie zvieraťa na bitúnku:
Import a zabitie zvieraťa na bitúnku sa pri starom spôsobe hlásenia uvádzal na tlačive„Hlásenie narodenia a presunov zvierat (nahlasovací lístok)“ ako klasický import použitím kódov udalostí „11“, „12“, „13“ a „14“, kde zviera najprv zaregistruje a následne uvedie aj dátum porážky.Import a zabitie zvieraťa na bitúnku sa pri novom spôsobe hlásenia uvádza na tlačive „Hlásenie zmien oviec a kôz“ použitím kódov udalostí „65“, „66“, „67“ a „68“ nasledovne:

Prísun zvieraťa z členskej krajiny EÚ a zabitie na bitúnku /import zvieraťa zo zahraničia a zabitie na bitúnku	
Stĺpec	Popis záznamu
B	Identifikačné číslo zvieraťa.
C	65- prísun/import a zabitie barana na bitúnku, 66- prísun/import a zabitie ovce na bitúnku, 67- prísun/import a zabitie capa na bitúnku, 68- prísun/import a zabitie kozy na bitúnku.
D	Dátum prísunu zvieraťa na bitúnok a jeho následného zabitia.
E	Kód krajiny, odkiaľ bolo zviera na bitúnok dovezené.
Import a zabitie zvierat na bitúnku hlásia iba bitúnky a to v prípade, keď sú zo zahraničia na územie SR dovezené zvieratá na jatočné účely priamo na bitúnok, bez toho, že by boli nejaký čas ustajnené v chove.	

Presuny zvierat:
Pri presunoch zvierat nenastala žiadna zásadná zmena, akurát na tlačive *„Doklad o premiestnení oviec/kôz“ v prípade premiestnenia zvierat medzi dvoma chovmi,* ktorý **sprostredkoval obchodník/ sprostredkovateľ** sa vyplňuje v tlačive *„Doklad o premiestnení oviec/kôz“* aj časť ***sprostredkovateľ/obchodník, ktorý premiestnenie sprostredkoval.*** Sprostredkovateľ/obchodník, ktorý premiestnenie sprostredkoval uvedie v tejto časti tlačiva:
- Registračné číslo chovu, ktoré mu bolo pridelené ako sprostredkovateľovi/obchodníkovi.
- Názov a adresu chovu.
- Dátum záznamu údajov do dokladu.
- Podpisom a pečiatkou potvrdí vyplnené údaje v tlačive.

Rušenie presunov zvierat:
Rušenie presunov zvierat medzi farmami, farmou a bitúnkom, farmou a kafilériou, farmou a zberným strediskom a exportnou organizáciou sa uvádza pri starom spôsobe hlásenia na tlačive **„Hlásenie narodenia a presunov zvierat (nahlasovací lístok)“** použitím príslušných kódov udalostí pre rušenie podľa typu presunu.

Rušenie presunov zvierat medzi chovmi, chovom a bitúnkom, chovom a kafilériou, chovom a zberným strediskom a exportnou organizáciou sa uvádzajú pri novom spôsobe hlásenia na tlačive ***„Doklad o premiestnení oviec a kôz“*** sa uskutočňuje opätovným vyplnením tlačiva **„Doklad o premiestnení oviec a kôz“** kde v časti rušenie omylom nahláseného premiestnenia zaškrtnutím tejto možnosti označí, že do CEHZ sa hlási rušenie omylom nahláseného premiestnenia.

Do tlačiva ***„Doklad o premiestnení oviec a kôz“*** ďalej uvedie všetky chybne nahlásené údaje aj spolu s potvrdením od majiteľa zvierat ktorý zvieratá odsúval, aj ktorý zvieratá prisúval.

Export (vývoz) zvierat do zahraničia:
Starý spôsob hlásenia exportu zvierat do zahraničia sa hlási na tlačive **„Hlásenie narodenia a presunov zvierat (nahlasovací lístok)“** kde sa musia uviesť jednotlivé presuny zvierat z farmy na zberné stredisko a exportnú organizáciu.

Pri novom spôsobe sa zjednodušil počet presunov zvieraťa, tým že nie je potrebné uvádzať presun zvieraťa zo zberného strediska na exportnú organizáciu na tlačive ***„Doklad o premiestnení oviec a kôz“***,ale zviera sa vyvezie priamo zo zberného strediska cez príslušnú exportnú organizáciu uvedenú na tlačive **„Hlásenie zmien oviec a kôz“.**

Ing. Martina Rafajová
vedúci zootechnik KÚ OK ŠPÚ SR

Schvaľovanie salašov podľa zákona č. 39/ 2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti

– podrobnosti budú prezentované na školení, ktoré bude organizovať ZCHOK na Slovensku

MVDr.Ing. Fridolín Pokorný
ŠVPS SR

V roku 2007 1. februára vstúpil do platnosti zákon č. 39 / 2007 Z.z. o veterinárnej starostlivosti, ktorý stanovuje legislatívny rámec pre schvaľovanie salašov, pôvodne schválené a nové salaše, ktoré žiadajú o schválenie pre činnosť – výrobu ovčieho hrudkového syra a jeho uvádzanie na trh.

Účinnosťou zákona č. 39/2007 Z.z. o veterinárnej starostlivosti § 54 vznikla povinnosť prevádzkovateľom potravinárskych podnikov - salašov požiadať príslušnú regionálnu veterinárnu a potravinovú správu o schválenie do 31. októbra 2007.

Pôvodne schválené salaše:

• Salaš požiadal počas salašníckej sezóny o schválenie a na základe žiadosti **bol schválený.** Tento salaš po prerušení svojej činnosti, v dôsledku skončenia salašníckej sezóny, ohlásil prerušenie činnosti v zmysle §37 ods. 1 písm. a) zákona č. 39/2007 Z.z.. Pri začatí činnosti v novej salašníckej sezóne sú prevádzkovatelia potravinárskych podnikov - salašov povinní ohlásiť na príslušnú regionálnu veterinárnu a potravinovú správu v zmysle § 37ods. 1 písm. a) zákona č. 39/2007 Z.z. o veterinárnej starostlivosti (v znení § 41 ods. 19 zákona č. 39/2007 Z.z. o veterinárnej starostlivosti) začiatok činnosti.

• Salaš požiadal počas salašníckej sezóny o schválenie a na základe žiadosti **bol podmienečne schválený na tri mesiace a schválenie salaša nie je možné vykonať**, nakoľko salaš ohlásil v zmysle § 37 ods. 1 písm. a) prerušenie činnosti. Overenie a schválenie podmienok v zmysle rozhodnutia o podmienečnom schválení nie je možné vykonať. Takýto prevádzkovateľ potravinárskeho podniku má platné rozhodnutie na výkon činnosti v prevádzkarni do doby platnosti právoplatného rozhodnutia o podmienečnom schválení (stanovená doba v rozhodnutí na tri mesiace od právoplatnosti rozhodnutia). V novej salašníckej sezóne je prevádzkovateľ potravinárskeho podniku povinný požiadať (pokiaľ má zámer vykonávať činnosť) v zmysle §39 zákona č. 39/2007 Z.z. o veterinárnej starostlivosti o schválenie.

• Salaš požiadal počas salašníckej sezóny o schválenie a na základe žiadosti **bol podmienečne schválený na tri mesiace a schválenie salaša nie je možné vykonať**, nakoľko salaš ohlásil v zmysle § 37 ods. 1 písm. a) prerušenie činnosti. Overenie a schválenie podmienok v zmysle rozhodnutia o podmienečnom schválení nie je možné vykonať. Takýto prevádzkovateľ potravinárskeho podniku má platné rozhodnutie na výkon činnosti v prevádzkarni do doby platnosti právoplatného rozhodnutia o podmienečnom schválení (stanovená doba v rozhodnutí na tri mesiace od právoplatnosti rozhodnutia). **V novej salašníckej sezóne je prevádzkovateľ potravinárskeho podniku povinný požiadať (pokiaľ má zámer vykonávať činnosť) v zmysle §39 zákona č. 39/2007 Z.z. o veterinárnej starostlivosti o schválenie.**

Nové salaše:

• Všetky nové salaše, ktoré majú záujem vykonávať činnosť – výrobu ovčieho hrudkového syra na ďalšie spracovanie musia požiadať príslušnú regionálnu veterinárnu a potravinovú správu o schválenie činnosti.

Zhrnutie:

• Všetky salaše v novej salašníckej sezóne musia ohlásiť v zmysle § 37 ods. 1 a písm. a) zákona č. 39/2007 Z.z. <u>začiatok činnosti v novej sezóne</u> (v znení § 41 ods. 19 zákona č. 39/2007 Z.z. o veterinárnej starostlivosti)**.**

alebo

• Nové salaše a salaše, ktoré nemajú vydané schválenie musia požiadať príslušnú regionálnu veterinárnu a potravinovú správu o schválenie v zmysle § 39 zákona č. 39/2007 Z.z. o veterinárnej starostlivosti.

Podrobnosti budú vysvetlené na školení organizovanom Zväzom chovateľov oviec a kôz na Slovensku, ktoré sa vykonáva každý rok pred salašníckou sezónou.

Revúcke bryndzové halušky

Chov oviec patril od najstarších čias medzi základné formy poľnohospodárskej produkcie na Liptove. Jeho význam na Liptove značne stúpal po kolonizácii na valašskom práve v 16. a 17. storočí, kedy sem z východnejších oblastí Karpát prenikali prvky hôľneho salašníctva.

Štefan Kytoš

Ovčiarstvo predstavuje zložitý komplex javov ľudovej kultúry. Sú to predovšetkým javy hmotnej povahy, ktoré sa zaraďujú do materiálnej kultúry. S chovom oviec súvisia aj mnohé prejavy z oblasti duchovnej kultúry a folklóru, ako napríklad pracovné zvyky a obyčaje, predstavy pastierov o prírode, liečebné praktiky a pranostiky. Nezanedbateľné je aj výtvarné a estetické cítenie prejavujúce sa v charakteristickom výtvarnom prejave, v hudobnom, tanečnom a slovesnom folklóre.

Ovčí syr a bryndza mali a majú veľký význam v ľudovej strave. Na základe zachovania si týchto tradícii vznikli majstrovstvá vo varení a jedení Revúckych bryndzových halušiek. V roku 1989 sa uskutočnil prvý ročník súťaže. Postupne občianske združenie Revúcky haluškári a Obec Liptovské Revúce pripravovali túto súťaž, aby sa stala známou nielen na Slovensku, ale aj v zahraničí.

Hlavná súťaž vo varení a jedení halušiek spočíva v tom, že štvorčlenné družstvo si z pripravenej suroviny musí navariť a zjesť 3kg halušiek. Ženské družstvo 1,8kg. Najrýchlejšie uvarené a zjedené halušky boli za 12 minút 41 sekúnd.

Kuchyňa v prírode

Príprava...

Propozície súťaže varenia a jedenia halušiek

Družstvá pred zahájením súťaže si vylosujú čísla, ktoré budú utajené až do konečného vyhodnotenia súťaže. Nahlásia názov družstva a kontaktnú osobu.

Vyberú si miesto, kde sa varia a jedia halušky. V tomto sektore budú mať družstvá pripravené zemiaky, múku, škrabky, rajbadlá a ostatné potrebné veci, ktoré potrebujú k príprave halušiek.

Súťažiaci nemôžu používať iné veci potrebné k ochuteniu halušiek okrem slaniny a bryndze. Všetky veci potrebné k príprave halušiek budú pripravené v sektore pre varenie a jedenie halušiek.

Hlavný rozhodca odštartuje celú súťažiacu skupinu osem družstiev naraz.

Súťažiaci si musia rozdeliť úlohy podľa vlastného zadelenia úloh. Takže napríklad, jeden člen čistí zemiaky, druhý rajbe zemiaky, tretí založí oheň, štvrtý krája slaninu a pomáha pri práci v družstve. V prípade, že člen ktorý rajbe zemiaky sa poraní, automaticky ho vymení ďalší člen družstva. V prípade, že do halušiek sa dostane krv rozhodca zváži, či družstvo môže pokračovať v súťaži. Súťažiaci sa môžu striedať pri rajbaní a hádzaní halušiek.

Hotové halušky sa odvážia na 3kg. Plus 0,2 kg. Pre porotu na degustáciu. Družstvo si samo zváži, kedy môžu začať jesť halušky napr. aby neboli horúce. Halušky pre porotu na degustáciu sa dajú do misky označenej od spodku číslom družstva, ktoré si vylosovali na začiatku súťaže. Túto misku si sami označia.

Hlavný rozhodca: odštartuje súťaž, dozerá na celý chod súťaže a kontroluje rozhodcov, či postupujú podľa pokynov, ktoré dostali na začiatku súťaže. Hlavný rozhodca má právo pozastaviť alebo diskvalifikovať družstvo, ktoré sa neriadilo podľa propozícií súťaže.

Rozhodca: dohliada, aby súťažiaci nepoužívali iné náradie a potraviny, ktoré boli vopred dohodnuté/ rajbalo, škrabku, lopár, zemiaky atd./ Dohliada na rajbanie zemiakov, aby súťažiaci neodhadzovali končeky zemiakov. Aby sa nestalo, že družstvo nebude mať potrebnú váhu halušiek. Dohliada na hygienu. Rozhodca môže dať trestné body za nedodržanie hygieny v sektore kde sa varia halušky. Stopuje čas súťaže od samého začiatku až do konca zjedenia poslednej halušky z misky. Koniec súťaže je vtedy keď všetci členovia družstva položia lyžice do prázdnej misky. Rozhodca dohliadne na vzorku halušiek a spoločne s členom družstva ju porote na degustáciu.

Degustácia halušiek: porota bude vybratá z prítomných hostí. Porota hodnotí celkový vzhľad halušiek, chuť, či bolo dodržané potrebné množstvo surovín, či sú halušky dostatočne uvarené. Zadelia body pre jednotlivé družstvá. Hlavný rozhodca spoločne s rozhodcami spočítajú body a čas varenia a jedenia

Hlavný rozhodca vyhlási výsledky súťaže podľa poradia. Prečíta číslo, pod ktorým štartovalo družstvo. Družstvo, ktoré malo pridelené číslo sa preukáže rozhodcovi, ktorý skontroluje platnosť lístka. Po vyhlásení výsledkov, družstvá ktoré sa umiestnili na 1, 2, 3 mieste budú odmenené hodnotnými cenami.

Už len uvariť

Čo sme si navarili, to aj zjeme

Okrem hlavnej súťaže sme tradične pripravili ukážku výroby ovčieho syra a žinčice v originálnej kolibe, kde si záujemcovia mohli priamo ochutnať čerstvý syr a žinčicu. Ďalej sa uskutočnili rôzne súťaže a to súťaž detí v jedení halušiek, kde deti dostali detskú porciu a kto najrýchlejšie zjedol ten vyhral. Bola to zaujímavá súťaž nie pre samotné deti ale hlavne pre ich rodičov, ktorí nesmierne fandili svojim ratolestiam. Pre silných chlapov sme mali pripravenú súťaž v pílení dreva bruchačkou, pre tých čo nevedia čo je to bruchačka, je to ručná píla pre dvoch chlapov ktorí musia odpíliť pripravený kmeň stromu na čas. Posledné ročníky sa to ženskému pohlaviu tak zapáčilo, že aj oni sa zúčastňujú tejto súťaže.

Prebehli tiež rôzne ukážky domácich remeselníkov a majstrov. Počas celého dňa sa predvádzal pestrý kultúrny program. Na budúci rok máme jubilejný desiaty ročník súťaže, preto pri tejto príležitosti Vás pozývam na súťaž vo varení a jedený bryndzových halušiek. Príďte si vyskúšať čo najrýchlejšie uvariť a zjesť 3kg bryndzových halušiek.

Výsledky súťaží bryndzových halušiek IX. ročník- 2007

Hlavná súťaž varenie a jedenie – muži
Prihlásených 15 družstiev.

1. ELISCHER TEAM
čas: 12,41 min.
Miroslav Daniš, Jozef Škoda, Daniel Hollý, Milan Ješík

2. ŽRÚTI Liptovská Revúca
Stredná čas: 13,41 min.
Roman Hlbočan, Rastislav Kubek, Martin Šimrák, Aleš Mastiš

3. CHODOS Liptovská Štiavnica
čas: 14,00 min.
Ján Sokol, Vladimír Kováčik, Miroslav Jaššík, Mário Dropa

Družstvo žien:
Prihlásených 1. družstvo

1. TEMPO čas: 17,39
Anna Nagyová, Petronela Čapská, Katarina Vieriková, Zuzana Mraziková

Detská súťaž v jedení halušiek:
Kategória od 9 – 12 rokov.
Prihlásených 15 detí
1. Marek Saloň
2. Samuel Kura
3. Samuel Pšeno

Kategória do 8 rokov.
Prihlásených 11 detí
1. Alan Kubík
2. Lukáš Šafranko
3. Patrícia Praženicová

Súťaž o najlepší meteník:
1. Mária Súnoková
2. Magdaléna Mastišová

Pílenie dreva bruchačkou:
Súťažilo 22 párov:
1. Vasil Klubica , Vojtech Molnár
2. Krenek Ladislav, Keliar Ján
3. Kobra , Gavenda

Celá akcia sa tešila obrovskému záujmu divákov. Môžeme povedať, že už z celého Slovenska. Tým sme prekročili regionálnu úroveň. Organizáciu Revúckych halušiek podporil aj Zväz chovateľov oviec a kôz na Slovensku, za čo mu ďakujeme a vyslovujeme nádej pre spoluprácu aj v budúcich ročníkoch.

Autor fotografií: Štefan Kytoš, Ing. Slavomír Reľovský

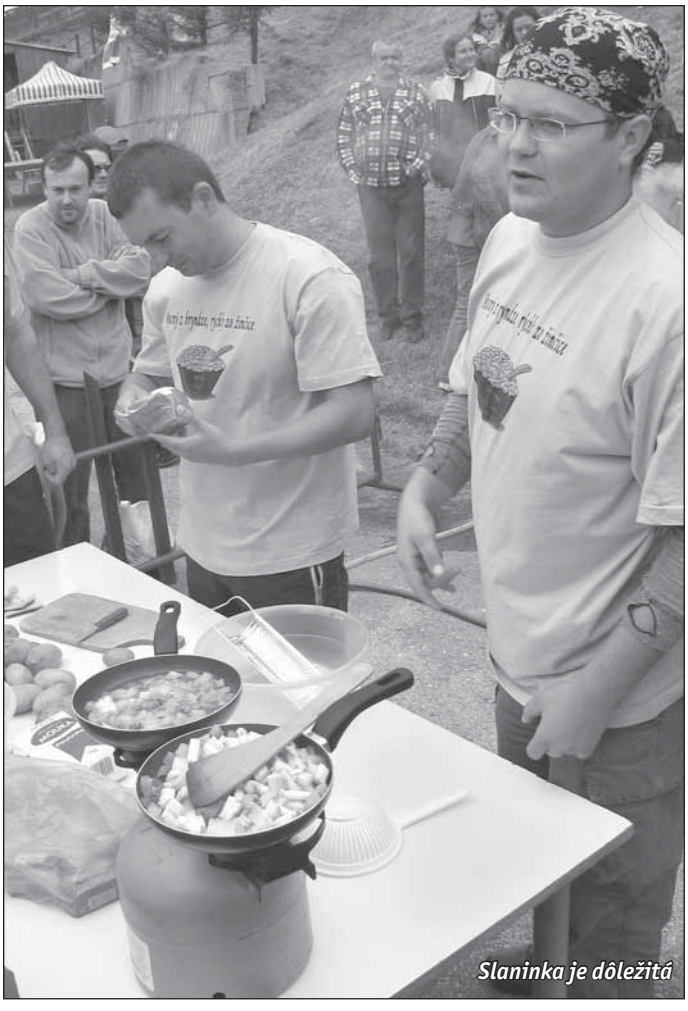

Slaninka je dôležitá

Začiatky bývajú ťažké

Jedným z chovateľských úkonov, ktoré patria neoddeliteľne k chovu oviec je ich dojenie. Túto ťažkú prácu na Slovensku vykonávali po desaťročia tí najsilnejší hôrni chlapi valasi. V poslednej dobe vznikol veľký problém s personálnym obsadením jednotlivých pracovných pozícií v poľnohospodárstve. Je veľký problém nájsť zodpovedných ošetrovateľov k ovciam. V našej firme sa z ekonomických dôvodov nechceme vzdať dojenia oviec. Prináša to pozitívny efekt v rentabilite chovu.

Na pasienku

Ján Tomeček
konateľ Tomak s.r.o.

Všetky sféry poľnohospodárskej výroby prešli výraznou modernizáciou. Ale v chove oviec sa veľmi málo pohlo napred. My sme sa rozhodli pre rázny krok dopredu.

Naskytla sa nám príležitosť zakúpiť prostredníctvom financií z eurofondov nové mobilné dojacie zariadenie od firmy FARMTEC, ktoré sme začali skúšobne používať v októbri. Dojiť v tejto dojárni chceme začať na jar a to dve stáda spolu 800 oviec.

Našim cieľom nebolo ovečky po sezóne ešte dojiť, ale oboznámiť ich a samozrejme aj seba s novou technológiou a prostredím. Báli sme sa najmä skúseností tých, ktorý už strojové dojenie zaviedli. Preto sme sa rozhodli pre prípravu zvierat na dojenie.

Týmto článkom Vám chcem priblížiť naše prvé kroky pri návyku oviec na novú dojáreň. Rozhodovali sme sa medzi dvoma typmi. Mobilná je skonštruovaná ako dojáreň 2x12 so zadným prítlakom na dvojnápravovom podvozku. Je určená pre dojenie na pastvinách, kde je k dispozícii zdroj pitnej vody a elektrická energia.

Kapotáž dojárne je z oceľových plechov s povrchovou úpravou proti poveternostným vplyvom. Všetky prístupové otvory sú uzamykateľné.

Dojáreň je rozdelená na tri oddelené časti:
dojáreň
strojovňa
mliečnica

Príslušenstvom dojárne je chladiace zariadenie maximálne na 500 litrov, dávkovanie jadra so zásobníkom, ohrev vody a vodáreň. Dojáreň obsluhují dvaja ľudia. Hodinová priechodnosť je 230 oviec. Okrem toho firma Farmtec predáva aj stacionárne dojárne pre ovce.

Tieto sú určené pre ovce a kozy pri skupinovom dojení. Konštrukcia stánia dojárne je stavebnicová s predným prítlakom.Základná jednotka je určená pre dojenie šiestich zvierat. Z tejto jednotky je možné zostaviť rôzne veľkosti dojárne od 1x6 a 2x36. Technológiu je možné doplniť o meranie nádoja. Zariadenie sa skladá z:

- státia dojárne,
- vývevy,
- rozvodov podtlaku mlieka a dezinfekcie,
- dojacích strojov,
- dopravy mlieka,
- dezinfekčnej vane alebo automatu.

Na dojárni je možné dávkovať jadro zo zásobnika. Zariadenie sa používa pre veľké koncentrácie oviec alebo kôz. Pre toto zariadenie musí byť vybudovaná vhodná stavba s čakárňou. Firma sa rozhodla zakúpiť mobilnú dojáreň. Áno je to pravda začiatky bývajú ťažké. Začali sme jedným stádom. Ráno sme ovce vypúšťali na pašu cez stojiska novej dojárne. Ovce si skoro zvykli a druhy deň už prechod na

Na začiatku to chcelo viac presviedčania

Stacionárna dojáreň

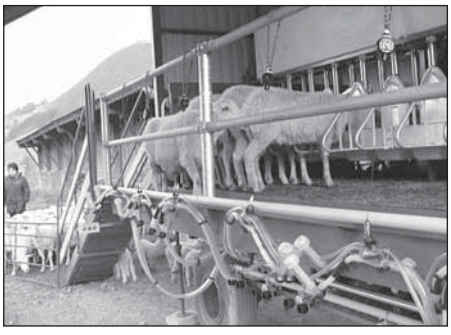

Naháňanie

Dojenie

Prvá, ťažšia skupina

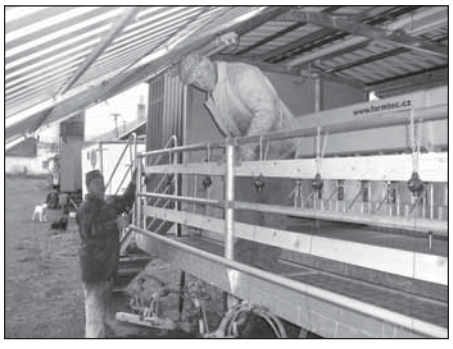

Príprava

Druhá išla už ľahšie

pašu cez dojáreň nerobil problém. Na tretí deň sme začali ovce fixovať a spúšťali sme poloautomatické kŕmenie určené na prilákanie oviec do fixátora. Tento krok bol na tom všetkom naj problematickejší, ale s pokojom a odborným prístupom našich ošetrovateľov to začínalo dávať prvé ovocie. Štvrtým dňom niektoré ovce vpustené do dojárne sa zafixovali samé. Piaty deň už asi 50% oviec vedelo čo od nich vyžadujeme. Tento proces sme vykonávali 10 dni a naša radosť z úspechu rástla, teda čo deň to menej práce s fixovaním. Jedno stádo sme mali asi na 90 percent zvládnuté. Našim prekvapením bolo, že pri druhom stáde to šlo omnoho lepšie. Konštatovali sme, že už tam bol pach predchádzajúcich oviec a to bol dôvod lepšieho prechodu a fixácie v dojárni. Sú to stále len slová laikov, bez skúsenosti s dojením v dojárni lebo až prvé jarné dojenie ukáže, či naša snaha vypestovať v ovciach určitý návyk malo význam. Samozrejme naše ďalšie skúsenosti spracujeme vo forme príspevku v tomto časopise. Pre u+ahčenie Vám dávame k dispozícii kontaktné informácie na firmu, ktorá dodala dojáreň:

Farmtec Slovakia s.r.o.
Hlohovská 2
949 01 Nitra
Tel.: 037/654 64 56
Fax.: 037/654 64 56
Mobil: 0905/597 807
E-mail: farmtec@vuzv.sk
www.farmtec.cz

Veríme, že týmto článkom pomôžeme ďalším chovateľom riešiť prvé problémy s prechodom z ručného dojenia v strungách na dojenie v dojárňach.S ďalšími našimi skúsenostiam Vás budeme oboznamovať na jar po prvých jarných pôdojoch.

Autor fotografií: Ján Reľovský, Farmtec s.r.o.

Majstrovstvá ČR v strihaní oviec 2007

Na pozvanie českého Svazu chovatelů ovcí a koz sme navštívili 10. otvorené majstrovstvá Českej republiky v strihaní oviec 2007. Organizačne túto akciu zastrešoval SCHOK v ČR a OVEKO a.s. v spolupráci s obcou Malhostovice. Súťaž sa konala v prírodnom areáli Zlobice dňa 3. novembra 2007 so začiatkom o 9:00.

Ing. Július Šutý
Ing. Slavomír Reľovský
samostatný šľachtiteľ, ZCHOK na Slovensku-družstvo

Súťaže v strihaní oviec majú u našich západných susedov už dlhoročnú tradíciu. Tento ročník mal mimoriadne vysokú úroveň. Bola to zároveň aj kvalifikácia na majstrovstvá sveta, ktoré sa uskutočnia v roku 2008 v Nórsku. Súťaž sa konala v nádhernom prostredí prírodného areálu Zlobice. Súťažilo sa v kategóriách: muži do 55 rokov, ženy do 55 rokov, seniori. Program majstrovstiev bol nasledovný:

9.00 – Slávnostné otvorenie
9.30 – Základné kola majstrovstiev
13.00 – 1. semifinále muži
14.00 – 2 .semifinále muži
15.30 – Finále seniori
16.15 – Finále ženy
17.00 – Finále muži
19.00 – Slávnostné vyhlásenie výsledkov MAJSTROVSTIEV ČR

Súťaže sa zúčastnili súťažiaci:

Súťažiaci do 55 rokov: Bishof Vlastimil, Kopecký Jiří, Neugebauer Lukáš, Ondruch Tomáš, Slunéčko Milan, Švarc Karel, Zeman Antonín, Blumenhuber Rainer (Nemecko).

Súťažiace ženy: Hýblová Michaela, Uxová Eva

Seniori: Balko Stanislav, Handl Jaroslav, Ondruch Josef, Sedláček Petr

Hlavný rozhodca: Ing. Vladimír Bařina, PhD

Rozhodcovia na stanovištiach: Thiery Delhomme (Francúzsko), Balko Stanislav, Handl Jaroslav, Ondruch Josef.

Pri každom strihačovi posudzoval jeden rozhodca, pričom sa v na vyzvanie časomeračov v minútových intervaloch striedali. O práci každého strihača bol vedený individuálny písomný protokol. Pravidlá súťaže: Každý strihač musí ostrihať 7 ks oviec v maximálnom limite 35 minút (u žien a seniorov 3 ks oviec). Kritéria hodnotenia: maximálny počet 100 bodov

1. Čas strihania (maximálne 40 bodov) – plný počet bodov získa strihač s najkratším dosiahnutým časom, u ostatných sa znižuje 0,025 za každú sekundu naviac.

2. Kvalita striže (maximálne 30 bodov) - zrážka 0,1 bodu za každý opakovaný strih na jednom mieste, dostrihávanie (okrem hlavy a končatín), prestrihovanie vlny, porušenie celistvosti rúna, nesprávna manipulácia so zvieraťom

- zrážka 1 bodu za hrubé zaobchádzanie so zvieraťom, útek ovce zo stanovišťa alebo rušenie práce ostatných strihačov

3. Zovňajšok ovce po ostrihaní (maximálne 30 bodov)

- zrážky 0,1-1 bod za drobné poranenia, nedostrihané a neostrihané ostrovčeky vlny a nerovnomerná dĺžka strihu

4. Dôvody pre diskvalifikáciu súťažiaceho

- vážne poranenie zvieraťa
- porušenie bezpečnostných zásad

Originálna cena

Prof. Horák - robí dobré meno aj ZCHOK(čiapka)

- opakované hrubé zaobchádzanie so zvieraťom
- nedodržanie maximálneho časového limitu

Strihačskú súťaž fantasticky moderoval miestopredseda SCHOK v ČR Pavel Mach, odborný komentár k priebehu súťaže vykonával pán profesor Horák, ktorý divákom poskytol veľa zaujímavých informácií o minulosti i súčasnosti strihačských súťaží, spôsoboch strihania a veľa odborných informácii. Celá súťaž sa konala na profesionálnom strihačskom pódiu, aké sa používa pri súťažiach vo svete. Súťaže sa zúčastnil aj hosť z Nemecka- Rainer Blumelhuber- ktorý súťaži ako profesionál na svetovom fóre. Predviedol sa v strihačskom oblečení, v ktorom sa na zápoleniach strihačov strihá. Tiež sme si všimli aj charakteristickú obuv. Súťažiaci strihali ovce plemena merinolandschaft, ktoré boli pred súťažou predstrihané- v okolí citlivých partií- hlava, mliečna žľaza.

Výsledky finále - muži.
Strihalo sa 8 oviec
1. Rainer Blumelhuber SRN,
čas na 1 ovcu 2:11 min, body 95
2. Lukáš Neugebauer ČR,
čas na 1 ovcu 2:33 min, body 89,6
3. Antonín Zeman ČR,
čas na 1 ovcu 2:26 min, body 72,3
4. Jiří Kopecký ČR,
čas na 1 ovcu 2:46 min, body 71,3

Výsledky finále - ženy.
Strihali sa 3 ovce
1. Michaela Hýklová ČR,
čas na 1 ovcu 4:13 min, body 95,4
2. Eva Uxoválová ČR,
čas na 1 ovcu 6:40 min, body 53,5

Výsledky finále - seniori.
Strihali sa 3 ovce
1. Jaroslav Handl ČR,
čas na 1 ovcu 2:49 min, body 97,5
2. Stanislav Balko ČR,
čas na 1 ovcu 4:45 min, body 83,9
3. Petr Sedláček ČR,
čas na 1 ovcu 4:35 min, body 80,3
1. Josef Ondruch ČR,
čas na 1 ovcu 4:26 min, body 79,8

Na záver chceme poďakovať kolegom z ČR za pozvanie a zaželať im ešte veľa takto profesionálne organizačne zvládnutých akcií, ktoré sú veľmi potrebné pre chovateľov.

Autor fotografií:
Ing.Slavomír Reľovský

Špeciálna obuv

Profesionál z Nemecka

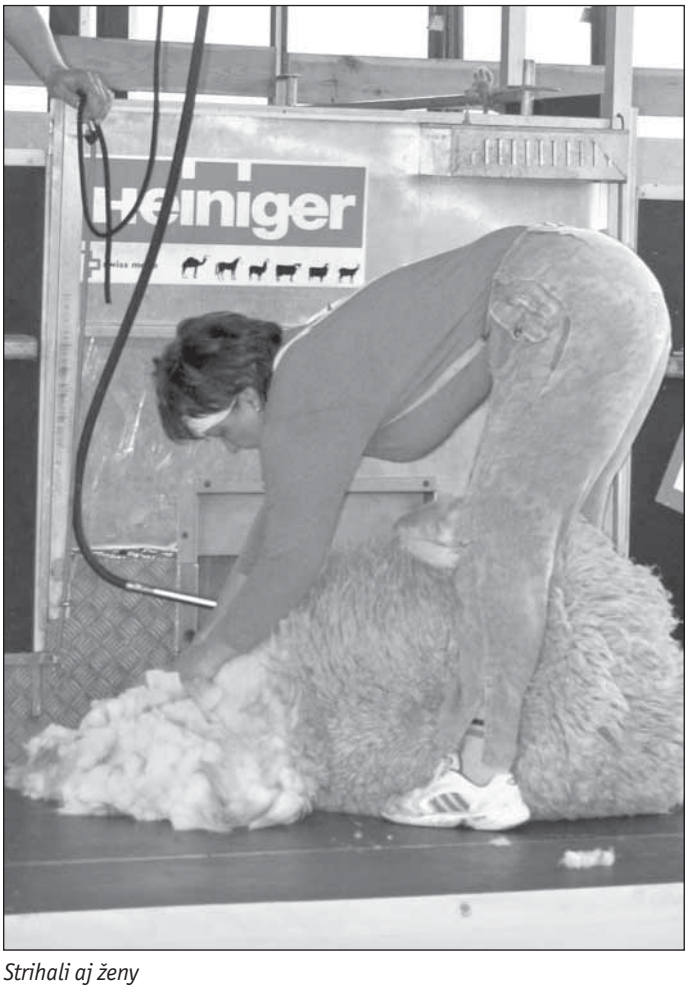

Strihali aj ženy

Šľachtiteľsko – experimentálny chov oviec u pána Tibora Belányho, Balvany

Vážení čitatelia. V tomto príspevku vám chcem predstaviť šľachtiteľsko – experimentálny chov oviec, zameraný na mimosezónnu produkciu jatočných jahniat.

Chov pána Belányho sa nachádza v osade Balvany, v katastri obce Kameničná neďaleko Komárna. Pán Belány začal súkromne hospodáriť v roku 1995. Vtedy si zobral do prenájmu stádo oviec a hospodárske budovy od bývalého Štátneho majetku Balvany. Toto stádo, ako aj budovy postupne odkúpil. V súčasnosti hospodári na 90 hektároch poľnohospodárskej pôdy. Časť pôdy na ktorej hospodári je jeho vlastníctvom a časť si prenajíma. Pôvodné stádo, s ktorým začal hospodáriť bolo merinské a nedosahovalo požadované úžitkové vlastnosti, najmä čo sa týka plodnosti, osvalenia a intenzity rastu jahniat, čo malo negatívny vplyv na speňažovanie jatočných jahniat a tým aj ekonomickú efektívnosť chovu. Preto sa chovateľ rozhodol ísť cestou zošľachťovania pôvodného stáda výkonnejšími mäsovými plemenami oviec. V roku 2000 preto požiadal Šľachtiteľskú radu pri ZCHOK o udelenie štatútu Šľachtiteľsko – experimentálneho chovu. Po prehliadke stáda a následnom vypracovaní šľachtiteľského programu v tomto chove mu bol v jeseň roku 2000 tento štatút priznaný. Zámerom chovateľa bolo vytvoriť 300 – 350 kusové stádo bahníc s vysokou plodnosťou, nadpriemernou intenzitou rastu jahniat s dobrými jatočnými vlastnosťami a s možnosťou odchovu jahniat na pasienku pod matkami, do vyššej hmotnosti (nad 25 kg). Za týmto účelom a po vzájomnej dohode mu bol vypracovaný šľachtiteľský program. Zmyslom tohto programu je vytvorenie populácie s nasledovnými podielmi krvi týchto plemien: merino 50%, ille de France 37,5% a lacaune 12,5%. Plemeno lacaune bolo v tomto prípade použité za účelom zvýšenia plodnosti a mliekovosti matiek pri pastevnom odchove jahniat. Vzniknutá populácia už bude pripúšťaná baranmi s rovnakým podielom krvi týchto plemien.

V súčasnom období, po bonitácii sa v ŠECH nachádza 11 plemenných baranov, 249 bahníc a 65 jariek. Pán Belány vlastní okrem šľachtiteľsko – experimentálneho chovu aj úžitkové stádo bahníc v počte 136 ks. Úžitkové stádo chovateľ pripúšťa mimosezónne v mesiacoch apríl až máj, za účelom produkcie jatočných jahniat na vianočný trh. ŠECH sa pripúšťa z ruky, ale začína sa pripúšťať až začiatkom októbra. Z tohto pripúšťania sú jahňatá odchovávané na pastve pod matkami do vyššej hmotnosti, nechávajú sa z nich plemenné baránky a jahničky na obnovu stáda a ostatné pán Belány odpredá na jatočné účely. Priemerná hmotnosť predaných jahniat za minulý rok, aj s vianočnými jahňatami bola nad 20 kg. Ceny za vianočné jahňatá boli od 100 do 120 Sk a za ťažké jahňatá 70 Sk.

Na záver môjho príspevku chcem pánovi Belánymu popriať veľa zdravia a chovateľských úspechov. Genotypové ako aj vekové zloženie stáda po bonitácii v roku 2007 je uvedené v nasledujúcich tabuľkách. Tiež uvádzam aj výsledky z kontroly úžitkovosti za posledné tri roky.

Tabuľka č. 1, výsledky bonitácie za rok 2007

Kategória zvierat	Predč. vyrad.	Počet pri bonit.	Zaradené podľa tried ER EA EB I II	Zarad. celkom	Vyrad.
Barany	0	12	10 1 0 0 0	11	1
Bahnice	0	355	77 114 56 2 0	249	106
Jarky	11	65	39 21 5 0 0	65	0

Počet zatetovaných baránkov: 11, jahničiek: 79.

Tabuľka č. 2, veková štruktúra stáda

Rok	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Bahnice a jarky	10	14	3	37	26	36	61	62	65
Barany				2	2	3	2	1	1

Tabuľka č. 3, zloženie stáda podľa genotypov

	IF 75%, M 25%	M 50%, IF37,5%, LC 12,5%	M 75%, LC 25%	IF 50%, M 50%
Bahnice a jarky		193	119	2
Barany	6	5		

Tabuľka č. 4, výsledky kontroly úžitkovosti za posledné 3 roky

Rok	% oplodnenia	% plodnosti	% plod. na obah. bahnicu	Ř korig. den. prír. (g)	
				Jahničky	Baránky
2004	96,4	131,0	136,1	227	232
2005	81,2	106,7	131,4	164	0*
2006	63,9 **	98,6	154,3	205	205

* v roku 2005 neboli ponechané na ďalší chov plemenné baránky

** v roku 2006 bola časť stáda pripúšťaná mimosezónne a tieto obahnenia nie sú zohľadnené vo výsledkoch kontroly úžitkovosti

Výzva

Zväz chovateľov oviec a kôz na Slovensku- družstvo vyzýva chovateľov so znalosťou anglického alebo nemeckého jazyka, ktorí majú záujem bližšie spolupracovať aby sa kontaktovali na pracovníkov ZCHOK alebo mailovú adresu zchok@orangemail.sk

Krívačka oviec z pohľadu zahraničných odborníkov

MVDr. Helena Chladná
ŠPÚ SR

Aj keď mojou pracovnou náplňou nie je starostlivosť o zdravotný stav oviec, chcela by som sa s čitateľmi podeliť s informáciami, ktoré som už dávnejšie našla na internete. Chovatelia možno nemajú toľko času, aby si tieto informácie vyhľadali a pretože viem, že časopis si radi prečítajú, rozhodla som sa podeliť s názormi zahraničných odborníkov na tento závažný problém. Môžu porovnať, či postupujú podobne pri eliminacii tohto ochorenia, alebo sa aspoň dozvedia, že rovnaké starosti majú chovatelia všade vo svete .

Úvod:

Prvé zmienky o krívačke boli zaznamenané už v roku 1869. Pritom je to ochorenie, ktoré má za následok závažné ekonomické straty v dôsledku zníženej produkcie. Je zapríčinená interakciou dvoch druhov Gram- baktérií: Bacteroides nodosus a Fusobacterium necrophorum. Fusobacterium necrophorum je normálnym obyvateľom zažívacieho traktu prežúvavcov a vo vlhkom počasí môže reagovať s Corynebacterium pyogenes, pričom vznikne tzv. „zápar“ ,ktorý sa stáva vstupnou bránou pre Bacteroides nodosus, ktorá v spojení s Fusobacterium spôsobuje krívačku. V počiatočných štádiách napadnuté zvieratá nemusia krívať. Oblasť medzi prstami sa najprv stáva vlhkou a červenou. Potom infekcia napadne pätku paznechtu a zapríčiní separáciu rohovinového tkaniva. Infekcia má za následok charakteristický zápach. Je potrebné vylúčiť abscesy, zápar, zápaly, traumatické poranenia, cudzie telesá. Prenáša sa hlavne vo vlhkom prostredí.

Prevencia:

Nekupovať zvieratá z napadnutých stád

Zvieratá prevážať v dezinfikovaných dopravných prostriedkoch

Vyhnúť sa miešaniu chorých a zdravých zvierat

Nikdy nedávať zdravé zvieratá na tie miesta, kde boli v posledných dvoch týždňoch postihnuté zvieratá/ ohrady, brody, cesty/

Skontrolovať a ošetriť zvieratá, ktoré prišli do stáda

Ošetrenie:

1. Strihanie paznechtov, pričom je potrebné dezinfikovať používané nástroje, aby sa zabránilo šíreniu infekcií
2. Kúpele paznechtov- autori odporúčajú 1-2 krát týždenne po dobu niekoľkých týždňov. Môžu sa uskutočniť po ostrihaní, ale aj preventívne. K dispozícii sú dva druhy roztokov: a. Síran zinočnatý – 10 % roztok. Kvôli lepšej penetrácii je vhodné pridať detergent. Síran zinočnatý je odporúčaný z hľadiska menšej toxicity. b. Síran meďnatý/modrá skalica/- 10 % roztok, vhodné je pridať ocot na uľahčenie rozpustnosti. Dĺžka kontaktu s obidvomi roztokmi by mala byť až 30 minút, aby sa zvýšila účinnosť ošetrenia, pričom sú odporúčané betónové bazény, pre umiestnenie čo najväčšieho počtu zvierat naraz.
3. Suché chemikálie- suchý síran zinočnatý na miestach, kadiaľ zvieratá musia prejsť. Tam, kde zvieratá pijú, je vhodné dať vápno, prípadne iný vysúšací prostriedok, aby sa redukovala vlhkosť.
4. Orálna terapia- síran zinočnatý v množstve 0,5 g na deň, obzvlášť, keď chýba zinok v krmnej dávke.
5. Antibiotiká injekčne- penicillin, streptomycin hlavne dlhopôsobiace
6. Liečivá používané priamo na paznechty bezprostredne po ostrihaní: a. 10 % roztok síranu zinočnatého, b. 10 % roztok síranu meďnatého, c. síran meďnatý v sosnovom dehte- 2 diely síranu v 1 dieli dehtu, d. roztok oxytetracyklinu alebo penicillinu v alkohole.
7. Vakcinácia- pričom efektívnosť je udávaná podľa rôznych zistení od 60-100 % . Vakcinácia by sa mala uskutočniť pred začiatkom vlhkého obdobia, následne každý rok revakcinácia.

V článku sú uvedené aj štúdie, ktoré porovnávajú rôzne typy ošetrení a ich úspešnosť. Najlepšie výsledky dosahuje ošetrenie, ktoré je kombináciou všetkých postupov. Odporúčané je aj vyradenie tých zvierat z chovu, ktoré sú postihnuté chronicky a u ktorých nezaberá ani celý komplex jednotlivých postupov ošetrenia. Okamžite treba oddeliť zvieratá s prvými príznakmi ochorenia od zdravých zvierat. Vo všetkých bodoch je odporúčaná konzultácia a spolupráca s veterinárnym lekárom. Takisto je spomenutá aj finančná záťaž chovateľa. Preto prosím chovateľov, aby tento môj príspevok nebrali ako návod, ale ako zaujímavosť, ktorú som náhodne objavila a chcela som sa podeliť o ňu na stránkach časopisu. Súčasne by mohol poslúžiť ako také upozornenie na taku dôležitú povinnosť, akou je pravidelné kontrolovanie a ošetrovanie paznechtov.

Zdroj: www.ext.vt.edu/pubs/sheep/

W.Dee Whittier-Associate Prof,College of Veter. Science and Steven H.Umberger,Extension Animal Scientist,Sheep,Virginia Tech.

VÝSKUMNÝ ÚSTAV MLIEKARENSKÝ, A.S.
DLHÁ 95, P. O. BOX C 54, 010 01 ŽILINA

SYRÁRSKE PLACHETKY

Vážení výrobcovia syrov,
ponúkame vám polyesterové syrárske plachetky vhodné na výrobu všetkých druhov syrov. Vlastnosti použitého materiálu zabezpečujú plachtám dlhú životnosť, materiál má zdravotný certifikát pre použitie v potravinárskom priemysle.
V porovnaní s tradičnými plachetkami (bavlnené, ľanové) sa polyesterové syrárske plachetky vyznačujú lepšími vlastnosťami a to najmä:

- sú odolné voči mechanickému poškodeniu (v prípade mechanického poškodenia možno plachetku zošiť)
- sú odolné voči pôsobeniu srvátky, čistiacim a dezinfekčným prostriedkom bežne používaným v potravinárskom priemysle
- možno ich prať (materiál vydrží teplotu až do 200 °C), pláchať, žmýkanie nie je nevyhnutné, keďže plachetka nenasáva vodu
- materiál zabezpečuje rýchly odtok srvátky a minimálne straty, syry sa nevtláčajú do plachetiek a ľahko sa od nich oddelia
- plachetky zostávajú biele aj po dlhodobom používaní, pri použití sú pohodlné (veľmi ľahké – nevstrebávajú vodu)
- plachetky sa vyrábajú v ľubovoľných rozmeroch podľa požiadaviek odberateľa

Cena (bez DPH):
na výrobu klasickej hrudky (0.9 m x 0,9 m) 202,50.- Sk/ks
iné väčšie rozmery podľa požiadavky zákazníka 250,0.- Sk/ m^2

Kontakty a prijímanie objednávok:
Ing. Pavol Brezáni: tel.: 041/7072120, fax:041/5252002, e-mail: obchod@vumza.sk
vrátnica: tel.: 041/7072101, **sekretariát:** tel.: 041/7072113, e-mail: vumza@vumza.sk

VII. ročník bačovských dní v Malatinej

Mgr. Oľga Žabenská

Podujatie, ktoré si našlo svoje zázemie, záujem účinkujúcich, súťažiacich i veľký počet stálych divákov sa po úspešnom priebehu a výsledku VI. Ročníka, dočkalo ďalšieho ročníka - VII. Bačovské dni v Malatinej. Bolo usporiadané v dňoch 15. a 16. júla 2007 v Základnej škole a v prírodnom amfiteátri na Skalke v Malatinej. Usporiadateľmi tohto podujatia boli : Obec Malatiná, Oravské osvetové stredisko v Dolnom Kubíne, Žilinský samosprávny kraj, Občianske združenie priateľov ľudovej kultúry Oravy, Poľnohospodárske družstvá a Agrodružstvá z Dlhej, Malatinej, Párnice, Veličnej, Žaškova, Suchej Hory, Pucova a ďalšie, najmä družstvá z Liptova, ktoré sa vo väčšej miere tohto roku zapojili do súťaže o najchutnejší výrobky z ovčieho mlieka. Sponzorsky sa na bačovských dňoch podieľal aj Zväz chovateľov oviec a kôz na Slovensku- družstvo. VII. ročník Bačovských dní sa uskutočnil za účasti cca 5.000 divákov

z celej Oravy, z ďalších regiónov Slovenska i zo zahraničia, do účinkovania bolo zapojených cez 300 účinkujúcich členov folklórnych skupín, súborov, ľudových hudieb i vystavujúcich a predávajúcich remeselníkov.Cieľom podujatia bolo v bohatej škále pestrých ponúk divákom predstaviť rôzne podoby valašskej kultúry v kraji na pomedzí Oravy a Liptova, zaujímavom pre turistov a priateľov ľudovej

kultúry. Bačovské dni okrem prezentácie valašskej kultúry prezentovali a propagovali výrobky a služby poľnohospodárov, ľudových remeselníkov a celý mikroregión. V pestrej palete programov nechýbal opäť turistický výlet – tohto roku na Liptovský hrad, ktorého sa zúčastnilo cez 100 záujemcov turistov i celých rodín. Svoje miesto mali výstavy, ktoré sa stretli s veľkým záujmom účastníkov , ich počet sa z roka na rok zvyšuje a jednotlivé výrobky si zakupujú, objednávajú mnohí návštevníci. V Základnej škole boli inštalované výstavy :

STRAŠIAK – OCHRANCA ÚRODY - posúťažná výstava detských prác z celej Oravy, nainštalovaná v plenéri pred ZŠ.

MALATINSKE KOBERCE – tradičné tkané malatínske koberce - výstava tkáčky Palugovej s predvádzaním remeselnej výroby.

HORNONITRIANSKI MAJSTRI – výstava ľudových hudobných nástrojov a bačovského riadu

V priestoroch ZŠ sa uskutočnila tvorivá dielňa pre záujemcov a školákov pod názvom UROBME SI STRAŠIAKA - lektorka J. Štelbacká.

Sprievodným podujatím Bačovských dní bol Medzinárodný fotografický plenér, ktorého sa zúčastnilo 10 fotografov z Poľska , Čiech a Slovenska.

Sobotňajší program sa uskutočnil v zrekonštruovanom a rozšírenom prírodnom amfiteátri na Skalke, kde sa predstavili sólisti píšťalkári, fujaristi, gajdoši, heligonkári a trombitári v pásme ZVUKY Z HORNEJ NITRY. V programe POZDRAVY Z MORAVY účinkoval FS Valašský Vojvoda z Kozlovic (CZ), večer uzatvoril profilový program FS Bystrina z Banskej Bystrice. Po ňom v réžii domácich spoluusporiadateľov pokračovala tanečná zábava v amfiteátri, ktorá ukončila úspešný deň.

Nedeľný program začal sv. omšou , pokračoval otvorením VII. Tradičného jarmoku ľudových remesiel, ktorého sa zúčastnilo cez 20 ľudových výrobcov z Oravy, ďalších regiónov Slovenska, z Čiech a Poľska, stretol sa s veľkým záujmom

návštevníkov, ktorí takto ďalej spoznávali hodnoty ľudovej kultúry. Súbežne sa v amfiteátri pripravovala a realizovala súťaž v plieskaní bičom, ktorú viedol slovenský majster v plieskaní bičom Martin Brxa. Vybratí najúspešnejší účastníci – plieskači účinkovali v hlavnom programe. Celkom sa súťaže zúčastnilo 15 záujemcov zo Slovenska a Poľska – detí i dospelých.

Zároveň v priestoroch školy sa zhromažďovali výrobky z ovčieho mlieka prihlásených poľnohospodárskych družstiev i súkromných roľníkov v 4 kategóriách : žinčica, čerstvý ovčí syr, oštiepok, údený syr.

Súťaže sa zúčastnili : PD Malatiná (bača Kramár), PPD Pucov (bača Krška, bača Hurák), PD Párnica (bača Špirka), SHR Ing. Páltik Veličná (bača Červeň), SPDP Lúžňan Lipt. Lúžna (bača Črep), PD Žaškov (bača Kytas), PD Veličná (bača Jurčík), PD Lipt. Revúce (bača Málik), SHR bača Milan Brezňan Lipt. Sliače, LK Servis Part. Ľupča (bača Kasančík)...

Súťaž prebiehala formou verejnej anonymnej ochutnávky, kde diváci hodnotili výrobky označené číslami anketovými lístkami , aj formou hodnotenia odbornou porotou, ktorej predsedom bol MVDr. Ján Kral - D. Kubín. Výsledky súťaže boli vyhlásené v amfiteátri, kde predseda poroty odovzdal zúčastneným diplomy a ceny vo všetkých štyroch kategóriách.Pokračovaním minuloročnej úspešnej súťaže Miss ovečka bola tohtoročná súťaž O najkrajšieho barana, ktorú vyhralo PD Malatiná. Súťaž bola osviežením podujatia a zaujala najmä deti.

Zaujímavo pôsobila scénka Zlodeji na Malatínskom salaši, ktorú predviedli mladí folkloristi z Malatinej, pripravil a účinkoval v nej starosta obce. Program v amfiteátri začal o 13.30 hodine s názvom Pastierske obrázky, kde účinkovali ľudové hudby Nebeská muzika z Terchovej a Karpielovci zo Zakopaného, folklórna skupina Trnkári zo Žaškova , trombitári z Poľska, sólisti inštrumentalisti , folklórne súbory Očovan z Očovej, Valašský Vojvoda z Kozlovic (CZ), Grojcowianie z Wieprza (PL) a ďalšie skupiny a ľudové hudby z Oravy.

Pri VII. ročníku sa potvrdila opodstatnenosť konania podujatia, i zyšujúci sa záujem miestnych občanov i divákov, zapojenie členov Obecného zastupiteľstva , aj zapojenie sa nového starostu. Prejavilo sa to vo vhodne upravených priestoroch, ozvučení , vybudovaní väčšieho priestoru so stánkami s občerstvením i priesto-

ru pre jarmok ľudových remesiel, na ktorom sa tohto roku zúčastnilo cez 25 remeselníkov zo Slovenska i Poľska.

Autor projektu PhDr. Miroslav Žabenský vychádzal z predpokladu dobrej spolupráce, záujmu miestnych usporiadateľov i z prieskumu tejto témy – predstavenia bačovskej a valaskej kultúry v jej rôznych prejavoch, ktorá má v tejto oblasti svoje opodstatnenie. Svedčí o tom fakt, že so zámerom sa stotožnili všetci pozvaní účinkujúci aj domáci spoluusporiadatelia, ktorých táto myšlienka nadchla a týmto podujatím zviditeľnili svoju obec, kraj, ktorý je atraktívny pre turistov a má perspektívu sa v budúcnosti rozvíjať a prinášať ďalšie zaujímavé podujatia i programy.

Pre budúcnosť bude potrebné naďalej zapájať občanov obce do prípravy a realizácie podujatia,do prípravy je potrebné zapojiť žiakov už od začiatku roka /výroba upomienk. predmetov, tkanie kobercov a pod./, aby ich mohli ponúknuť návštevníkom.

Pri masívnej propagácii, postupnom dobudovaní amfiteátra, vhodnom riešení parkovísk a dopravy by sa v budúcnosti mohli Bačovské dni stať vítaným podujatím pre návštevníkov a turistov zo širokého okolia a miestom propagácie a predaja výrobkov z ovčieho a kozieho mlieka zo stredného Slovenska.

Autor fotografií: Mgr. Oľga Žabenská

Dňa 11. septembra 2007 sa dožil okrúhleho životného jubilea 60 rokov Ing. Vladimír Geroč riaditeľ divízie živočíšnej výroby na Poľnohospodárskom družstve Liptovské Hole so sídlom v Kvačanoch. Narodil sa v Prešove. Základnú a Strednú poľnohospodársku školu absolvoval v Liptovskom Mikuláši. Vysokú školu poľnohospodársku ukončil v roku 1971 v Nitre a získal titul inžinier zootechniky. Prax postupne získaval na PD Liptovský Ondrej, ACHP Liptovský Mikuláš, tiež ako súkromný podnikateľ a od novembra 1999 na PD Liptovské Hole so sídlom v Kvačanoch. Veľmi rýchlo sa v novom pôsobisku zorientoval a postupne sa dostavili výsledky v chove HD a oviec. V chove oviec družstvo pod jeho vedením dosahuje slušné výsledky. Chová 1000 ks oviec vo všetkých kategóriách. Pravidelne produkuje plemenné barany zošľachtenej valašky a jeho zásluhou finalizuje výrobky z ovčieho mlieka, ktoré sa v celom vyrobenom množstve predajú na farme Veľké Borové. V družstve má na starosti vodné hospodárstvo. Na tohtoročnom slávnostnom ukončení ovčiarskej sezóny v Liptovskom Hrádku Demeter 2007 si prevzal bronzovú medailu z rúk ministra pôdohospodárstva Miroslava Jureňu. Je ženatý, má dcéru a syna. Blahoželáme

Minister odovzdáva Ing. Geročovi bronzovú medailu ministra pôdohospodárstva SR na tohtoročnom Demeterovi v L.Hrádku.tif

Viktor Mataj, Predseda PD Liptovské Hole so sídlom v Kvačanoch

Vzácneho životného jubilea 85 rokov sa 26. októbra 2007 dožíva p. **Vendelín LONGAUER**, významný pracovník (oficiálne technik, prakticky výskumník), ktorý pracoval na Výskumnom ústave ovčiarskom od roku 1942 až do odchodu do dôchodku v roku 1988. Je nezmazateľnou postavou ovčiarskej praxe a výskumu, jeho excelentný cit vidieť na tom ktorom zvierati priam do jeho génov bol obdivuhodný. Pracoval na úseku šľachtenia a plemenitby oviec a veľkou mierou sa pričinil spolu s prof. Dr. Ing. J. Laurinčíkom, CSc. a prof. Ing. M. Gajdošíkom, CSc. o vyšľachtenie nového plemena ovce – zošľachtená valaška, za čo im všetkým trom v roku 1985 bola v Prahe udelená štátna cena. Menom chovateľskej verejnosti, bývalých spolupracovníkov a pracovníkov ZCHOK prajeme Venduškovi všetko najlepšie do ďalších rokov života.

Chcete napísať príspevok do nášho časopisu? Chcete vyjadriť svoj názor, pochváliť sa svojimi úspechmi, posťažovať si na nedostatky,... Napíšte nám. Uverejnenie príspevku urýchlite a nám zjednodušíte prácu ak budete postupovať podľa nasledujúcich pravidiel:

Nastavenie Microsoft Word pre písanie článkov.
Písmo:
Typ písma: Courier New
Courier New CE)
Veľkosť písma: 12
Zarovnanie písma: vľavo

Nastavenie stránky (Soubor – Vzhled stránky)
Nahoře: 2,8 cm
Dole: 2,8 cm
Vlevo: 2,8 cm
Vpravo: 2,8 cm
Ostatné nastavenia zostávajú.

Nastavenie odstavca (Formát – Odstavec)
Speciální: první řádek
O kolik: 0,45 cm
Ostané nastavenia zostávajú.
Delenie slov sa úplne vypína.

Zásady písania textov vo Worde.
- nezarovnávať text, v texte používať iba jednu medzeru, ktorá patrí aj za interpunkčné znamienka, nepoužívať pevné riadky (zakončené enterom), enter používať v prípadoch, keď chceme oddeliť nadpis od textu (za nadpisom, na konci odstavca).
- titulky a medzititulky písať zásadne malými písmenami. Výnimku tvoria materiály, kde vyslovene majú byť niektoré pasáže verzalom (reklamy a pod.).
- tabuľky dávať na koniec textu. Musia mať svoj názov alebo označenie (napr. Tab.č.1), v druhom prípade má byť na ňu odvolanie v texte.

Rozsah:
- jedna strana v časopise sa rovná trom stranám písaným podľa hore uvedeného nastavenia.
- na základe predpísaného nastavenia rozsah práce maximálne 6 strán, čo predstavuje 2 strany v časopise.
- v prípade tabuliek, grafov a fotografii, treba príslušný počet riadkov odrátať (napr.: 1 fotografia 25 riadkov)

Prílohy:
- fotografie je najlepšie posielať v originály
- fotografie v elektronickej forme (jpg, pdf, min. 250 kB) poslať v osobitnom súbore (nevkladať do Wordu)
- tabuľky v MS Word alebo MS Excel
- grafy najlepšie MS Excel

Vážení chovatelia – čitatelia časopisu

V minulých číslach časopisu Chov oviec a kôz sa s veľkou odozvou uskutočnila súťaž Vašich fotografií s tematikou súvisiacou s chovom oviec a kôz.
Súťaž mala u Vás veľmi pozitívny ohlas, máte o ňu stále záujem a posielate nám ďalšie obrázky.
S ohľadom na to sa Redakčná rada časopisu rozhodla v súťaži pokračovať a vyhlásila druhé kolo.

Od čísla 3/2007 sme začali uverejňovať obrázky, ktoré ste nám poslali od poslednej uzávierky a ktoré sme už nestihli uverejniť i nové obrázky, ktoré nám ešte zašlete.

Druhé kolo súťaže ukončíme č.2/2008 a víťaza opäť odmeníme.
Cenu mu odovzdáme v rámci chovateľského dňa na Agrokomplexe 2008.
Tentokrát nezadávame konkrétnu tému. Podmienkou však je, aby na obrázku boli ovce, kozy alebo jednoducho téma fotografie úzko súvisela s ich chovom.
Čo tam bude ďalšie necháme na vás. Využite daný priestor a pochváľte sa svojimi fotografiami, prácou a výtvormi.
Tešíme sa na vašu tvorivosť a zaujímavé zábery.
Pravidlá pre uverejnenie fotografii zostávajú rovnaké
- *rozmery foto minim.10x13cm zaslané poštou*
- *alebo zaslané emailom vo forme .jpg*

Fotografujte a svoje zábery zasielajte na adresu:
Ing. Slavomír Reľovský
Zväz chovateľov oviec a kôz na Slovensku - družstvo
Mládežnícka 36
974 01 Banská Bystrica
alebo na email: zchok.relovsky@orangemail.sk

Distribúcia na náklady vydavateľa:

Commercial BUILDING Directory

- odborná verejnosť
  - FOR ARCH Banská Bystrica
  - DOM EXPO Nitra
- starostovia a primátori miest a obcí
- samosprávy VÚC
- projektové kancelárie
- správcovia nehnuteľností
- spoločenstvá vlastníkov bytov
- realizátorské spoločnosti
- investičné spoločnosti

Commercial ENGINEERING ENERGETICS Directory

- odborná verejnosť
  - MSV Nitra
  - ELOSYS Trenčín
  - Autosalón Nitra
- spoločnosti zo strojárskeho a energetického sektoru
- spoločnosti pôsobiace v automobilovom priemysle
- útvary energetiky výrobných organizácií
- výrobné podniky iných odvetví ľahkého a ťažkého priemyslu

Commercial AGRO-FOOD-GASTRO Directory

- SPPK a jej členovia
- vystavovatelia a odborná verejnosť na odborných výstavách
- roľnícke družstvá a farmári
- výrobcovia potravín a nápojov
- obchodné reťazce s potravinami

Commercial EXPORT SLOVAKIA Directory

v koordinácii s MH SR, MZV SR, MP SR, SOPK, SPPK:

- slovenské zastupiteľské úrady v zahraničí prostredníctvom dipl. pošty
- obchodno-ekonomické oddelenia (OBEO) SR pri ZÚ v zahraničí
- Dom regiónov Slovenska v Bruseli
- inštitúcie EÚ v Bruseli a SR
- zahraničné zastupiteľské úrady akreditované pre SR
- obchodné komory jednotlivých štátov
- zahraniční investori a podnikatelia
- súčasť vládnych prezentácií na rôznych veľtrhoch a výstavách
- ďalšie medzinárodné veľtrhy a podujatia
- dôraz na susediace štáty so SR
- individuálne podľa požiadaviek klientov a spolupracujúcich inštitúcií

kniha, CD-ROM, internet

+ Databáza overených firiem

Databáza overených firiem

www.infoma.sk

02/43 42 15 60 e-mail: obchod@infoma.sk